חסידות ספינקא ואדמו״רי״ה

חוברת מיוחדת ליומא דהילולא של כ״ק מרן הגאוה״ק מהרי״א זצ״ל
בעל „חקל יצחק״ מספינקא ולזכר אבותיו ובניו הקדושים.

(אויסשביץ, י״ג סיוון תש״ד)

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

יו״ל ע״י אגודת חסידי ספינקא והנהלת ישיבת „אמרי יצחק״
ירושלים עיה״ק תובב״א רח׳ב ראשית חכמה שכונת אחוה ת״ד 5175

ה ת ו כ ן

א. מכתב עידוד והסכמה — כ"ק מרן שליט"א
ב. דברי פתיחה — חנהלת אח"ס
ג. פתיחת כ"ק מרן הגאוה"ק מהרי"א זצ"ל לבני־הישיבה בהתחלת הלמודים.
ד. אא"ו מורי ורבי סבא קדישא זצוק"ל הי"ד — כ"ק מרן שליט"א
ה. זכר צדיק וקדוש לברכה — הגאון הישיש סו"ה דוד שפרבר שליט"א האבוק"ק בראשוב.
ו. תפלתו בקעה רקיעין — הגאון רבי יוסף אדלר שליט"א אב"ד טורדא.
ז. מסורת אבות — הגאון רבי ישראל וועלץ שליט"א האב"ד דבורפסט.
ח. הקדוש והטהור — הרב והגאון רבי אברהם צבי ווים שליט"א האב"ד דנוה־אחי־עזר.
ט. דרכי רבנו ותולדותיו — הרבנים הגאונים הרב אהרן ווירר אב"ד לינץ והרב אפרים פישל העירשקאוויטש אב"ד האליין.
י. רבנו קדוש ישראל זי"ע — יהודה רעזמיזמש
יא. בוצינא קדישא — ישראל חיים ברקוביץ
יב. עמוד העבודה וההתלהבות — י. מ. גוטליב
יג. בסוד שרפי קודש — יהודה נחשוני
יד. דרכו של רבו בפרד"ס — משה יעקב ווים
טו. הספר הקדוש חקל — יצחק — ישראל בן יעקב
טז. מרן הגאוה"ק בעל אמרי יוסף — י. ח. ב.
יח. חסידות ספינקא ואדמורי"ה
יט. מרן הגאוה"צ מר"ה יעקב יוסף שליט"א
כ. הקדמת מרן שליט"א לספר חקל יצחק
כא. מכתבי עידוד של רבנו שליט"א בארה"ק
כב. אגודת חסידי ספינקא (אח"ס)
כג. מפעלי אח"ס בארצנו הקדושה

בחלברת גם הרבה תמונות ממרן כ"ק מוהרי"א זצ"ל בניו וחתנו זצ"ל ומכ"ק מרן שליט"א לרגל שהותו בארצנו הקדושה

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

מכתב עידוד והסכמה מכ"ק מרן שליט"א מספינקא

ב"ה ב' לסדר ועשו לי מקדש תש"ח לפ"ק

שוכט"ס לכבוד ידידי היקרים הרה"ח היר"ש וועד ההנהלה של אגודת חסידי ספינקא בא"י ירושלים עיה"ק ת"ו

אחדש"ה באה"ר

נתתי שמחה בלבי בשמעי מעבודתכם, עבודת הקודש, להו"ל קונטרס עם מימרות, וזכרונות מדרך הקודש של כ"ק אבותנו ורבותנו הקדושים זי"ע שהאירו בתורתם, עבודתם, ותפילתם, את לבות אלפי בנ"י שהסתופפו בצלם והתחממו לאורם, ודבריהם הם זכרונם, להאיר לנו את הדרך אשר נלך, ואת המעשה אשר נעשה, לזכור תמיד צור מחצבתנו, אשר באורם נראה אור להאיר חשכת העולם, ע"י הפצת אור אמונתו יתב"ש, ולנטוע בלבנו ובלב צאצאינו לאהבה אותו ולדבקה בו.

תודה וברכה נתונה בזה לכל אלו שהשתתפו בעבודת הקודש הזה.

ואני תפילה לאדון כל שזכות אבות תגן באלף המגן על כל המשתתפים לברר מקחו של צדיק, להתברך ממעון הברייה עם כל הישועות הנצרכות בגשם וברוח.

הכ"ד המעתיר והמצפה לישועה
הק' יעקב יוסף וויים

דברי פתיחה

החוברת „חסידות ספינקא ואדמוריה" המוגשת בזה „לקורא", מוקדשת ליומא דהילולא של מרן הגאוה"ק מהרי"א מספינקא זצ"ל (י"ג סיון תש"ד) הוא אוסף של מאמרים ורשימות מגדולי הרבנים ותלמידי בית ספינקא על מרן זצ"ל, אבותיו, רבותיו ובניו הקדושים. אין זה ספר תולדות ולא ספורי־נפלאות אלא ספר הזכרון הבא לרענן את זכרו של קדוש ישראל שלאורו הלכנו ובצלו הסתופפנו וכדי לקשר את השרידים המוצלים מאש לשורש החי של בית ספינקא, ה"ה מרן שליט"א הממשיך בתפארת אבותיו.

אנו מודים בזה לכל הרבנים, החכמים הסופרים שהואילו לכבד את החוברת בפרי־עטם ולידידנו הרה"ח ר' יהודה רעזמיוועש מבני־ברק שהקדיש זמנו ועתו למען החוברת.

הנהלת אח"ס, וועד מוסדות אח"ס בא"י

תודה וברכה

מוסדות אגודת חסידי ספינקא בארץ־ישראל שולחים מיטב ברכותיהם למרנן ורבנן, עסקנים ונדבנים, נדיבי עמינו די בכל אתר ואתר, העומדים לעזרתנו — כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך — ימלא ד׳ כל משאלות לבבם לטובה.

בתודה על העבר ובקשה על העתיד אנא תעמדו לעזר וסעד למוסדותינו הקדושים בארץ הקדושה, וזכות המצווה וזכות רבותינו הקדושים יגינו עליכם בכל אשר תפנו.

אגודת חסידי ספינקא בא״י

ירושלים ת. ד. 5175

ISRAEL

פתיחה שהשמיע כ"ק מרן הגאוה"ק מהרי"א זצ"ל לתלמידי ישיבתו הקדושה בית-יוסף עם התחלת זמן הלימודים

(נדפסה כעת בפעם הראשונה)

כתיב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה ופרש"י ז"ל הא למדת שמושב הלצים מביאו לידי ביטול תורה עכ"ל ואינו מובן מהו מביאו וכו' הלא זה ביטול תורה ממש, ובתורתו פרש"י מתחלה נקראת תורת ה' ומשעמל בה היא נקראת תורתו, וצריך ביאור למה נקראת תורתו יהגה הלא לשון הגה בלב הוא. וגם י"ל יומם ולילה, הא צריך ג"כ לעסוק בצרכי הגוף ונקדים גמ' נדרים פ"א אר"י א"ר מ"ד מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אר"י א"ר לומר שאין מברכין בתורה תחילה וכתב הר"ן דאם איתא שלא הי' עוסקים בתורה כשנשאל לחכמים למה לא פירשוהו והא דבר גלוי הוא, אלא ודאי הי' עוסקין בתורה תמיד ולפיכך הי' החכמים ונביאים תמהין על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא הי' מברכין בתורה תחלה כלומר שלא הי' התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עלי' שלא הי' עוסקין בה לשמה עכ"ל רע"ש ולכאורה קשה מה שאלו על מה אבדה הארץ הא מבואר בנביאים שהי' בעלי עבירה ר"ל והנביאים הי' מוכיחים אותם בערב ובבוקר ולא הי' שומעין, אלא הא קשיא הא מבואר בסנהדרין ק"ג ע"ב דמנשה הי' שונה חמשים וחמשה פנים בתו"כ נגד שני מלכותו ופרש"י בכל שנה ושנה דורשו ומחדש בו בפלפולו, ואחאב שמונים וחמשה וירבעם מאה ושלשה ע"ש א"כ הי' עוסקין תמיד בתורה וכתיב זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבחי השלמים ופהא"ח דע"י התורה זובח יצרו, ואי' באבות פ"ב יפה ת"ת עם ד"א שיגיעת שניהם משכחת עון ופי' במג"א ע"פ הזוה"ק דאם האדם עוסק בתורה לשמה מוחלין לו עונותיו ובפרט בתו"כ שהם דיני הקרבנות וכל העוסק בקרבנות כאילו הקריבן ומכפרים לו עונותיו וא"כ הם שעסקו בתורה ובפרט בתו"כ מדוע לא נמחלו להם עונותיהם וזאת הקשה על מה אבדה הארץ, אמנם כבר אמר שמאי הזקן אבות פ"א עשה תורתך קבע ופרש הר"ב שתהי' עיקר עסקך בתורה וכשתהי' יגע מן התורה תעסוק במלאכה ולא להיפך דהעיקר צריך להיות לימוד התורה"ק וכל עניני עוה"ז יהי' רק טפלים כמאמר ר"י ב"ק באבות פ"ו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה, וכ"כ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, וא"כ קשה למה בבהמ"ז מזכירין הארץ קודם התורה ועיין תירוץ על כך בנדרי זריזין וגם כוונת שמאי בלשון קב"ע דהוא ר"ת ק'דש ע'צמך ב'מותר דאי' באבות פ"ו דהתורה אינה נקנית אלא במיעוט תענוג ובמיעוט שינה ובמיעוט שחוק וזהו אמר דהמע"ה בעצת רשעים שהולכין אחרי העגוגי עוה"ז ובדרך חטאים שישנים הרבה דמרוב השינה באין לידי חטאים גדולים ובמושב לצים שעוסקין בשחוק הרבה לקרות הבלעטיר והצייטונגען שכולם הם רק דברי שחוק כי התוה"ק אינה נקנית אלא במיעוט תענוג ובמיעוט שינה ובמיעוט שחוק.

א"י במושב לצים עפימש"פ המשנה שנים שיושבין ואין ביניהם ד"ת ה"ז מושב לצים וקשה למה הוא מושב לצים ופי' דהמשנה מדברת מיראי ה' ות"ח רק לא אסתייע מילתא להם לעסוק בתורה וזהו שנים דמסתמא ת"ח שישבו ואין ביניהם

ד"ת וקשה מהו הסיבה ה"ז משום שהי' המקום מכבר מושב לציים וע"כ לא אסתייע מלתא, א"כ מבואר דאצל המקומות שיושבין ומדברין לה"ר על כל הת"ח והצדיקים דהוא בכלל מושב לציים לא אסתייע מלתא ללמוד התוה"ק וזאת כונת דהמע"ה ובמושב לציים לא ישב משום שאין המקום מסוגל לתורה אפי' הוא רוצה ללמוד המקום אינו מסוגל לזה וזאת כונת רש"י הא למדת שמושב לציים היינו אם המקום הוא רק מושב לציים אפי' הוא רוצה ללמוד מ"מ מביאו לידי ביטול תורה, אלא התוה"ק צריכין ללמוד במקום טהור שאינן עוסקים בליצנות ובלה"ר אזי המקום מסוגל לתורה וזהו כי אם בתורת ה' חפצו שחפץ לעסוק בתורת ה' להיות דבוק בהשי"ת ואחז"ל אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך ופי' ההפלאה היינו אם אינו מחדש ח"ת אבל אם הוא מחדש חדושי תורה א"כ הוא שלו התוה"ק בעצמה הוא תורת ה' אבל מה שמחדש ח"ת הוא שלו כדאי' בזוה"ק דבורא ע"י התוה"ק עולמות חדשים וזה ובתורתו אימתי הוא (תורתו) תורה יהגה שמעיין תמיד ביום ובלילה אפי' בעת הליכתו ואכילתו מעיין תמיד לחדש ח"ת הוא תורתו ואם התורה חשובה בעיניו יותר מכל תענוגי עוה"ז ועוסק בה במיעוט תענוג ובמיעוט שינה ובמיעוט שחוק אזי היא מכפרת עונותיו אמנם אנשי בית הראשון הי' בעלי תענוג כמבואר בנביאים השותים מזרקי יין בנבל וכנור משתיהם אעפ"י שהי' ג"כ לומדין התוה"ק לא כפרה עונותיהם דהתורה אינה מכפרת אלא אם מסגפין הגוף ע"י לימוד התוה"ק ולא כשעוסקין מתוך תענוג וזהו תשובת הקב"ה ולא שמעו בקולי דהיינו שעברו עבירות רח"ל ומדוע התורה לא כפרה ולא הלכו בה שלא ברכו בתורה תחלה דבבהמ"ז בזמן הבית הי' צריכין להקדים תורה להארץ דעיקר נתינת הארץ הי' רק ע"י לימוד התורה וע"כ כשנשתכחו ההלכות בימי אבלו של מרע"ה לא יכלו לכבוש א"י, ואנו דמקדימין משום דאנן כתנינו לזכור ירושלים בביאת משיח כמ"ש אם לא אזכרכי ולא אעלה ירושלים על ראש שמחתי וע"כ מקדימין אבל הם הי' צריכין להקדים כמ"ש הנד"ז והם לא הקדימו משום דהתורה לא הי' חשובה בעיניהם כ"כ כמ"ש הר"נ דתענוגים הי' חשובים בעיניהם יותר, ובפרט לפמ"ש הב"ח וזהו שלא ברכו בתורה תחלה בבהמ"ז וע"כ לא כפרה התורה על עונותיהם, ויה"ר שנזכה ללמוד תוה"ק לשמה ולביאת המשיח בב"א

כ״ק האדמו״ר הגאוה״צ
מרן **יעקב יוסף** שליט״א

אא״ז מורי ורבי סבא קדישא זצוק״ל הי״ד

אש תמיד על המזבח לא תכבה. לא תכבה אף במסעות. (ירושלמי יומא פ״ד).

ידי רועדת בגשתי לציין מעט מזעיר מגאונותו, צדקתו, קדושתו, אהבתו ויראתו. של האי סבא קדישא. לא לעולם מבטאים תוארי כבוד את קומתו השלימה של האדם הגדול, אדרבה לפעמים הם ממעטים את דמותו, שכן אם משבחים אותו במדה זו נמצאים ממעטים כאילו במדה אחרת. אם כן באיזו מדה אתחיל, כיון שלא היתה אפילו מדה אחת שמנו בה חכמים, שלא הי׳ רבנו עובד בה את בוראו במסירת נפש ממש.

לכל אדם ואדם ובפרט לבני עלי׳ ישנה מדה אחת מרכזית שממנה מסתעפות ונזונות כל שאר המדות, וברם גם המדה המרכזית מקבלת אור ויונקת מכל שאר המדות כי לא תתכן שלימות מוחלטת באחת המדות בהעדר יתר המדות.

לדעתי אהבת התורה והתמדתה היתה גולת הכותרת אצל רבנו ז״ל, על כן ארשום מעט מהתנהגותיו במדה זו.

עוד משחר טל ילדותו היו נראים בו סימני קדושה. בהיותו ילד רך בשנים לא ידע שום השתוקקות אחרת כי אם זו לתורה. גאוני דורו הכירו אותו, ניבאו עליו כי לגדולות נוצר, ואמנם נבואתם התקיימה.

כל ימי חייו עד הרגע האחרון שהובילו אותו הנאצים ימ״ש לאוישביץ — לא בטל אפילו רגע אחת מלמוד התורה. עד היכן קיים את „האדם כי ימות באהל״ תשמש העובדא ששמעתי מפי הרהגה״צ ממישקולץ ז״ל.

מהתחלת החורף עד אחר חנוכה למד בצוותא חדא עם רבנו הקדוש. במשך שני חדשים הללו סיימו מסכתא עבודה זרה עם כל הראשונים ויו״ד הלכות יין נסך.

סדר למודו הי׳ שבמשך שני מעל״ע הי׳ לומד מ״ה שעות רצופות וישן ג׳ שעות וכיון שהי׳ ירא שמתוך עייפותו יישן יותר, פקד את הרב

ממישקולץ לעורר אותו, ובאם תתקף עליו שינתו, אזי ישפוך עליו מים קרים לעוררו.

מעולם לא זזה הגמרא מתוך ידו של רבנו הקדוש. בשבתו בביתו, בלכתו בדרך, במעיינות הרחצה הי' הוגה, ולא רק שלא הי' שום שנוי מקום גורם להפסקת משנתו, אלא גם אופן למודו שהי' ברתת ובזיעה ובהתלהבות בלתי אנושית לא הי' משתנה.

גם בנסעו ברכבת ביז אנשים שדרכי החסידות היו מוזרות בעיניהם לא הי' משנה אופן למודו שהי' רגיל בו.

ומרגלא הי' בפיו, שהגה"ק מצנז זצ"ל בבואו לווינה התאכסן במלון נאה ומהודר, בעל המלון התנה עמו שבל יתפלל בקול בכדי שלא להטריד את שאר האורחים. אולם אחר חצות לילה כאשר גמר את שעוריו ואנ"ש התאספו לתפלת ערבית, הכה ברגלו הכואבת וצעק בקול רעש גדול „ברכו את השם המבורך" כל המחאות של בעל המלון ואורחיו היו ללא הועיל. ופירש הוא ז"ל, „ויחי יעקב בארץ מצרים", אל תאמר שיעקב אבינו אחרי בואו למצרים מקום משוקע במ"ט שערי טומאה הסתתר והתפלל בחשאי, לא ולא! „ויחי יעקב" כל מצוה ומצוה שעשה, עשאה באותה חיות שהי' רגיל בה בהיותו בביתו בארץ כנען.

הרבה פעמים התמלטו מפיו, „לית אתר פנוי מניה" „לית מחשבה תפיסה בך כלל" או באידיש „הייליקער באשעפער האב אויף מיר רחמנות איך וויל דיך דינען" דברים אלו שנאמרו בהתלהבות השאירו רושם כביר על העומדים ונחרתו בלבותיהם לעולם.

אלפי חסידים היו משכימים לפתחו לבקש על עניניהם וצרכיהם הגשמיים והוא הי' משיבם בקיצור נמרץ ופוטרם לשלום בברכתו שהיתה שגורה בפיו: „א ישועה פונ'ם הימעל" כלומר ישועה מן השמים, שזאת היתה גם כן ברכתו של אותו צדיק מהרי"א מזידיטשוב ששמו בקרבו, ותיכף פתח את הגמרא כדי שלא לבטל אף רגע אחת מת"ת.

גם מאנ"ש תבע שיקבעו עתים לתורה, וטרם התחיל לקרוא את הפתקה שאל את החסיד איזו מסכתא הוא לומד, באיזו סוגיא הוא עסוק.

ולמרות שהי' משיב בקצור נמרץ לשוחרי עצתו, הי' מבלה זמן הרבה עם מי שהי' ת"ח, בר אוריין או ריח תורה נודף ממנו. מיד מבקשו לשבת — שרק תלמידי חכמים זכו לזה — ולהציע לפניו קושיותיו, ספקותיו וחידושיו. רבינו ז"ל מאזין ומקשיב וכשהלה גומר הוא מתרץ. ומה מאד גדלה שמחתו כשהחסיד הנ"ל עמד על דעתו והתאמץ לסתור את סברותיו. שמחתו הי' מסביר עפ"י מה ששמע מהרה"צ מגורליץ ז"ל, מי שמחדש איזו

חידושי תורה וסותרים את חדושיו והוא שומע ומקבל באהבה, סימן הוא שאין דברי תורה חביבין עליו. משל למה הדבר דומה, למי שיש לו מאה זהובים ובא אחד ורוצים להוציאם מידו הוא ישתדל בכל כחו ומאמצו למנעו מזה וסיים הרה"צ מגארליץ — אם בכסף וזהב כן, בדברי תורה שמפז ומפנינים יקרה על אחת כמה וכמה.

בעת למודו הי' ממש כלפיד אש. כל חושיו היו שקועים בלמוד התורה ולא הי' יודע מהנעשה מסביבו. פעמים הרבה הייתי בחדרו ודברתי עם אנשים שחכו לברכתו והוא לא ידע את המתרחש.

פקודתו לגבאיו היתה שבעת למוד שעוריו בחדרו המיוחד או בשעת הלימוד לתלמידיו אל יהין איש — יהי' מי שיהי' להפסיקו.

ועובדא ידענא בגביר אחד שהי' תומך ברבנו ביד רחבה ורוח נדיבה שקבל מברק מבנו יחידו שהוא חולה מסוכן. הלה בא אל חצר רבנו ובקש מהגבאים שירשו לו להכנס אל הקודש פנימה. אותה שעה הרצה רבנו הקדוש את שעורו לפני תלמידיו. הגבאים הזהירו אותו שאל יכנס. אולם הגביר בהיות ונפשו היתה מרה עליו והי' מהסוג של עשיר יענה... התאזר עוז ונכנס לביה"מ והניח את הפתקא עם הפ"נ על העמוד וחכה עד שרבנו הקדוש יסיים את שעורו ואז יציע את בקשתו. אולם רבנו ז"ל כשהגבי' את עיניו וראהו, לקח את הפתקא והניחה על השלחן ורמז לו לצאת.

וטרם אסיים ארשום עוד איזו הנהגה מרבנו הקדוש. אנ"ש שזכו להסתופף בצל קדשו זוכרים איך שרבנו ז"ל אחרי שקרא את הפתקא ובעל הפתקא הציע את בקשתו הי' פונה אליו בשאלה „וואס טוסטו?" תמיד היתה שאלה זו מנקרת במוחי הלא רבנו כבר ידע את מצבו של אותו החסיד ושאלה זו מה זו עושה, עוד יותר השתוממתי בידעי שאין אאזמ"ו מוציא הגה מפיו מבלי כונה מחושבת.

אולם פעם בהיותי מיסב על שלחנו הטהור, ספר לי איך שבהיותו אצל האדמו"ר מהוסיאטין זי"ע שמע איך שהה"צ מהוסיאטין שאל את אחד מחסידיו שהגיש פתקא „נו הא?" אחרי אשר פטר את החסיד לשלום הסביר לאאמו"ז ז"ל שבשעה שהאדם בא וקובל על מצבו הגשמי בה באותה שעה גם הנשמה קובלת על מצבה הרוחני, על כן אני שואל אותו נו הא? כלומר מה יש לך להשיב על טענותי.

לולא מסתפינא הייתי אומר שגם רבנו ז"ל כיון זאת בשאלתו „וואס טוסטו?" כלומר מה אתה עושה לספק לנשמתך צרכי' הרוחניים?

וכעין זה מצאתי ג"כ בספר „זבד טוב" בשם הגאוה"ק רבנו ר' צבי הירש מזידיטשוב: בשעה שבני אדם באים אלי בצרכיהם הגשמיים אז באותה שעה גם הנפש מגישה את צרכי', ואני צריך להשיב לאדם לפי צרכיו ולנשמה לפי צרכה.

ובזה פירוש המשנה „שנו חכמים בלשון המשנה" המשנה מלשון כפל, דהיינו חז"ל כללו בדבור אחד שני דברים גשמי ורוחני.

מכאן נוכל לראות עד היכן הי' רבנו ז"ל נזהר בדבורו ואפילו דברים שהיו נראים חול כביכול הי' רומז בהם ענינים נשגבים.

ביומא דהלולא של האי סבא קדישא אנו תפילה שזכותו תעמוד לנו שנוכל להמשיך אותה דרך החסידות שכבש רבנו ז"ל ונזכה להפיץ רוח טהרה בלב כל ישראל ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

מרן קו"ק **מהרי"א** זצ"ל, משמאלו חתנו הגאוה"צ האב"ד דק"ק קרולי תמיו של אדמו"ר שליט"א מספינקא

הגאון הישיש
מו"ה **דוד שפרבר** שליט"א
האבדק"ק בראשוב

זכר צדיק וקדוש לברכה

אמר החכם מכל אדם „זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב". ולכאורה לפי נוסח הלשון שבהתחלה, הוה לי' לסיים בסיפי' ושם רשעים לרקבון, ופירושו זכר צדיק מיועד לברכה ושם רשעים מיועד לרקבון רישי' היפך דסיפא, אולם נראה שהחכם מכל אדם רוצה להגיד סיפיה הוא תולדה דרישי', אם זכר הצדיק לברכה אז ממילא שם רשעים ירקב. ומה שפתח ברישא בלשון יחיד צדיק וסיים בלשון רבים רשעים מורה על מאמר החכם: מעט מן האור מגרש הרבה מן החושך. למדנו מזה עד היכן מגיע כח פעולת ברכת צדיק. והיינו כמן שפירש רש"י ריש פ' נח כשמזכירין שם צדיק מצוה לספר בשבחו שהוא באמת דיבור המצווה כמו שכתב הרמב"ם במסכת אבות.

וי"ל ומי זכר צדיק, אם מזכירין את הצדיק ממשיכין את הברכה ומזה עצמו בין כך ובין כך מתפתח רקבונם של רשעים רבים, וזהו בכלל מה שכתוב טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים ר"ל מעט שמספרין בשבח ומעלתו של הצדיק כחו גדול וחזק מכחם של המון רשעים רבים.

אשר על כך ישמח לבי והעלוזנה כליותי בשמעי אשר זרע קודש מחצבתם חסידים ואנשי־מעשה המאוגדים באגודת חסידי אדמו"ר קדוש ה' מספינקא זי"ע ועכ"י מתכוננים לסדר ולהוציא לאור קצות דרכיו הקדושים ושיחותיו הטהורות ועובדותיו הנפלאות ולהמשיך ולהשאיר רושם חקוק בלב החוסים בצלו ובצל בנו הקדוש זצ"ל הי"ד מרן בעל החקל יצחק, כמו שכבר פירשו תלמידי מרן הריב"ש זיע"א יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שלפעמים פועלים פעולה נשגבה בספורי עובדות הצדיקים יותר מדברי תורה. ולאשר גם אני השפל הייתי מהחוסים בצלו הקדוש של אדמו"ר בעל אמרי יוסף זיע"א ופעמים לא ספורות זכיתי להיות מהמסובין על שלחנו הטהור אשר לפני ד' ולשמוע אמרותיו הטהורות והקדושות וגם ליהנות מכחו הגדול, זה כחו לאלקים בעניינים נפלאים, נדרשתי לאשר שאלוני להעלות גם אני דברים אחדים מאשר ראו עיני ושמעו אזני, ואם כי זו היא עבודה קשה שבמקדש לספר בשבחו ומעלתו של איש אלקים קדוש, כמו ששמעתי פעם אחת בהיותי מיסב על שולחן אדמו"ר בעל לקט עני מקאסוב זצוק"ל בסעודת ל"ג בעומר והי' שם

רב גדול וזקן ובר אבהן והתחיל לדבר במדרגתו הגבוהה של בוצינא קדישא רשב"י ז"ל, ואדמו"ר הסב פניו אלי ואמר אני איני מבין איך יהין איש לדבר ממדרגתו של איש אלקים קדוש כרשב"י ז"ל. אם כן הקשו לשאול ממני ומה מני יהלוך, מה ידעתי ומה הבנתי מכש"כ בהיותי צעיר לימים, בכל זה אפשר שהדבר הוא בכלל אל תמנע טוב מבעליו ויהא חלקי עם המזכירים זכרונות של אדמו"ר הקדוש הנ"ל כדי לחמם לבב הקוראים בצדק ולהכניסם בכלל וצדיק באמונתו יחיה, על דרך שפירש הרב הקדוש ר' דוד משה מטשארטקוב זיע"א, צדיק באמונתו יחיה מי שיש לו אמונת צדיקים יהיה בטוח שיחי' בזה ובבא. אם אספרה כמו מן המעט אשר ראיתי ושמעתי לא תכילם היריעה, לכן אקצר באמרים ואני אומר בכלל מאשר הבנתי מדרכיו בקודש אשר מחמת כח אהבת ישראל אשר בערה בקרבו לא היתה שום בקשה מאיש נדכא כבדה עליו להניחו בלי הבטחת ישועה, וקודשא בריך הוא הסכים על ידו. וזאת ידעתי מעובדות שקרו לי כמה פעמים הן ברוח קדשו אשר הגיד מראש, הן בהבטחת ישועות ורפואות שאי אפשר לספרן אלא מפה לאוזן, מה אומר ומה אדבר. אחת אשר אוכל לספר בלב נכון ובטוח אשר דברי תורתו ואמרותיו הקדושים בסעודה דרעוא דרעוין הי' במסירת נפש, דהיינו סדר דבריו הקדושים באותו סעודה הי' כך כפי מה שנשאר חקוק בלבי עמוק, בפרשיות של תורת כהנים והראה כוחו הגדול בנגלה, אח"כ פירשה עפ"י נסתר על דרך קבלת רבו הקדוש מזידיטשוב, ואח"כ על דרך דרושי חסידות ודברי מוסר. וכל דבריו היו בכח וקול גדול אשר נשמעו ברחובות קרי' למעלה מכח הטבעי. ובאמצע דבריו שמעתיו אומר בזה"ל טאטע לעבען האב אויף מיר רחמנות איך האב דאך שוין נישט קיין כח. השומע סבור שעוד מעט יגמור דבריו מחמת חולשתו והנה נהפוך הוא שהוסיף אומץ וכח גדול וסיים בברכות לכל ישראל. והנה מרשה לעצמי על פי זה לפרש עכ"פ בדרך צחות מה שאמר יעקב אע"ה באמצע ברכתו של דן לישועתך קויתי ד', שלפי פשוטו אין שום הבנה מה שייכות זה לברכות עיין במדרש מה שדרשו בזה, ולפי דברי האדמו"ר זצ"ל הנ"ל היה יעקב אבינו מסדר ברכותיו לבניו סמוך לפטירתו והגיד לכל אחד מה שיקרא לו עד סוף יומותי, כמבואר במפרשים הקדמונים ואחר שגברה עליו החולשה ועדיין לא סיים מה שהי' לו לדבר, התפלל אל ד' : לישועתך קויתי ד', ר"ל שיעזרהו השי"ת לגמור כל מה שברצונו לומר. ועד"ז היתה כונתו של אדמו"ר זצ"ל שד' ישלח עזרו מקודש שיוכל להמשיך את דבריו וכפי שאני ידעתי מעצמי אוכל לומר שכל אחד, משומעי לקחו הרגיש שכונתו עליו, כמבואר בספרי תלמידי הריב"ש זיע"א שכך צריך להיות דרך אמירת התורה. אנא ובדידי הוה עובדא בהיותי פעם אחת משובתי ש"ק בספינקא ובעש"ק טבלתי במקוה והמים כמעט היו כבר שמנים מרוב טבילות החסידים, וילדות היתה בי והקלתי לי בש"ק בשחרית לבלתי ללכת

לטבול. והנה האדמו"ר זצוק"ל בדברו ד"ת בסעודת עתיקא קדישא והחומש פתוח לפניו, הרבה לדבר מגודל תועלת הטבילה של ש"ק שחרית קודם התפילה, ואם זכרוני איננו כוזב אמר בשם א' קדוש מדבר שלטבילה בעש"ק צריך ללכת עד פרסה ולטבילה בש"ק בשחר קודם התפילה — אילו הי' מותר הי' — צריך ללכת ג' פרסאות עד שימצא מקוה טהרה.

ולדבר מכחו הגדול בהיותו פועל ישועות תקצר היריעה מהכיל וגם בעוה"ר כחי אינו מספיק לכן בע"כ אני מסתפק לספר זעיר שם רק ממה דבדידי הוה עובדה והיינו כמו שנה או שנתיים אחר חתונתי נחליתי על עיני והרופא הי' מטפל עמי כמה חדשים עד שאמר שאין לי שום תרופה ח"ו רק להפסיק את הלימוד, ונסעתי על ר"ה לאדמו"ר זצוק"ל ובער"ה הי' כמעט אי אפשר מחמת המון אדם רב־לבא לפניו ולדבר עמו, אחרי ראש השנה הכינותי לי פתקא ולא הי' כתוב רק רפו"ש על העינים ובקושי ודוחק גדול זכיתי לבא לביתו נאוה קודש, נתתי לו הפתקא והי' בדעתי לספר את אשר אמר הרופא והקדים הוא ז"ל ואמר בזה"ל גלובץ מיר איך ווייס איך ווייס. איהר זאלט לערנען אויס א שיינעם יורה דעה ואם תרגישו איזה חולשה בעינים תשימו את הציצית עליהם. ואל תישנו אצל נר דלוק. קיקץ נישט אויף דעם דאקטער פין וואנעט זאלל ער ווייסען האט ער דען איינמאהל געזאגט רפאנו ד' ונרפא. וכדבריו הק' כן עשיתי ותלי"ת מאז ועד עתה עיני תחזינה מישרים, ובפעם אחרת איזה שנים אח"כ בהיות זוגתי הרבנית תחי' מסוכנת עד מאוד ר"ל עד שרופא מומחה אמר שח"ו כבר היא בכלל גוססת ר"ל נסעתי לאדמו"ר זצוק"ל ושפכתי מרי שיחי לפניו אז אמר לי „מה יודעים הרופאים עפ"י דרך הטבע אבל מה שהקב"ה עוזר את זה אינם יודעים", וסיפר לי מעשה שהי' בכלתו של הרה"ק מגלינא שדרה עם בעלה איזה שנים ואורח כנשים לא הי' לה מעולם וממילא בנים לא הי' לה, וחמי' הרה"צ הנ"ל אמר לה שתיסע לזידיטשוב ושם ברך אותה שתפקד בזש"ק והיתה סבורה שיהיה לה מקודם ווסת ואח"כ תיפקד, ועבר זמן רב לבלתי היות לה וסת ונסעה עוה"פ והאדמו"ר מזידיטשוב הבטיח לה שתפקד בבן זכר. בבואה הביתה עבר איזה זמן ועדיין לא ראתה, אבל מעט מעט הרגישה שבטנה הולך וגדל בלי הרגש תנועה והרופאים משם אמרו שיש לה איזה גידול בבטנה ויש לעשות לה נתוח ואם לאו היא מסוכנת וכתבו לזידיטשוב והשיב לבלתי עשות מאומה, והגידול בבטנה הולך וגדל ונסעו ללבוב אל הפרופסור וגם הפרופסור לא עלה על דעתו שזה הריון ואמר שצריכים לעשות ניתוח ויפה שעה א' קודם, ובבואה לביתה כתבו לזידיטשוב והשיב ח"ו לעשות דבר עד שנתגלה שהיא הרה והמליטה זכר במועדה, וגם ילדה עוד ג' או ד' בנים מבלי היות לה אורח כנשים, וסיים אדמו"ר זצוק"ל שהבן הראשון כבר הי' גם אצלנו. ולמסקנא דמילתא שהרופאים יודעים רק מה שבדרך הטבע, אבל מה שהקב"ה עושה זה אינו בכלל ידיעתם ובירך אותי ברפו"ש עבור זו'

והבטיח לי עבורה אריכת ימים ושנים.

אבל בתוכי ישתומם לבי ורוחי תתחלחל בהעלות על מחשבתי אשר עצמותיו הקדושים הנם טמונות תחת גוש ארץ הטמאה במקום אשר לא בין ולא נכד לו שמה ולא מן החוסים בצילא דמהימנותי' ואין מבקר ומבקש על קברו הק' ועד היכן מגיע מעלת הביקור על קברי צדיקים מתבאר בזוה"ק שמות ט"ז. בעובדא דר' לוי בר לחמא מובא ב„אפרקסתא" דידי סימן קס"ח, אבל חז"ל תנחומיהם ישעשעו נפשי באמרם אין עושין נפשות צדיקים מעשיהם הם זכרונם ודבריהם חיים וקימים וכבר כתוב בזוה"ק משפטים דף ק' ע"ב אפילו ההבל דפומא אתר ודיכתא אית לי' וקוב"ה עביד מנה מה דעביד אפילו מלא דבר נש אפילו קלא לא הוה בריקניא ואתר ודיכתא אית להו לכולהו, עיי"ש. על אחת כמה וכמה אחר שהשאיר לנו אדמו"ר זצוק"ל ספרי אמרי יוסף הקדושים, ואף גם לאותם אשר לא זכו להכיר את חכמת הקבלה יעלה להם זכרונו הקדוש לטוב להם ולזרעם אחריהם ע"י אוסף אמרותיו הטהורות ועובדותיו הנפלאות וכמו שיתבאר בראש המאמר מה שכתוב זכר צדיק לברכה וממילא שם רשעים ירקב סיטרא דמסאבא יתבער מן העולם, ואני תפלה זכרה אלוקי לטובה לכל מי שיסייע לזכרונות הקדושות כאלה כל חד לפום שיעור דילי' באיכות יתירה על הכמות ויה"ר שיהא חלקי עמהם וזכותו תתעורר גם עלי להושע ברפואת הנפש והגוף בתשח"י אכי"ר.

יען כי בי"ג סיון ביום הילולא דברי' סבא קדישא מהרי"א ווייס לזכר עולם יהי' צדיק בעהמ"ח ספר חקל יצחק שיצא לאור ע"י נכדו ממלא מקומו הרה"צ המפורסם האדמו"ר מספינקא כקש"ת ר' יעקב יוסף שליט"א אשר בחייו קדוש יאמר לו ועכשיו בעוה"ר קודש קדשים במותו על קדה"ש הי"ד ודם זרעו הקדושים ע"י הארורים ימ"ש, וישנם ב"ה עוד שלומי אמוני ישראל אשר הסתופפו בצל קדשו המה יתנו מה שבידם מדברי קדשו, פעולותיו הנשגבות בקבצם כעמיר גורנה ואני בעניי לא אכחד תחת לשוני אשר לא אסתייעא לי מילתא להסתופף בצלו הרבה פעמים, אבל אחת ידעתי נאמנה וגבר רב מהימני הי' עד הראי' והשמועה שבהיות אדמו"ר בעל חקל יצחק עוד צעיר לימים בבוא איש א' לפני אדמו"ר בעל אמרי יוסף בבקשה גדולה בהיותו בסכנה מרחפת והבטיחו בישועה ואמר שנכון הדבר שיציע בקשתו זו גם לפני בנו באמרו עס איז גיט זאלסט געהן מיט דער בקשה אויך צו מיין ר' אייזיקל וכך בעשתה ישועתו על דרך פלא וסהדותא קדישא מפיו הק' כוללת ומספיקה לדעת עד היכן גדלה מעלת קדושת הבן בעל שדה תפוחים בעיני אביו קדוש ישראל. זכותם תגן עלינו עכ"י ונזכה ונחי' לחזות בנועם ד' לאור פני מלך חיים עד העולם.

שנת אור זרוע לצדיק ירושלים עיה"ק (כוונתי עפ"י הקדושת לוי בליקוטים עה"פ מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק עיי"ש)

דוד הקטן שפרבר
אבדקה"י ברשוב

הרה״ג מו״ה יוסף אדלר שליט״א
אב״ד דק״ק טורדא ואגפי׳ ונשיא
לשכת הארטה׳ בטרנסילבניא״
ירושלים.

תפלתו בקעה רקיעין

נדרשתי לאשר שאלוני להשתתף בעושי מצוה לבא בכתובים לכבוד זכרון האי גברא רבא בוצינא קדישא אשר רבבות אלפי ישראל הלכו לאור תורתו ויראתו הטהורה כל ימי חייו וגדולים צדיקים במיתתם ששפתותיהם עוד דובבות בקבר, וההבטחת חז״ל כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, זאת אומרת גם בזמן שהם ״זכני עפר ושפתותיהם רק נעות וקולם לא ישמע מ״מ דבריהם נשמעים ועושים רושם עמוק על לב כל יודעם ומכירם אוהבם ומוקירם.

והנה בן בנו הרב הגאון הצדיק כקש״ת מו״ה יעקב יוסף ווייס שליט״א מפליא לעשות פעלים רבים ונשגבים להנציח את זכר כבוד ק״ת אבותיו ביסדו ובכלכלו כמה ת״ת וישיבות בתי חינוך לתורה ולעבודה ברוח חסידות ספינקא וזכות אבותיו הגאונים הקדושים אשר בארץ המה תעמוד לו שעד זקנה ושיבה יגבר חיילים לתורה ולתעודה להרמת כבוד בית ספינקא עד בגוצ״א.

והנה חכז״ל למדוני שאין אומרים לפני המת אלא דבריו של מת ויען כי מצוה לקיים דברי חכמים ע״כ אני מעתיק פה את דבריו של הרב הגאון הצדיק המפורסם זי״ע מספרו הקדוש חקל יצחק בריש פרשת השבוע ושם הביא התרגום יונתן בן עוזיאל דמשה רבינו הספיד לאהרן הכהן באמרו ווי לי עליך אהרן אחי עמוד צלותהון דישראל ופירש שעל כן קראו לאהרן כן משום דתוה״ק מעלה את התפלות לפני כסא הכבוד ולכן לומדים קודם התפלה, כאשר יסד גם הפייטן בעל אקדמות וז״ל צבי וחמיד ורגיג דילעון בלעותא בכן צלותהון מקבל והניא בעותא, ומשום כך אהרן הכהן שעליו נאמר הקרא שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו ע״י כח התורה שלמד העלה תפלות ישראל לפני הקב״ה, ולו נאה ולו יאה להקרא עמוד צלותהון דישראל עי״ש.

וכל מי שיש לו עיניו בראשו יראה ויבין כי הספידא דמשה רבינו רעיא מהימנא על אהרן כהנא היא תמונה נאמנה לרכב ישראל ופרשיו הגאון הצדיק ונשגב, אשר רבים הלכו והולכים וגם לעלמי עד ילכו לאורו, כי הוא ״גע כל ימי חייו בתורה בקדושה וטהרה וקיים בעצמו אדם כי ימות באהל

— ועל כן זכה שתפלתו הזכה והצרופה בקעה רקיעין והפכה מדת הדין למדת הרחמים ונעשה עמוד צלותהון דישראל. כל ימיו עבד את ד' במסירות נפש ולעת זקנתו מסר גם גופו הנקי והטהור לכבוד צורו וקונו, ועלה על המוקד כעולה תמימה, וע"כ בשכר זאת יומא דהילולא שלו חג ד' לנו כי על עמוד צלותהון דישראל זה נשען ונסמוך, כי מה כאן הי' עומד ומשמש בתורתו ותפלתו הברורה אף שם יעמוד ויתפלל ויעלה את שועתינו לפני כסא כבודו של מקום שנזכה לעבוד את השם הנכבד והנורא אנחנו וזרעינו וצאצאי צאצאינו ברוח ישראל סבא המיוסד לפנינו באמרי יוסף ובחקל יצחק עד ביאת הגואל צדק בב"א.

הרה"ג מו"ה **ישראל וועלץ**
הראב"ד דק"ק בודפסט

מסורת אבות

רבנו הרמב"ם ז"ל ב„אגרת תימן" שכתב לחזק לב בני ישראל אשר בתימן ולעודד את רוחם לבל ירפו ידיהם מאמונתם, גילה להם ממסתורין שלו שהי' לו בקבלה מאבותיו, וז"ל: אבל יש אצלנו קבלה גדולה ונפלאה קבלתי אותה מאבי שקיבל מאביו ומאבי אביו והוא קיבל הדבר עד תחלת הגלות של ירושלם כמו שנאמר (עובדי' א', כ') וגלות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת וגלות ירושלם אשר בספרד ירשו את ארץ הנגב (ראה שם ביאר הדבר באורך).

הקבלה והסודות, תורת חן „חכמה נסתרה" היא חכמה מקובלת אשר גילה ה' סודו לעבדיו הנביאים, כאשר האריך בזה האפודי ומובא בס' אמונת חכמים פ"ב, ובה כלולים הסודות של מעשי בראשית ומעשה מרכבה שנמסרו לישעי' וליחזקאל הנביאים, עי' ברמב"ן בהקדמתו לפירושו על התורה, ובזה"ק פ' תולדות, ובעוללות אפרים מאמר מ', וגם יש בה חלק „הקבלה המעשית", כמו שהי' רבנו יהודא החסיד „בעל שם מעשים" (ראה בס' חסידים הראשונים תולדות ר"י החסיד פ"א), ובגמ' (סוכה נ"א־נ"ג) מוזכרים „חסידים ואנשי מעשה" וכפירוש רש"י ז"ל (סוטה מ"ט ע"א) אנשי מעשה בטוח בחשיבותו ועושה מעשים מופלאים, ובמס' ברכות (דף כ"ח) נוקמי' לר"י בעל מעשה הוא, ופי' בעין יעקב דהיינו שהוא בעל קבלה מעשית כדאמרי' בבכורות ח' בעובדא דר' יהושע בן חנניא אמר „שם" ואוקמי' בין שמיא לארעא, וכל ספר הזוה"ק הוא ספר הגבואה שחזרה בזמן ההוא.

הראשונים שנפתחו להם השמים וזכו להשגות גבהות ולראות מחזות בפלאות הנאצלות מן הנבואה, היו רבנו שמואל הנביא, בנו רבנו יהודא החסיד בע"ס חסידים, ותלמידם מוהר"א מגרמייזא בע"ס רוקח זללה"ה, המה החלו להשתמש בקוי אור הבהיר מאורות העליונים, שהיו גנוזים וחתומים בידיהם מאשר קבלו מאבותיהם גנזי נסתרות מתורת חכמה נסתרה וקבלה מעשית, המה הקדושים מחסידי קמאי שבאשכנז פלסו נתיבות למו באורחות חייהם להיות מוכשרים לקבל שפע קודש, להוציא מכח אל הפועל את הכחות הרוחניים הטמירים בבחורי האומה הישראלית שהם „סגלת הסגולה" (כחזי מאמר ב' אות ס"ד וכו'), וכה חיו בקדושה ובדבקות עד שנתדבק אליהם הענין האלקי

לפרסם אותם בגדולה וכבוד ובאותות ומופתים (ראה בס' חסידים הראשונים).

ומאבות הקבלה באשכנז באה גם להראב"ד שהי' ממקובלי ספרד שזכה לרוח הקודש כאשר יאמר בעצמו בפ"ח מהל' לולב ובפ"ד מהל' בית הבחירה. ועי' מהריב"ל ס' קט"ד ומוהרח"ש סי' ס"ח שאינו גוזמא והפלגה, (עי' שם הגדולים מער' גדולים א' בערכו שזכה לגלוי אלי') וכן חמיו הראב"ד השני בר יצחק ובנו רבי יצחק סגי נהור זללה"ה זכו לגלוי אלי' ולרוח הקודש (עי' שה"ג שם ובריקנט, פ' נשא ובמצרף לחכמה פי"ג), ולפי דעת הר"א מרקוס ז"ל הקסת סופר הנספח לשו"ת מן השמים, הוא בעל ספר ברית מנוחה, שהוא ספר מלא סודות מפי הנבואה מכח שמות הקדושים, ואיך פועל האדם בהשביעו בשם את המלאכים, וכן הר"י מקורבל בעל שו"ת מן השמים אשר השתמש בשמות הקדושים בשאלות חלום ואחריהם הרמב"ן ז"ל שקיבל מהרוקח, ומתלמידי ר' יצחק סגי נהור, ואחריו תלמידו הר"י דמן עכו שגלה ענינים נפלאים בצירופי שמות כמפי הנבואה (עי' שה"ג בערכו) עד שנתגלה ס' זוה"ק שהוא ספר הנבואה, שבו נתנבא על התגלות החכמה באלף הששי ותתעלה החכמה כל ששים שנה מעלה אחת עד שנת ת"ר. (זוהר ויר"א דקי"ז).

הראשון מגולי ספרד שזכה להופעה שמימית הוא מרן הב"י ז"ל רבנו יוסף קארו (נולד בשנת רמ"ח במדינת פורטוגאל ונפטר בשנת של"ה בצפת) זכה למגיד מן השמים, אשר הורהו דרך העולה בית־אל לעשות נסים ונפלאות כבימי חכמי הש"ס (ראה בראש ס' „מגיד משרים", שם פ' בראשית פ' ויצא שם נכפלו שמה עוד בפ' מקץ ובפ' בשלח).

ואח"כ בא רבנו משה קורדוואראו זצ"ל בספרו „תומר דבורה" והורה הדרך המובילה להשגת רוח הקודש ולהיות מעון לשכינה להדבק בהשם לקיים מ"ע „והלכת בדרכיו" „ובו תדבק" ואז יוכל האדם לעלות בהר ה' ולקום במקום קדשו לראות המראות הנפלאות.

הרה"ק מוהר"ח וויטאל זצ"ל תלמיד האר"י הקדוש ז"ל חיבר ס' „שערי קדושה" והורה איך אפשר להגיע אל המעלה העליונה ולהיות מן העולים והזוכים למדרגות גבוהות להעשות ע"י אותות ומופתים — כאשר כותב הגאון מהר"י מינץ בדרוש עשירי (ראה שמה דבריו הקדושים), והרמ"ק ז"ל אמר בתמיה רבתי: „וכי מפני שלא נדע טעם נכחיש מה שמאומת בקבלתינו מסיני? (אילימה תומר א' פרק ט"ז).

וכן היו בדור שלפני הבעש"ט, חסידים ואנשי מעשה, שזכו להשיג השגות רוח הקודש, ונשמע קולם בשמים ונעשו על ידם נסים ונפלאות, אמנם לשיטה מסוימה וקבועה, ליסד „מרכז רוחני" בית מדרש שבו יחונכו התלמידים באופן זה שיגיעו למעלת בעלי רוח הקודש, לא הי' בישראל מאז שנסתם החזון אחר חתימת התלמוד, עד שבא הבעש"ט והעמיד בית מדרש לגדל בו בעלי רוח

הקודש וגבורי כח לחולל נפלאות ואותות ומופתים כמו בימי חז"ל בעלי התלמוד, כדי לקדש שם שמים ושם ישראל בעולם כי יכירו וידעו הכל כי אכן יש ה' בישראל.

ועפ"י הביאורים ופירושים שנתפרשו דבריו בספריו הקדושים אפשר להשיג גם היום השגות נעלות ונשגבות ברוח הקודש ותחיית המתים — וכן ישנם עוד אמצעים אשר על פיהם אפשר להוציא מכח אל הפועל הכחות הנסתרים כחות הנפש הפנימיים, לפעול על ידם נפלאות גדולות, ואת הכל הביא הבעש"ט ז"ל בכור הבחינה ובנסיון, ונסיונותיו עלו יפה, והשתולים בבית ד' בחצרות בית מדרשו תלמידיו ותלמידי תלמידיו נ"ע ז"ל אשר הלכו לאורו, וקבלו עליהם לחיות חיים קדושים וטהורים עפ"י מסורת הנביאים ביד ר' פנחס בן יאיר, לאמור: זהירות מביא לידי זריזות וכו' ופרישות לקדושה וכו' עד לרוח הקודש ולהחיות מתים (ע"ז כ' ע"ב) לברר כפי אשר הורום הבעש"ט ז"ל, הראו גדולות ונפלאות, ותפלותיהם וברכותיהם עשו פירות ופירי פירות ונתקדש שם שמים ברבים על ידיהם, והאמונה גברה בארץ, זאת היתה משאת נפשו של הבעש"ט ז"ל, ומטרת חפצו, ביסוד שיטתו ובית מדרשו לחסידים ואנשי מעשה (עי' פירש"י סוטה מ"ח ע"ב) ונתקיימה מחשבתו, ועד דור ודור אמונתו.

ומסורת הבעשט"ית קיבל בעל הספר הקדוש "חקל יצחק" כ"ק הגאון הקדוש בוצינא דנהורא, אספקלריא המאירה א"א מרן כקש"ת מוהר"ר יצחק אייזיק (הי"ד) זי"ע ועכ"י, מאביו הגאון הקדוש המקובל מרן האמרי יוסף זי"ע, מספינקא, כאשר ידוע ומפורסם לאלפי ישראל החסידים שהתחממו לאורו והסתופפו בצילו וראו צדקתו ועבודתו במסירת נפש ממש ובהתלהבות נוראה.

אולם כדי להדגיש אמונתנו באותו צדיק קדוש וטהור, אשר בהיותו עוד צעיר לימים, הי' מפורסם בעולם לאיש קדוש ונזיר אלקים שגדול הי' כוח תורתו לגזור גזרות ומן השמיים קיימן, אצטט דברי רבנו האי גאון

"דע כי דבר זה הוא מקובל אצל כל הראשונים יחד, ולא הי' אחד מכחיש בו, כי אומרים היו, כי הקב"ה עושה אותות ונוראות ע"י הצדיקים (בכל דור ודור) כמו שהי' עושה ע"י נביאים" (ב"הכותב לעין יעקב" חגיגה פ"ב).

וגם בעל העקרים כבר אמר: "שכל מי שמסופק שהשי"ת לא ישלים רצון הנביא או הצדיק הראוי לכך — הנה הוא כמטיל ספק בתורה ושורש משרשיה, ומכש"כ שיש קידוש השם, שראוי ומחויב לפרסם שהסבע משועבד לעשות רצון שומרי התורה" (עקרים מאמר ד' פ' כ"ד).

פרשיות אלו שפירושן: כח וגבורה ניתנו להצדיקים האמתיים להיות מושלים בקרב תבל — לא נאמרו אלא ללמד ולהשריש בלבנו אמונת חכמים, אותה המעלה בין המעלות שמנו בהם החכמים ב"קנין תורה".

כל עצותיו שיעץ לכל איש — הכל הי' רק על פי דרך התורה, כי הכל

נמצא בתורה — לכן להרבות בשבחו אך למותר, ולו דומיה תהלה, אשרי הדור שהי' אותו צדיק חי בתוכו.

כנגד המלעיגים ומלעיבים בצדיקי הדור מרגלא בפומי' דברי הגה"ק בעל עבודת ישראל (ס"פ בא) שאמר בדרך הלצה על הנוסח „ואף אתה הקהה את שיניו" מאי ענין שינים לשאלה זאת, ואפשר כי יש רשעים מוסתרים אשר הם מודים במקצת כי יש לעבוד הבורא בתורה ובתפלה ובשאר מצות אבל אינם מאמינים כי יש עבודה אפילו באכילה ושתי' וכל דבר גשמי להר"ם הניצוצות ולדבקה בו ית', וזה השאלה מה העבודה הזאת לכם, כי לכם לכל צרכיכם, פי' שאתם אומרים כי גם בזה אתם עובדים את השי"ת והרשע מלעיג על זה, ולכן אף אתה הקהה את שיניו כלומר כיון שאינך מאמין כי האכילה ושתי' נבראו ג"כ לכבוד הש"י ולעבדו למה תשחית בחנם את הלחם, כי האדם כשאוכל כמו הבהמה הוא מוריד את הניצוצין ח"ו להשפילם יותר ולכן יותר טוב לו להקהה השינים כי כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו והצדיקים הם מנשאים כל תאוות וכל דבר גשמי השמימה לעשות נח"ר ויחודים נפלאים.

הוא הי' אומר שיש מי שפי' אלקים משמים השקיף וכו' לראות היש „משכיל" דורש את אלקים, כלומר שאינו סומך על הקבלה אלא חוקר ודורש אחר אמיתית מציאותו והשגחתו יתברך. ויבין וישכיל אחרי מחצב שרשי דתו, איש כזה יכשר יותר בעיני ד', אמנם המקובלים חולקים ע"ז ואומרים שאין מהראוי לחקור באמונה והמליצו ע"ז וארשתיך לי באמונה, ומזהירין מן הדין שלא להכניס ראשו בסכנת החקירות והדרישות כי קצר השכל וחלש התבונה ומה נקל לו ליפול ברשת הטעות האפיקורסות כאשר בעיננו ראינו בחוש, דרוש י"ב שפי' בזה מה"כ דלעיל אלקים משמים השקיף וכו' דר"ל הוא ית' צופה ומביט אם יש צדיק מעולה בשלמות זה, שיהי' משכיל בעל השכלה ותמים בשכלו שהוא בעצמו יהי' מספיק להוציא מהשכלתו מה שיאות לו בהנהגתו, ועכ"ז משליך השכלתו מנגד והוא דורש ומבקש אלקים שאינו רוצה להתנהג אלא כמו שהוא ית' יורהו וילמדהו].

גם הי' בית מדרשו, בית תלמוד עבור בע"ב וחסידים מופלגים, שבאו ללמד ממנו מוסר, ומדות טובות, צדקה ומעשים טובים, לא לשם „מופתים" במקצוע פרנסה וכלכלה, ועושר וכבוד, כי אם לשם שמים, להתבסם מתורתו וקדושתו ועבודתו — באו לפניו מכל המפלגות, מחסידים ומבלתי חסידים, וגם ממתנגדים, כל מי אשר אך חשקה נפשו בתורה ועבודה, ובמוסר ויראת שמים — באו להסתופף בצלו, להתבסם מתורתו, וליהנות מזיו הוד קדושתו, וכל אחד ואחד מצא שם די מזון רוחני לרוות נפשו הצמאה והרעבה לשמוע דבר ה'! — תופיע לפנינו תמיד התמונה הנהדרה של כ"ק אדמו"ר הזקן והתמונות

הנהדרות של בניו ונכדיו הגאונים הקדושים ולא ימושו מנגד עינינו כל עוד נשמת שדי תחיינו.

ירושלים, אור יום ב' לס' "וספרת לך", כ' למטמונים תשי"ז

הרב הגאון מו"ה
אברהם צבי וויים שליט"א
האב"ד דק"ק נוה־אחיעזר

הקדוש והטהור

בעיירה קטנה ספינקא, על שפת נהר טיסו — במחוז מרומורוש החלה להשתזר השושלת המפוארת של בית ספינקא בשנת תר"ל ל"ג בעומר.

ביום זה נשא כ"ק הגאון הקדוש שר בית הזהר מרן ר' יוסף מאיר וויים מחבר סה"ק אמרי יוסף לאשה את הרבנית הצדיקת מרת פרל בת גדולי היחס ה"ה הגביר הצדיק ר' יעקב באש ז"ל (משפחת באש מתייחסת לגזע הגה"ק בעל מגלה עמוקות). היה זאת זווגו השלישי של בעל אמרי יוסף זי"ע. מיד אחרי החתונה קבע מרן בעל אמרי יוסף זצ"ל את מושבו בספינקא על פי עצת מורו הגה"ק מהרי"א אייכנשטיין מזידיצ'וב זצ"ל. לבעל אמרי יוסף היו שתי בנות מזיווגו השני, אבל בנים עוד לא היו לו.

אחרי נשואיו עם זיווגו השלישי — החל בעל אמרי יוסף לבקש מרבו הקדוש מזידיטשוב — להתפלל שיזכה בבן זכר.

בשבת פרשת שופטים תרל"ב נסע בעל אמרי יוסף עם הרבנית פרלה לרבו הקדוש לזידיטשוב ובלבו החלטה נחושה לפעול אצל הרבי שיבטיח להם בן־זכר.

כפי הנהוג בזידיטשוב היתה נחשבת סעודת הצהרים בשבת, היא סעודת עתיקא־קדישא לעבודה העיקרית של עריכת השולחן.

בעת אמירת התורה בסעודה פתח הגה"צ מזידיטשוב בפסוק כי תצור על עיר וכו' ובהטותו את פניו כלפי האמרי יוסף זצ"ל כפל כמה פעמים את התיבות „ובנית מצור" מה שהי' לפלא לכל המסובים, וכאשר הגה"ק מזדיצ'וב גמר את שלחנו, נלווה אליו בנו הקדוש ר' אלי' ז"ל. והגה"ק מזדיצ'וב אמר לו שיאמר להרב ר' יוסף מאיר מספינקא בזה"ל „עהר איז שאן גיהאלפין געווארין" — שהוא כבר נושע — והי' לפלא. הגה"ק בעל אמרי יוסף שדקדק בלשון רבו הקדוש — התחיל מיד לעיין ולהתעמק בדברי מורו הגדול והתקשה מאד בהבנת הרמז של „ובנית מצור".

בשנת תרל"ה נתקיימה ברכת צדיק — ונולד בבית האמרי־יוסף בן־זכר, אז הבין הבעל אמרי יוסף את דברי מורו ורבו מזידיטשוב שכפל את המלים — ובנית מצור — וראה שהמלה „מצור" מכוון לשם יצחק אייזיק.

הבין את כוונת מורו הקדוש, שיבנה מפטירתו הקדושה וקרא לבנו הנולד לו בשם רבו — יצחק אייזק.

הילד יצחק אייזיק שנתחנך על ברכי אביו הקדוש — במעלליו התנכר נער — ראו בו כי לגדולות נוצר.

הוא התעמק והתמסר ללימוד תורה, מפי טובי הרבנים שהיו מיושבי בית ספינקא, ועם הגיעו לגיל המצוות החל בעצמו לקבוע ימים ולילות לתורה בצורה מבהילה — ממש מחוץ לגדר אנושי. היה שם לילות כימים, ולומד בקול חוצב להבות בעמידה ש"ס ופוסקים — ובמיוחד טור ובית יוסף.

עד שבהגיעו לחתונה העיד עליו קדוש זקני אחי אביו הגה"צ המפורסם מוה"ר אהרן ווייס האדמו"ר מבגדיקוביץ זצ"ל שהוא בקי בש"ס ובד' טורים כאחד הגדולים.

רבינו ז"ל נשא לאשה את הרבנית מרים בת הגה"ק רבי ישכר דוב אייכנשטיין מזדיצ'וב.

מיד אחרי חתונתו התחיל לרכז מסביבו את טובי האברכים וקבע ישיבה מבחורים יחידי סגולה שלמדו בהתמדה גדולה והי' נעור כל הלילות — משבת לשבת לא שכב במטה, וכל ערב לא ישן יותר משעתיים.

אז גם התחיל בתפלה בהתלהבות עצומה, בקול אדיר וחזק, בקול חוצב להבות אש.

אולם עיקר כחו ועמלו היה בתורת הנגלה והנסתר, בלי הפסק, וכמעט שלא הוציא מפיו הקדוש כל היום שיחה של חולין.

בשנת תרס"ד בעת שאביו הקדוש בעל אמר"י זצ"ל חלה, התחיל אביו הקדוש למסור לו את ההנהגה של החסידים, והטיל עליו מפעם לפעם לנהל שולחנות ולקבל פתקאות מהמוני חסידיו, ולהיות עוזר על ידו בברכת הפרידה לחסידיו, אביו הקדוש מסר לו את סוד הפתקאות, וכמה מעיקרי תורת החסידות ותורת הנסתר.

עם הסתלקותו של מרן הגה"ק בעל אמרי יוסף זצ"ל ביום ו' אייר שנת תרס"ט, קבל מרן זי"ע לידו את ההנהגה ונהרו אליו אלפים של עדרי צאן קדשים, כי נוסף לזה שכולם ראו והכירו את עבודתו הקדושה ומדותיו הקדושות ונוסף לזה שהיה פועל־ישועות מפורסם הי' ידוע לגאון עצום בתורת הנגלה והנסתר. עד שכל גדולי הדור בימיו הכירו בגדלותו וקבלו את מרותו.

עובדא ידענא: שכאשר מרן הקדוש ביקר פעם ראשונה בעיר סאטמאר, בזמן הזה שמש בקודש בתור אב"ד ור"מ בעיר, הגאון הגדול הצדיק בעל קרן לדוד זצ"ל, וכאשר מרן זי"ע ביקר בבית המרא דאתרא הקרן לדוד, כבד אותו ביותרת הכבוד והכניע עצמו בפניו כתלמיד צעיר בפני רבו, ומסר לו את מקומו

בראש השולחן והוא עצמו התיישב בצד השולחן. אחרי הפצרות רבות למוך שיסכים לשבת בראש השולחן.

אחרי הבקור כשמקורבי המרא דאתרא באו אליו בשאלה למה הכניע עצמו כל כך, ומחל על כבודו בפני האדמו"ר מספינקא, ענה בעל קרן לדוד שהוא מכירו עוד מזמן היותו אב"ד בעיר ווישו — ויודע להעיד עליו, שהוא

הגאוה"צ ר' **ישראל חיים** זצ"ל, הבן הבכור של רבנו מהרי"א זצ"ל אבי האדמו"ר שליט"א.

גאון הגאונים ובקי בעל פה בש"ס ופוסקים כאחד מהראשונים עד שאין דוגמתו בדורנו.

נוסף לשיעוריו הקבועים ולדברי התורה שאמר על שולחנו שהי' מלאים תוכן והתלהבות עצומה, הי' גם מחדש נפלא, בפלפול והלכה בעמקות וחריפות גדול. והי' גם משיב גדול למאות השואלים את פיו בדבר ה' זו הלכה.

בזמן המלחמה העולמית הראשונה כאשר נאלץ היה לעקר דירתו ברח מחמת המציק והתגורר זמן מה בעיר הבירה בודאפסט. משם עבר לגור בעיר מונקץ. במקום שניהל את רבנותו ברמה, ונהרו אליו אלפים ורבבות חסידים ויראים שבאו להתבשם מתורתו ועבודתו הקדושה. ליהנות עצה ותושיה, ולקבל ברכתו הקדושה אחרי שהי' מפורסם לאיש מופת גדול.

בעת היותו במונקץ היו לו קשר מכתבים עם הגה"ק בעל מנחת אלעזר האב"ד והאדמו"ר ממונקץ זי"ע בעניינים של תורת הנסתר, עד שהאדמו"ר ממונקץ זי"ע שהי' מפורסם למקובל גדול העיד עליו שהוא ממש חד בדרא בתורת הנסתר וייחד לכבודו את תשובתו הגדולה על ענין הנחת תפילין של יד בישיבה, או בעמידה על פי הסוד, המודפסת בספרו אות חיים ושלום על הלכות תפילין.

והתייעץ אתו הרבה פעמים בתורת הנסתר הנוגעים לחיבוריו המרובים.

אחרי כמה שנים עבר לעיר סבלוש והתחיל לנהל ישיבה גדולה והדריך את המוני תלמידיו בדרכי התורה והחסידות והמריצם ללמוד תורה בקדושה וטהרה בהתמדה עצומה ולהתפלל בהתלהבות ולא לבטל אפילו רגע קל מעבודת השם וניהל נשיאותו ברמה — אלפים ורבבות מהמדינות השכנות השכימו לפתחו ולמדו לקח מפיו.

בעת שעלה הכורת על יהדות הונגריה בשנת תש"ד הובל יחד עם אלפי חסידיו ותלמידיו למשרפות אושויץ, ועלה על המוקד בקדושה וטהרה, יחד עם כל הקדושים שנהרגו על קידוש השם ביום י"ג סיון תש"ד הי"ד.

יחד עם אבדן ביתו הגדולה בסבלוש, נאבדו גם המון כתבי קדשו, בכל מקצועות התורה, והתשובות שהשיב לשואליו למאות, ולא נשתיירו לצערנו הגדול, אלא מעט מזעיר מכתביו הקדושים, אשר נאספו ונלקטו ע"י נכדו הגאוה"צ האדמו"ר ר' יעקב יוסף וויס שליט"א הממשיך את שושלת בית ספינקא בברוקלין בארה"ב, שהוציא לאור את הספה"ק חקל יצחק עה"ת. ועומד גם להוציא לאור חלק מתשובותיו בהלכה.

ישמשו נא דברי אלה כאות זכרון להמוני חסידיו שנשארו לפליטה, בכדי להמשיך ללכת בדרכיו הקדושים להגדיל ולהרבות פעלים לתורה וחסידות. ורבינו הקדוש יהי' לנו למליץ וזכותו הגדולה תגן עלינו אכי"ר.

הרבנים הגאונים הרב **אהרן וידר** אב"ד **לינץ**
והרב **אפרים פישל הערשקאוויטש** אב"ד **האליין**

דרכי רבנו ותולדותיו

א"כ הנהלת הישיבה הקדושה אמרי יצחק בירושלים עיה"ק תובב"א הע"ה

שמועה שמענו ותשמח נפשנו שכ"מ מתעסקים בקדשים לאסוף מלא חפנים מתולדות שיחות ונפלאות מהאי גברא רבא וקדישא אשר משמיא נחית להלהיב אלפי ישראל לעבודת ד' ולתורתו הק' ולהשפיע להם בני חיי ומזוני בברכתו הקדושה אשר ברך להם ה"ה רבנו הקדוש אור עולם מרן מהרי"א בעל חקל יצחק זצ"ל זיעועכ"י הי"ד. דבר גדול עשיתם לעורר לב תלמידיו וחסידיו ללמוד מדרכיו הקדושים, כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפרק י' מהל' דיעות הל' ב' מצוות עשה להדביק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר ובו תדבק וכו' עי"ש, וכמאמר המאירי סנהדרין י"ט ואשרי מי שלמד מן הצדיקים ויעוין באורחות חיים סוף הל' חוה"מ וז"ל „וכונת התורה בנתינת המועדות והראי' לפני השם כדי להדביק ביראתו ובאהבתו ולעסוק בתורתו התמימה וילמדו ליראה את השם הנכבד והנורא מן החכמים והחסידים העולים לראות את פני האדון ד' אלקי ישראל ג' פעמים בשנה" עכ"ל. ואפשר לרמוז זאת במשנה דמס' אבות פרק ב' משנה א' עין רואה, ואוזן שומעת היינו מי שזכה להיות עינו ריאה צדקת הצדיק ופרישתו וקדושתו בחייו, ומי שזכתה אזנו להיות שומעת תורותיו ותפילותיו הקדושים וכל מעשיך יהי' בספר נכתבים שתעלה על הספר כל מה שראו עיניך ושמעו אזניך ע"ד המפורשים הנ"ל כדי שנלמוד מדרכיו הקדושים.

ומה שבקשו מאתנו שנכתוב לכם מה שידוע לנו מגדולת רבנו הקדוש הי"ד, הגליון לא יספיק לחרוט בעט ברזל את כל אשר ראו עינינו ואשר שמענו מפי עדי ראי' נאמנים, אך נבא בקוצר אמרים, לכתוב איזה גרגרים, מתולדות רבנו.

בשנת חמש עשרה שנה לימי חייו, נשא עזר בקודש את זו' הרבנית הצדיקת המפורסמת מרת מרים ע"ה בתה של הרב הקדוש מו"ה ישכר דוב האב"ד בק"ק ווערעצקי בעהמ"ח מלבוש לשבת ויו"ט נכדו ותלמידו המובהק של רבנו הק' מהרי"א מזידיטשוב זצ"ל. נפלאות מסופר מגודל קדושתו ופרישתו בשנה הראשונה לחתונתו וממש לא יאומן כי יסופר כי בדור

שלפנינו הי' גוף קדוש בזה. ישב על התורה והעבודה יומם ולילה בביהמ"ד והי' ישן רק בכל לילה שתיים שלש שעות. עשה הרבה סגופים לנפשו וכשעברה זו' הרבנית הצדיקת החזיר פניו ממנה ועוד כהנה וכהנה.

רבו המובהק הי' אביו הגאון הקדוש מרן האמרי יוסף זצ"ל אשר לפי עדותו של בנו רבנו זצ"ל בצמדים הי' אצלו כל הג' עמודים של תורה עבודה גמילות חסדים אשר קבל מרבותיו הק' ה"ה מרן הגה"ק מהר"ש מבעלזא זצ"ל ומרן הגה"ק מהרי"א מזידיטשוב ומרן הגה"ק מהרי"א מקאמארנא זצ"ל ומרן הגה"ק מצאנז זצ"ל. חוץ ממה שקבל מאביו הקדוש ביקר אצל שאר צדיקי דורו ללמוד מדותיהם ודרכיהם הקדושות ה"ה הגה"ק משינאוע זצ"ל ואצל אחיו הגה"ק מגארליץ זצ"ל ישב כמה שבועות, והי' ג"כ אצל הגה"ק רד"מ מטשארטקוב ז"ל על ש"ק והי' אז כבן כ' שנה. וכשהגה"ק מטשארטקוב גמר את תפלתו בחדרו המיוחד לו לתפלה ורבנו זצ"ל הי' עוד עומד ומאריך בתפלתו רמז הגה"ק הנ"ל מחדרו שימתינו עד שרבנו יגמר את תפלתו. גם אצל אחיו הגה"ק מהוסיאטין ביקר ואצל הה"ק מהר"מ מרוזווידאב ועוד ועוד. בבחרותו זכה ג"כ להכיר את הה"ק ר' יהושע מבעלזא זצ"ל שהי' אצלו ביחד עם אביו הק' על ש"ק וכמו כן הי' בבחרותו ביחד עם אביו אצל הגה"ק בעל ייטב לב זצ"ל מסיגעט. וכולם כאחד קרבו אותו עד למאד.

חותנו הקדוש השתבח בו הרבה ואמר בזה"ל „איך שעם מיך נישט מיט מיין איידעם פאר אלע רבייס".

יראתו הגדולה אין לשער ואין להעלות על הכתב וכל רואי פניו הקדושים הכירו בו יראתו כי נפל עליהם אימה ופחד כמאה"כ, וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך. לימודו הי' באימה ופחד גדול. נוכל להעיד עליו כי לא הסיח דעת אף רגע א' מיראת ד'. בכל עניניו מידותיו והתנהגותיו הקדושים עירב בהם תמיד מדת היראה. ועי"כ זכה רבנו הק' להיות ממארי דרזין וכמאמר הגמ' חגיגה י"ג ע"א שאין מוסרין חכמה זו רק למי שלבו דואג בקרבו ופירש"י ז"ל שאינו מקיל ראש עכ"ל.

נבין בזה מה שסיפר לנו הרב החסיד מו"ה סענדר ווייס מספינקא בס' פאר יוסף ששמע מאדמו"ר הגה"ק האמרי יוסף זצ"ל שכאשר בא בפעם הראשונה להגה"ק מצאנז עמד בשורה בין כל האנשים אשר עמדו שם כדי לקבל שלום והגה"ק השיב במהירות לכאו"א עליכם שלום וכאשר הגיע אצל רבנו שאל אותו בזה"ל „וועד ביסטי יונגער מאן?" השיב לו איך בין דער זין פון ר' שמואל צבי דיין ממונקאטש ואח"כ בין מנחה למעריב שאל אותו עוה"פ וועד ביסטי יונגער מאן והשיב לו כמקדם, אז אמר לו הגה"ק מצאנז „איך פראג דיך נישט וועמענס דיא ביסט נור וועד דיא ביסט" ואמר לו שמחר בבוקר קודם התפלה יבוא לחדרו וכאשר בא בבוקר לחדרו שאל

אותו הגה"ק האם הוא אומר תיקונים והשיב לו כן אז אמר לו הגה"ק שיתחלף עמו בתקונים שלו וכן עשה ע"ש באריכות סיפורו הנפלא הנ"ל. עכ"פ לענינינו נראה מזה שרבנו הק' מצאנץ זי"ע תיכף כשראה את פניו המלאים יראת ד' הכיר בו כי ראוי הוא להשיג רזי התורה.

והאב זוכה לבנו בתורה ובחכמה כי רבנו הק' מהרי"א זצ"ל זכה לקבל מאביו הק' את מדת היראה שלו וכמו כן זכה לקבל ממנו רזי תורה. עוד בימי בחרותו החל רוח ד' לפעמו לעסוק בחכמת הנסתר והיה כמעט יחיד בדורו בחכמה זו, ושמעתי מהחסיד ר' אברהם מרדכי מפיטהארין כי בכל פעם

מרן רבינו הקדוש **מהרי"א** זצוק"ל, מימינו להבלח"ט מרן שליט"א בצעירותו, בקצוות הרה"ח ר' **חיים בנעך** ור' **אלתר הירש** משמשים בקודש.

שבא איזה גדול למרן זצ"ל בקש ממנו מרן שיאמר מוסר לבנו הוא רבנו שלמד חכמה זו במסירות נפש שאל ירבה לעסוק בחכמת הנסתר, ומרן צוה לו לגמור את הפי' אשר התחיל לחבר על הפרי עץ חיים מהאר"י ז"ל ואעפי"כ נתקיים בו ואת צנועים חכמה כי רבנו הקדוש היה מסתיר מאד את חכמתו הנפלאה בסודות התורה מלבד מעט מזעיר אשר גילה בעת אמירת תורה ברבים בשוי"ט.

התמדתו של רבנו בלימוד תוה"ק הי' עד להפליא וכמו כן הזהיר תמיד לתלמידיו. אם ראה כי מישהו מטייל בחצר תיכף נתן עיניו בו וגער בו בנזיפה

למה הוא מתבטל מלימוד התורה והזהירו לשקוד על דלתי התורה. ועיין בספרו הק' חקל יצחק חלק ב' בפתיחות לבני הישיבה. גם לחסידיו שבאו ליהנות מאורו זירזם תמיד על לימוד התורה. מדה זו אנו מוצאים במדה גדושה אצל רבנו הק' מהרי"א מזידיטשוב. (עיין בס' פאר יצחק פרק עשרים ואחד אות ה).

רוב למודו בביתו הי' בעמידה אצל השטענדער שהי' לו אצל הכותל דלימודו הי' בקול גדול עד אשר בלילה הי' נשמע קולו למרחוק, ובדביקות גדולה כמו ששמענו הרבה פעמים מפיו הקדוש בעת למדו עם הבחורים הי' זועק באמצע התוס' ביראה גדולה כדרכו בקודש: אין סוף אין תכלית ברוך הוא, וכמו כן קיים מאמר המובא ברמ"א או"ח סי' א' סעיף א' ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב כי תמיד על משכבו קודם השינה הי' מרחשין שפותי' בכמה לשונות של דביקות כמו אויס גיין פאר דיר אין תכלית אין סוף ברוך הוא, וכמו כן צוה לגבדיו כשראה אותם שוכבים על משכבם שלא ישנו עד שיחזרו על לימוד הגמרא שלמדו.

יגיעתו בתוה"ק היתה יותר מכפי כח אנושי והי' לומד ביגיעה גדולה בכל כחותיו וחושיו מימי נעוריו עד רגע האחרון וקיים רבנו בעצמו מאמר ר"ל שבת פ"ג אין התורה מתקיימת אלא מי שממית עצמו עליה. גם כשהי' במקום הרחצה בימות הקיץ עפ"י פקודת הרופאים להנפש קצת מעבודתו הגדולה והקדושה ומטרדותיו העצומים מהבאים לדפוק על דלתותיו להפקד בדבר ישועה ורחמים, גם שם לא מצא מרגוע רק עסק בתורה ובעבודה יומם וליל וכשעורר אותו נכדו אשר הי' אתו בצותא חדא להבל"ח הוא מרן האדמו"ר מספינקא שליט"א הדר פה בברוקלין יצ"ו שעפ"י צו הרופאים מוכרח לבטל קצת מלימודו ולילך לחוץ לשאוף אויר צח ענה לו רבנו תפתח החלון ונשאוף כאן האויר הצח ונוכל ג"כ לעסוק בתוה"ק ולא נוכרח לבטל מלמודינו וכן עשה. אז למד כל הלילה בסוגיא דעד נעשה דיין והפרט יעיד על הכלל. ככה נהג כל ימי חייו ולא לחנם זכה לכתרה של תורה. עוד בשחר ימי ילדותו הי' לו מו"מ בהלכה עם גאוני דורו כמו עם הגאון האדיר ריי"א מקאוונא זצ"ל ועם הגאון מבערזשאן ויהללוהו וישבחוהו עד למעלה ראש וקצת גאונותו נוכל לראות מה שכתב בספרו הנצמד לסה"ק אמרי יוסף בקראו שמו בן פורת יוסף. שמה הראה את כח גדלו בתורה בחריפות ובקיאות נפלאה ולזה זכה ע"י יגיעתו בתורה כמש"כ רבנו בהקדמתו בענוות צדקו חל"ק "הן בימי חרפי יגעתי קצת בלימוד תוה"ק". הגאון בעל פרי השדה מבאניהאד זצ"ל שהי' זקן וגדול הדור כתב אז תשובה לבנו של רבנו הגאון הקדוש אב"ד בילקע יצ"ו והוא כותב לו אלה הדברים "לא הייתי צריך להשיבך כי יכול אתה לשאול את אביך הגה"צ שליט"א "אשר כל רז לא נעלם ממנו" (וראה

מה בין דורות הראשונים שגאון גדול כהגאון האדיר מבאניהאד זצ"ל אשר הי' נחשב אז בין גדולי המדינה ומפורסם בעולם בתיבורין היקרים לא הי' מתבייש לכתוב תוארים כאלה על אברך צעיר לימים כי האמת הי' נר לרגלם).

תפלתו של רבנו היתה בקול חוצב להבות אש, במסירות נפש ממש עד שכמה פעמים אחר התפלה רקק עם דם. וידענו שהגה"ק מהרי"ד מבעלזא זצוק"ל אמר דברי מוסר לרבנו על תפלתו שהן למעלה מכח האנושי

ישיבת „בית יוסף" של האדמו"ר מספינקא תרפ"ח עם גדרת רבנו הגאב"ד מבילקא

ישיבת „בית יוסף" במונקאטש. במרכז בן רבנו הגאוה"צ מבילקא זצ"ל.

ואינו חושש על בריאותו וכנראה הי' בזה טעם רבנו עפמש"כ רבנו הקדוש מלובלין זצ"ל בס' דברי אמת פ' ואתחנן בפסוק ונשמרתם מאד לנפשותיכם עיי"ש כל הענין ובסוף מסיים וז"ל לזה צריך שלא לחוש על בריאותו להתפלל בכח עכלה"ק, וכידוע קבל רבה"ק העטרת צבי רבו של רבנו מהרי"א מזידיטשוב סדר ונוסח התפלה שלו מרבה"ק מלובלין, ושמענו בשם הגה"ק מצאנץ זצ"ל כשהתחילו הודו אצל הרבי מלובלין האבען דיא וועט געטאנצט אבער נישט נאר געזאגט געטאנצט נאר טאקי געטאנצט עכלה"ק, ורבנו מהרי"א שהי' מתלמידי תלמידיו של רבה"ק מלובלין קיים בזה דבריו הקדושים.

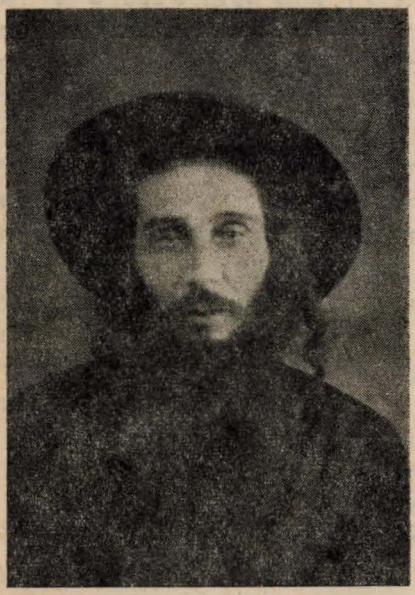
אהבתו לישראל היתה באמת אהבה גמורה לכל בר ישראל ובעינינו

ראינו שגם בזה הלך בדרכי אבותיו ורבותיו הקדושים שמסר נפשו בעד כלל ישראל להמשיך להם ישועה ורחמים וכמו שמעיד רבנו על אביו הגה"ק בהקדמה לס' אמרי יוסף שהי' מתלמידיו של אברהם אבינו כי ראה בעצמו כשהי' שומע על ת"ח שהצליח בכבוד או בממון הי' שמח מאד והי' אומר ברוך השי"ת ולא הי' בו קנאה ושנאה אפי' על שונאיו ופ"א נתגלה לו מן השמים על א' ממתנגדיו שצריך רחמים התפלל בעדו ואדרבא הי' דרכו לגמול טובות לשונאיו יע"ש שמביא מעשה נורא וז"ל פ"א בא אצלו רב אחד שהי' נוסע לקבל מעות וקבלו בספ"י וקרבו מאד מאד יותר מהראוי לו וסעד עמו בלילה ובבקר השכים הרב להתפלל וגם אאמו"ר זרז א"ע והתפלל קודם הזמן הקבוע לו ואחר התפלה סעד עמו ביחד והשתדל בעדו שיהי' לו ממון אעפ"י שהי' לו שיעור קבוע ללמוד וסעודתו הי' בחצות מ"מ בטל הכל משום הכנסת־אורחים ושאל לו אחד מה זה הלא הרב הזה אינו ראוי לחצי הכבוד והשיב לו אאמו"ר שהוא הי' צריך פעם אחת מעות לצורך מצוה והי' נוסע לקבץ ובא לעיר שהרב הי' דר שם והלך אל הרב הזה ובקש ממנו לעשות חשתדלות ולא קם ולא זע ולא כבדו לשבת ואף טובה לא רצה לעשות לו ומסתמא הי' לו בלבו תרעומת עליו וכיון שבא הרב אלי הי' חושש לנפשו שמא מחמת התרעומת שבלבו לא יקרבו כראוי ויהי' בזה חשש נקימה ונטירה ח"ו ע"כ קרבו וכבדו יותר ויותר מן הראוי לו. בין והתבונן בזה עכ"ל רבנו בהקדמה הנ"ל.

ובאמת ממש כזה ראינו בעינינו גם אצל בנו רבנו הקדוש ז"ל ופ"א אירע שאיזה אברך ציער מאד לרבנו ואח"כ נזדמן לו רבנות לאברך הנ"ל במקום שאנ"ש של רבנו היו דרים שם ולא רצו לקבלו לרב עד שיבי"א מכתב מרבנו והם היו חושבים שבודאי אי אפשר דבר כזה שלאברך זה יתן רבנו מכתב שיקבלו אותו לרב, ואותו האברך כשראה שכלתה אליו הרעה הוכרח לבא לרבנו ז"ל על ש"ק ורבנו קירב אותו ביותרת הכבוד ונתן לו מכתב ברב פאר והדר.

ומעולם לא דבר רבנו בגנות שום אדם ולא דבר לה"ר ולא קבל לה"ר על שום בר־ישראל ובזה הלך בדרכי רבנו הק' מזידיטשוב, כמש"כ רבנו במכתבו לרבנו הגה"ק מקומארנא וזלה"ק באמצע המכתב „מבואר בגמרא עירובין דף ט"ו ע"א תנא דבי ר' ישמעאל כל המספר לשון הרע מגדיל עונותיו כנגד שלש עבירות וכו' ומבואר במדרש כי תשא פ' מ"ו ויאמר ד' אל משה פסל לך הה"ד ויגד לך תעלומות חכמה. אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה לך רד הי' תופס בלוחות ולא הי' מאמין שחטאו ישראל אמר אם איני רואה איני מאמין שנאמר ויהי כאשר קרב אל המחנה שלא שברן עד שראה בעיניו. אוי להם לבנ"א שהן מעידין מה שאינם רואים עכ"ל לענינינו.

הרחיק עצמו מלדבר בעניני שקר הנקרא פאליטיק וגם לשמוע מענינים כאלו. וכשבא לפניו בקובלנא פעם א' רב גו"צ אשר בני אינשי דלא מעלי מצערים אותו, ענה לו בלשון קדשו בזה"ל „פארלערן זיי (וכונתו על הגמרא מס' גטין השכם והערב עליהם לביהמ"ד) איך טיא אויך אזוי". זה חי' הכל מה שרבנו הקדוש עשה נגד שונאיו ומתנגדיו אשר לא ידעו את שיחו ואת גדלו.

הגאוה"צ רבי **נפתלי צבי** זצ"ל אב"ד דק"ק בילקא
בנו השני של רבנו **מהרי"א** זצ"ל

בענין דבורו הי' נזהר מאד שלא להרבות ח"ו בדברי חולין. ושמענו מאנשים נאמנים אשר היו אצל רבה"ק בשחר ימי ילדותו שהיו לו מיוחד סך דבורים שרק באלה השתמש לצרכו, וכמובן שהרגיל את עצמו שלא לדבר רק ביחודים וממילא נתקיים בו הכתוב לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה וכמו שפי' בסה"ק קדושת לוי מי שאינו עושה דבורו חולין עושה תקונים בכל היוצא מפיו ויגזר אומר ויקם לו צדיק מושל ביראת א' ע"י שמירת ברית הלשון וזה מטות שיוכל להטות מדותיו של הקב"ה מדין לרחמים עכלה"ק.

כמו כן ראינו בעינינו שתפלתו עשתה פרי ואלפים מישראל נושעו בתפלתו ואין הזמן גורם כעת להאריך ולספר מנפלאותיו הרבים ועיין בהקדמה לסה"ק אמרי יוסף מש"כ רבנו על עצמו מה שענו לו לרבנו מן השמים ומה שפעל בתפלתו תעיין אחז ותעמוד מרעיד, סוף דבר נתקיים בעה"ת ברכתו הטהורה, במה שסיים רבנו בהקדמה וז"ל ורצה להוריש לבניו גדולתו למען ילכו בעקבותיו ובסדר עבודתו להזריח אופני יראתו בלבב אנשי סגולתו בבית מקדש והראל עד ביאת גואל אכי"ר. וב"ה אחר החורבן הנורא השאיר לנו הקב"ה שריד לבית ספינקא ה"ה נכדו אדמו"ר מרן מספינקא שליט"א, נכדו הרה"צ מו"ה ר' שמואל צבי שליט"א, ונכדותיו אשר היו לגוברין ת"ח ורבנים יראי ד' ונתקיים הברכה מה שקבל מאביו רבנו הא"י שקבל מרבו מזידיטשוב זי"ע לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אשר רבו קבל זאת הברכה מרבו הגה"ק העט"צ זיעוכ"י.

ונסיים את שורותינו באלה הדברים אשריכם המעסקים לברר מקחו של אותו צדיק ואשרי הדור שרבנו הקדוש הי' שרוי בתוכו ואשרנו הכותבים שזכינו להסתופף בצלו הק'. יזכנו השי"ת לילך בדרכי רבנו הק' מתוך בחת והרחבת עד בגצבב"א.

יהודה רעזמיווש

רבנו קדוש ישראל ז"ל

הוא נשרף בלהבות ועלה כעולה כליל על המזבח. כך דימו הגרמנים הטמאים שהתעללו בגופו הקדוש והוליכוהו לשריפה בזר־קוצים על ראשו. ובאמת לא שלטה בו האש כשם שלא שלטה רימה בבשר צדיקים. הוא בעצמו היה אש שלהבת ואין אש שולטת באש. אלא שנשמתו הטהורה שהיתה כליל השלימות ומכלול התפארת של תורה וקדושה, היתה חסרה גוון אחד ששמו הוא — קידוש השם, וכל ימיו התגעגע והתרפק מתי יבוא לידי ואקיימנו. ופעם בסעודת ראש חודש, כשמאות חסידיו ותלמידיו עטרו את שולחנו הטהור, אמר בתמימות ובהתלהבות: מתקנא אני בהרוגי מלכות שזכו ברגע אחד למה שאנחנו אינגו זוכים בכל ימי חיינו וכשם שמלאו בשמים את כל תפלותיו ומשאלותיו ורבו נפלאותיו אשר עשה בישראל, כך זכה להגיע בתפלתו הטהורה למדריגה העליונה והנשגבה של הרוגי־מלכות. גופו נשרף בלהבות ונשמתו עלתה בסערה השמימה.

והוא הלך לעקידה בשמחה, ולפי עדות מלוויו ברכבת־המות, גם רקד וזימר בכל הדרך: „וטהר לבנו לעבדך באמת". כידוע, היה כבר בימיו האחרונים חולה אנוש וכחו הרוחני נחלש במדה שהרצון חדל כבר לפעול פעולתו. הוא התפלל ולמד מתוך הרגל ובלי כוונה מחושבת, ומלים של אש התגלגלו מפיו מאליהן. ופעם בתחילת חולשתו כשהתחילו הנגישות בהונגריה ורבבות באו אליו שיתחנן לבטל הגזירות, הגביה עינים לשמים ואמר: הם שם נוטלים ממני המדריגות כדי לא להתעצם בתפילה, וכדי לא להרעיש שמים על צרות ישראל. ובנסעו יחד עם עדתו הקדושה בדרכו לעקידה פרשו הם ובכו, והוא פרש לפינה, רחץ ידים והתפלל כשאחד מקריא לפניו, וסיפר לי איש מהימן מסעליש שהוא פנה אליו בבכיה וזעקה פולחת לב: רבינו נר ישראל! התפלל בעדנו שיתרחש הנס, כי אנו נוסעים כאן לקראת מוות. הסתכל בו הצדיק בבת־חיוך של רחמים, שם את ידו הקדושה על שכמו, ואמר: אל תירא, רחומאי, אנו הולכים לקראת המשיח. התייפח יהודי זה בבכי נורא ושאל: רבי קדושי כלום משיח יושב בגרמניה? נענע הצדיק ואמר: כן, משיח יושב באדום וכבול שם בשלשלאות של ברזל וסובל ומתענה מצרתם של ישראל. והוא הקדוש ר' אייזקיל הלך לגאול את המשיח מסבלו ולהתיר את חרצובותיו, ונטל את השלשלאות של ברזל ושם אותן על ראשו, והלך לעקידה בקדושה וטהרה ובשמחה והתלהבות, וכשנפרדה נשמתו מן

הגוף — מספרים בשם ר' משהלי מאורשיבה, שהיה בפלוגת החיסול — צעק עד הרגע האחרון: „אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

כך עלה מרן הקדוש בסערה השמימה והאש לא שלטה בנפשו, כי כל ימיו ושנותיו היה אש להבה ועבד את השם בלהבת־שלהבת, ונצלה על גחלים חי בשביל ישראל. ובכבשן אוסשביץ נחרכה הקליפה החיצונית, ונשארה חיה וקיימת הדמות הקדושה, החרותה בלב אלפי תלמידיו וחסידיו. גוילים נשרפים ואותיות פורחות באויר, ואותיות הללו הן צירופים של תורה ותפלה ומסירות־נפש, שדורות רבים לא זכו לראות דוגמתן.

*

אותיות פורחות באויר, אותיות התורה שכל כך אהב ומסר נפשו עליהן, שירד למכמניהן, והעלה מהן פנינים כאחד הקדמונים, שהגה וטרח בהן יומם וליל, ללא הרף, והשקיע את נפשו בהן באימה וביראה. האם יוכל כח אנושי להעריך זאת? האם יש בידי בשר־ודם לתאר?

היה זה באחד מלילות החורף, קבלתי פתאום מברק מאבי הי"ד ללכת תיכף אל הרבי ולעוררו שיתפלל על אחי נ"ע שנחלה מאוד. השעה היתה מאוחרת, אבל בצ'יכוסלובקיה לא פחדו מללכת בלילות ברחובות. קמתי והלכתי בדמי הליל. ופתאום שמעתי בחוצות סבלוש קול מנסר ובוקע. והקול קולו הטהור שהחריש אזנים, והנעימה, הניגון הז'ידצ'ובאי המובהק היורד חדרי לב ומחריד את האדם ממנוחתו, והניגון מתדרדר ומתגלגל, מתחנן ומפלל: הוי הוי אמר רבי חייא. התנא הקדוש רבי חייא זכותו תגן עלינו מסר לנו את דברי משה מסיני. ושוב שתיקה ממושכת ושוב רעש פולח רקיעים. את פניו המאירים עדיין לא ראיתי, כי רחוק הייתי מביתו מרחק־מה, אך זעקתו ירדה חדרי לבי ובחזוני ראיתי את פניו הלוהטים המשתנים לכמה גוונים בכל אות ואות, ואת פרכוסי הגוף והרעד עם קריאת השם של כל תנא ותנא. לחנם אספר לאותם שלא ראו ושמעו כיצד למד הוא תורה בקולות וברקים כנתינתה מסיני, וכיצד זעו אמות הספים בדברו דברי אלקים חיים. זאת אי אפשר למסור, זאת מוכרחים היו לראות, ומי שלא ראה זאת לא יבין ולא ישיג בשכלו. פתחתי את הדלת ונכנסתי, והוא הקדוש עמד כבתפלה ועיניו הסתכלו בי בהבעה מוזרה שלא מעלמא הדין. נתבהלתי וסגרתי מהר את הדלת מאחורי, רצתי הביתה חיוור ומבוהל ולא מסרתי לו אפילו את בקשת אבא ז"ל.

קשה להבין את מאמר חז"ל על יונתן בן עוזיאל, שכל עוף הפורח נשרף בהבל פיו, אבל אצלו ראו זאת בחוש ממש. תורתו היתה באש ובקול גדול ונורא, רועד ומפרפר בכל מלה וחודר לגנזי התורה בכח איתנים, שכל הרואים עמדו נדהמים. ופעם נכנס הגאון שר התורה ר' חיים יעקב גוטליב ממישקולץ ז"ל

הגאוה"צ המפורסם מו"ה **חיים מרדכי יעקב גוטליב**
האבדק"ק מישקולץ, מגדולי תלמידי רבנו

לשמוע את שעורו בלמדו לתלמידיו, ובאמצע השעור התעלף ובקושי עוררוהו. ואח"כ סיפר, שהרגיש כאילו נכנס לכבשן אש.

ואין תימה שזכה למדריגות בתורה שלא זכו להן רבים בדור, והיה מעין המתגבר בגגלה ובנסתר שכל הגדולים פנו אליו בשאלותיהם, ודבריו היו כדבר האורים, וכתב ספרים נפלאים בכל מקצועות התורה, ונתגלו לו רזי־תורה בחלום כמו בהקיץ, ומסר לתלמידיו הרבה דברים ששמע בחלום והשאיר מהם למזכרת גם בספרו. ופעם בחג מתן־תורה שהיה רגיל להגיד בסעודה של חלב, חלוקא־דרבנן לפני מאות תלמידי חכמים, יישב רמב"ם חמור בחמש אופנים וסיים בסופו: כך שמעתי מפי אבא מארי בחלום. כי גם חלומו היה המשך קדושת ימיו, ולא היה גבול בזמן בסדרי חייו. ואף באי־ביתו המקורבים ביותר לא ידעו מתי הוא ישן ומתי הוא ער, מתי הוא לומד בהקיץ ומתי בחלום. ואם יש להתפלא, הרי זה יותר על החלום, מאשר על התורה שנאמרה בו.

*

וכתורתו כן עבודתו. בתורתו התפלל, ובתפלתו התעמק ולמד. והכל באש ובסערה. והכל במסירות נפש. אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת. והיה מאריך בתפלה ומסלסל בנעימה קדושה של נוסח זידיצ'וב, עד שכל השומעים נעו בבכיה ושבו בלב שלם. והיה עובד־השם, שרבבות באו לחזות בעבודתו ולהתחמם לאורו.

מי ששמע את אמירתו „שלום עליכם" בלילות שבת, את תפלותיו הטהורות בימים נוראים, את זמירותיו בליל פסח, את בכיותיו באהבה־רבה, את תחנוניו וצעקותיו בכל יום, מובטח לו שלא ימות בלי תשובה. כי קולות אלה היו חוצבי להבות וירדו חדרי בטן, והדם כהד הרעם בגלגל, ומשהתחילו להדהד שוב לא פסקו ולא נדמו לעולמים, ומרעידים את הלב כל אימת שהאדם נזכר בהם. האדם בן־זמננו חי בדפוסים מוצקים וקבועים, ואין הוא יכול להבין את שיח האגדה, ולכן מוזרים לו המושגים ורואה הפרזה בדברים. אבל אלה שהיו בקרבתו יודעים שבאמת אין כל מחיצה בין מציאות ואגדה, ומה שבני אדם מתקשים להבין ראינו אנחנו בעינינו ממש.

ראיתי את חבוב־מצוה שלו, ואת עבודתו בכל דבר קטן כגדול, ולא יאומן

כי יסופר. ראיתיו מטפס יחידי בערב סוכות על הגג כדי לסכך את הסוכה, עולה ויורד בסולם כילד שובב ולא הניח שמישהו יעזור, והוא בן ששים. ראיתיו בודק את החמץ בצעקות ובכיות כבשעת העבודה ביום הכפורים. ראיתיו מגרד את המרור בערב פסח ומטפטף מדמעות עיניו לקערת המרורים וידיו רועדות לזכר הגולה. ראיתיו בשמחת־תורה רוקד עד כלות־הנפש וקופץ בכל הקפה קפיצה אחת מאמצע בית מדרשו הגדול ועד לארון קודש. ראיתיו וראיתיו עד אין סוף ואין שעור. ולפעמים אני עומד מתמה: האמנם ראיתיו או רק קראתי ספור אגדה? האמנם בדורנו היה זה, ואולי אני חוזה בהקיץ? האמנם זכיתי להכיר מלאך השם צב־אות, וזכיתי להסתכל בעיני בקסם האגדה?

*

והוא צעד בטוחות לכבשן האש במצעד גבורים. הוא צעד ואתו רבבות ישראל, ואתו אלפי תלמידיו וחסידיו, ואתו אור תורה וזוהר שכינה. ובעלות נשמתו בלהב בטלה נבואה ובטלה מסירת־נפש, ובטל השריד האחרון של תקופת הענקים בני־האלוקים.

יהי זכרו הקדוש ברוך, ותגן זכותו עלינו ועל ישראל.

*

בית רבנו כולו עלה בלהב, בניו הגאונים והקדושים הצדיק ר' ישראל חיים והצדיק ר' נפתלי מבילקה, בתו הצדיקת עם בעלה הצדיק ר' אביש מקרולי, הם ובניהם תלמידיהם וכל הנלוים עליהם, כולם נשרפו בשריפה אשר שרף השם וכולם נפחו נשמתם הקדושה בארץ אויב במשרפות הנוראות אשר באויסשביץ. נשארו לנו כשרידים אחרונים מבית רבנו הקדוש נכדו הה"צ ר' שמואל צבי בנו של חתנו הה"ק ר' אביש זצ"ל, הרבנית מרת פרל תחי' בת הה"ק ר' אביש ואשת מרן הגאוה"צ ר' יעקב יוסף שליט"א ממלא מקום אבותיו בניו־יורק, הרבנית חנה בת הה"ק ר' נפתלי אשת הרב הנדיב והעסקן המפורסם ר' ישכר דוב ברגמן מניו־יורק, שתי בנותיו של הגאוה"צ ר' ישראל חיים זצ"ל, ואחרון אחרון חביב מרן האדמו"ר הגאיה"צ המפורסם ר' יעקב יוסף שליט"א בן בכורו של הרה"ק מו"ה ישראל חיים זצ"ל הבכור לבית ספינקא הממשיך בשושלת ספינקא בברוקלין ומצודתו פרושה על כל המקומות בהם עוד נשארו שרידים לבית ספינקא.

מרן הגאיה"צ ר' יעקב יוסף שליט"א עבר את כור היסורים של אושביץ, זכה לצאת בשלום והעמיד למטרת חייו להקים שם ושארית לבית ספינקא ולשקם את הבית ההרוס לתורה ולקדושה במתכונת שהכיר בבית אבותיו הקדושים. בכשרו־נותיו הנפלאים ובמרצו הכביר הקים יש מאין לתפארת והרים מאשפתות את הכתר. עם בואו לשערי ארצנו הקדושה לפני כמה שנים חרדו אלפים לקראתו ובתורתו ותפלותיו החיה עם רב והדליק שוב את אשו של ספינקא במלוא עוזה ותפארתה. הוא התמסר להקמת מפעלי תורה וחסד בארצנו הקדושה על שם אבותיו הקדושים,

להפצת תורת החסידות של בית ספינקא ולתמיכה באברכים המתמסרים לתורה ולאמונה ברוה אבותיו ורבותיו. בין המוסדות הללו נמצאים בתי־אולפנא לילדים, בתי־תפלה לחסידים, כולל אברכים וקופת גמ"ח כללית מיסודה של הרב ישכר דוב ברגמן ורעייתו. אגודת חסידי ספינקא אשר בארץ עומדת בקשר אמיץ עם האדמו"ר שליט"א בברוקלין ומקבלת ממנו הדרכות בכל השטחים. מנהל אח"ס הוא הרה"ח ר' יעקב אליעזר ויס נ"י. ישיבת „אמרי יוסף" בירושלים שנוסדה וגם מנוהלת על ידי הגאוה"צ ר' יוסף מאיר כהנא שליט"א ושנוסדה על שם כ"ק זקנו הגאוה"ק האדמו"ר הראשון לבית ספינקא בעל אמרי־יוסף זי"ע עמדה בקשרים הדוקים עם האדמו"ר שליט"א אשר תמך בה והתמסר לביסוסה והתקיימה בנשיאותו כמה שנים. באחרונה נרכש בית נהדר על ידי האדמו"ר בירושלים להקמת ישיבה נוספת ע"ש כ"ק זקנו בעל חקל יצחק זצ"ל. הישיבה הוקמה לשם ולתפארת. נמצאים בו אולמים מפוארים לתורה, ללימוד חסידות ולתפלה וגם משרדים של אח"ס וקופת גמ"ח. הוקמו באחרונה כמה קופות גמ"ח פרטיות בסיוע אח"ס ובהשתתפות מרן שליט"א.

מרן שליט"א מברוקלין עושה פעולות ברוכות להגדלת בית ספינקא והרחבת פעולותיו. ובאורו מוצאים נוחם כל הזוכרים את עמוד האש אשר האיר פעם חשכת לילותיהם ואשר כהו מדרבן את כל אלה הממשיכים להדליק את האור.

ישראל חיים ברקוביץ
צ פ ת

בוצינא קדישא

מתוך חרדת קודש, ויראת הכבוד, הריני מרהיב עוז, להעלות על הכתב קוים ושרטוטים לדמותו של הוד כ"ק אדמו"ר הקדוש מרן רבי יצחק אייזיק מספינקא זי"ע ליומא דהילולא שלו. קטן אנכי מלהעיז להעפיל לפסגת ההר הזה. כל נסיון מצדנו לתת הערכה מקיפה לאישיותו הנפלאה ולחשוף את האור והזוהר הגדול שבתוכה, הריהי המעטת הדמות, והקטנת הערך של קדוש עליון זה, מתקופת הענקים בני האלקים.

בכל זאת ארשה לעצמי לרשום עוללות וזכרונות, חוויות נעורים ורשמי נפש, מאותם ימי הזוהר שבהם זכיתי להסתופף בצלו דמהימנותא. כלנו יחד אלפי חסידיו תלמידיו ומעריציו, נתייחד עם זכרו, ביום בו נעקד ונשחט, יחד עם צאן מרעיתו, חסידים ואנשי מעשה, נושאי דגלו ונאמני שאיפתו, ונשמתו עלתה בסערה השמימה.

משחר נעוריו ממש, התפרסם בקדושתו והתמדתו בתורה, כמאחז"ל בוצין בוצין מקטפי' ידוע (ברכות מ"ח) והיה לשיחה בין הבריות. כח שקידתו בלימוד התורה היתה כאגדה. נאמנים עלינו דברי הרב הגה"צ אב"ד מישקולץ ז"ל, שלמד יחד עם כ"ק רבינו ז"ל בימי נעוריו, ואח"כ היה נמנה בין חסידיו, שהיה רגיל ללמוד יום לילה ויום ברציפות, ובליל המחרת היה שוכב רק לשלש שעות. ומרגלא בפומיה של רב האי גאון ז"ל, היתכן דבר כזה בכח אנושי? ממש תשע־עשר שעות רצופות היה צמוד לספר, ולא פסק פומיה מגירסא. לשם כך רכש לו שני חברים, שהחליפו את המשמרות, כשאחד היה נח, למד השני אתו.

למודו בהתלהבות היה לפלא, הזדהותו עם המאמר שיצא מפיו היתה שלימה ומוחלטת, כל רואיו ושומעיו נאחזו ברגשות קודש למשמע קולו, בדברו דברי אלקים חיים, בבחינת יונתן בן עוזיאל שכל עוף הפורח נשרף.

שמעתי מאבי מורי הי"ד, שזכה עוד להיות נמנה בין תלמידיו של כ"ק אביו הגאון הקדוש בעהמ"ח ספה"ק אמרי יוסף זי"ע, שבימי נעוריו היה טובל מרן בעל החקל יצחק במקוה טהרה בין שיעור לשיעור בנגלה ובנסתר. היה זה בימות החורף. כשנודע הדבר לאביו הקדוש, צוה לסגור את בית הטבילה, בכדי שלא יסתכן בצוננים. בכפר ספינקא, סמוך לבית מדרשו נמשך נהר

ותבר גזיזי דברדא ונחת וטבל. בהקדמתו לספר אביו זצ"ל, כותב מרן זצ"ל, „פשט ירד וטבל עלה ולבש וקדש את עצמו לעבודת הבוי"ת, כוונתי בזה ע"פ ששמעתי שרביצו הגה"ק מצנז שאל להרה"ק מדזיקוב ז"ל, מה הוא מכוון תוך המקוה, והשיב שאינו יודע כוונת „נאר איך טיא מיך אויס, אין טינק מיך אינטער, אין טיא מיך אן" וקלסיה רבינו מצנז, והענין כפי שנודע דכוונת הטבילה היא לטהר נפשו ממחשבות העין, ודיעות כוזבות, וממעשים הרעים, ולהכניע לבבו לפני השי"ת, ולקבל ע"ע לפרוש מהם, ולדבק לבבו בתורה ובמצוות. ונודע דממעשים

מרן הגאוה"ק **מהרי"א** בחברתנכדו הרב ר' **יוסף מאיר** בן כבוד הגאוה"צ מו"ה **אברהם אביש** אב"ד דק"ק קרולי זצ"ל

רעים נעשים בגדים צואים לנב"נ, וממע"ט נעשים בגדי קודש, ע"כ אמר דצריך לפשוט א"ע מהבגדים הצואים ולהכניע את עצמו וללבוש בגדי קודש" עכ"ד.

יגיעתו בתורה, ובעבודה שבלב זו תפילה, היתה במסירות נפש, קול התורה שלו הציק אש התלהבות, לא יאומן כי יסופר. זכך וזקק לבבות, קירב וקשר את הנפש השוקקת, לתורה ולחסידות. ליראת שמים מתוך אמונה תמימה. האם אפשר לתאר נועם דביקתו וסוד עבודתו בקיום המצות, כד אתקטר ודביק בחי העולמים? ממש בטול הישות והתפשטות הגשמיות. הוא היה אומר: כל זמן שהאדם נחשב עדיין בעיני עצמו למאומה, אז יש לו גבול, ואי אפשר להבוי"ת להשרות קדושתו בתוכו, מאחר שהוא ב"ה אין סוף ואין גבול.

זקני החסידים סיפרו, שהיה פעם בימי בחרותו בעיר חוסט, וביקר אצל מרא דאתרא הגאון הגדול בעהמ"ח ספר ערוגת הבושם ז"ל, ושוחח עמו בפלפולא דאורייתא, וצללו בעמקי סתומיה עד אחרי חצות, וכשראה

הגאון מחוסט אור מופלא זה, ליוה אותו הזקן זצ"ל עד לאכסניא שהיה במרחק רב מביתו.

האדמו"ר זצ"ל זכה לשני שלחנות, של נגלה ונסתר, הוא היה כמעין המתגבר בנגלה ובנסתר, והיה לשר בית הזהר, ובעל מקובל מפורסם, במדינות הונגריא, רומניה, צ'כוסלובקיה וכו'. לכן בהרו אליו מאות ואלפי חסידים, יהודים מכל השכבות, רבנים, בעלי בתים וסתם יהודים, ליהנות מזיו תורתו, ולקחת ממנו עצה ברוחניות ובגשמיות.

צדקה עשה לנו השם, שהשאיר לפליטה מעט כתבי קודש מפוזרים ומפורדים בין ערימות וההריסות, ונכדו הגאוה"צ האדמו"ר מספינקא שליט"א המתגורר בברוקלין זכה וזיכה את הרבים, והוציא לאור תעלומות חכמה, סתרי תורה, דברים המאירים כספירים ובפז מסולאים, ספר הקדוש „חקל יצחק". איז עושין נפשות לצדיקים דבריהם הם זכרונם (ירושלמי שקלים הובא בתוי עירובין נ"ג). עודם מצלצלים באזנינו, התורות שנאמרו בערבי שלחנו הטהור, ניצוצי של אש היו ניתזין מפיו הקדוש, בקדושה ובטהרה וברתת ובזיע, כל אות גחלת, כל מלה שלהבת, וכל רעיון מדורת אש באהבה להשם לתורתו ולעמו.

יומא דהילולא של כ"ק רבינו זי"ע, ישמש לנו יום של התייחדות וחשבון הנפש, להיטיב דרכינו ולדבק במדותיו. והשם ינקום דמו, ותגן זכותו עלינו ועל כל ישראל אמן.

י. מ. גוטליב

עמוד העבודה וההתלהבות

משמת רבי חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה. משמת רבי יוסי קטנותא פסקו חסידים וכולי (משנה סוף סוטה).

חז"ל כשרצו לתתם תקופה ולהטביע חותם עליה טבעו אותה במטבע המיוחד שצרו אותו חכמי התקופה ההיא. תקופה אחת נבדלת משניה לפי הבדלי ערכיהן הרוחניים.

וכשמת אחרון לבית נושא המידות האלה ציינו אותו בתור חותם ומסיים תקופה ובטלה אותה המידה המיוחדת שלו ושל תקופתו.

ואף אנו נגיד בלשונם הם כשמת רבינו מהרי"א מספינקא זצ"ל בוטלו עמודי העבודה והתלהבות.

דרך עבודה הזאת שראשיתה ויסודה בהררי קודש בחסידים הראשונים של תלמידי הבעש"ט והמגיד הקדוש ודרך בית מדרשו של החוזה מלובלין ושבאה לידי בטוי בסגנונה המיוחד והמלוטש אצל הרבנים הקדושים מזידיטשוב קבלה את חתימתה הסופית אצל צדיקי בית־ספינקא ונעשתה אצלם לאבן הראשונה בסולם המדרגות.

עמודי העבודה והתלהבות, שני שלבים חשובים בדרך השלימות העליונה בתורת החסידות, באו לידי תיקונם בבית מדרשו של מהרי"א מספינקא. ואם כי מעגל חייו של רבינו זצ"ל היה משובץ בכל המעלות שמנה רבי פנחס בן יאיר במשנה בסוף סוטה, היו כולם רק פרוזדורים להיכל העבודה והתפילה. מי ששמע פעם בחייו את פסוקא דזמרה של שבת רגילה בספינקא לא ישכח אותם לעולם. מי שהטה אוזן לתפילת ש"ץ רגילה בימות חול ומכש"כ לתפילת מנחה בערבי שבתות, בודאי נתבשם מזיו התפלה וגם אם לב אבן לו תפסה בכל זאת תפלה זו את כל מורשי לבבו ותלווהו בכל דרך חייו ובכל גלגוליו. ומעמק נפשו וממצולותיה תעלה ותאחז בציציות ראשו לא תתן דמי לו עד אשר תחזיר אותו לשרשו ולתיקונו. בתפילת „והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך" שנאמרה ע"י רבינו זצ"ל בהתלהבות עצומה ובנעימות עליונה ומאות לבבות דרוכים וקשובים להמיית תפילתו ותחינתו החדיר לתוך לב כל אחד אהבת תורה. הזרים לתוך לבם סילוני אור תורה ועורר את הנימים הנרדמים ביותר שבנפש של אחד מישראל.

עד שנעשה לשלהבת בוערת. ואף כי בהילות הזמן וימים טרופים גרמו לכבוי האורות, אין ספק כי אור התורה עוד מבהיק בלבם ויבוא רגע שאור זה יגיה עוד את חשכת הנפש.

בספינקא לא גרסו למעלה מן הזמן. המושג זמן, המושג היקר הזה שהקב"ה חנן בו את האדם ובפרט את אדם מישראל שקידש אותו בזמנים, המושג הזה לא חולל ולא בוזבז. מידת יום ביומו ומידת לילה בלילה. בספינקא ידעו להעריך כל יום וכל זמן ושעה.

ישיבת בית אברהם של הגאוה"צ ר' **אברהם אביש הורוביץ** האב"ד דק"ק קרולי הי"ד. בתמונה בניו של הגאוה"צ הרב ר' **נפתלי** האב"ד בודשט, הרב ר' **שמואל צבי** שליט"א והרב **דוב בעריש**

וכך מתחילה התפילה הראשונה של היום, תפילת ברכת התורה שנאמרה בשעות המוקדמות ביותר של היום לפני כל התפילות ולפני לימוד התורה ובנוסח דלקמן: „היום יום פלוני ופלוני לשנה פלונית לבריאת העולם יום הזה לא היה עוד מאז בריאת העולם ולא יהיה עוד עד סוף כל הדורות. יום כזה בודאי יום מיוחס הוא ונתון הוא בודאי לתשובה ולהתקרבות אל זיו שכינתך. ע"כ י"ר מלפניך שנזכה לתקן את היום הזה ולשבץ אותו בתוך מערכת הימים המקובלים והמאירים לפניך". וכך כל יום ויום היה יום מיוחס בפני עצמו. יום כזה שלא היה עוד ולא יהיה עוד ולפיכך בודאי שכדאי לתקנו להכניסו לתוך מסגרת הקדושה. ובכן לא למעלה מן הזמן אלא לעלות יחד עם הזמן. וכך ראינו אצל רבנו זצ"ל תפילה בזמנה ולמוד תורה בזמנו והשלימו אחד את השני. בספינקא ישבו את הסתירות שבין המשנה

„אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום" ובין תפלה בזמנה, התפילה בזמנה נשפכה לפני המקום ברחמים ותחנונים. הזמן לא גרע מערכה של התפילה אלא עוד סייע לה, והדריכות הנפשית שלפני התפילה באה על סיפוקה בתפילה בזמנה.

כמעשהו בעבודה שבלב זו תפלה, כך מעשהו בלימוד תורה באותה התלהבות ובמתח נפשי גבוה היה למודו בתורה. תלמידיו ומקורביו ביותר יודעים שלא ראו ברבנו זצ"ל עייפות וליאות מעולם. זריזות היתה סיסמת חייו. לא אהב כשתלמידיו למדו בשקט בלי התלהבות ולא פעם קרה שנכנס באמצע היום לבית המדרש ובעמידה חזר עם כמה מתלמידיו על כל השיעור השבועי רק כדי להרים את המתח, להציל את הפתיל ורק כשזה כבר נעשה לשלהבת עולה מאליה עזב את בית המדרש.

את „השולחן השני" בליל שבתות הקדיש רבינו זצ"ל לשיחות על אישי החסידות, על הצדיקים שיומא דהילולא שלהם חל באותו שבוע. אז העלה רבינו פרפראות, אמרי שפר וצחות מאותו צדיק, הוסיף דברי חן משלו וקשר אותם בפרשת השבוע. ע"י כך עיצבה דמותו של אותו צדיק. שרטט קו לקו, אומר לאומר, רעיון לרעיון ותמונתו הרוחנית של הצדיק נצטיירה לפנינו במלוא שיעור קומתו. וכך עברו במעגל השנה כל אישי החסידות כמעט, כל שיחה שכזאת למוד חשוב בתולדות החסידות ובתורתה. התכוון למסור לנו אז את האיש ואת תורתו, את מידותיו והליכתו בקודש. ובפרט כשהגיעו שבתות של שלשלת בלז, זידיצ'וב וסנז שאת רבותיהן הכיר רבנו בתור רבותיו המובהקים, כנגד שלשה עמודי העולם תורה ועבודה וגמ"ח — (ראה בהקדמה לסה"ק אמרי־יוסף) אז שפע באמרות טהורות ובסיפורים כמעין גובע, והרגישו בחוש כי רבותיו אלה מדברים מתוך גרונו זצ"ל.

חסידות ספינקא הופיעה בעולם החסידות, כשדרכה היתה כבר לנחלת רבים. לא היה חלל ריק בעולם החסידות ובכל זאת כשזרחה שמש ספינקא הלכו רבבות ואלפים לאורה ודבקו בה. הראשון לבית ספינקא לא היה לא בן רב ולא בן אדמו"ר. בכח עצמו כחה דאורייתא עלה ונתעלה. וכשאור תורתו וזיו עבודתו הבהיק פתע הרגישו אלפים ורבבות כי מקור נשמתם היא ספינקא כי אש אהבה תוקד בבית ספינקא, רשפיה רשפי שלהבת י־ה.

יהודה נחשוני

בסוד שרפי קודש

אילו הייתי צעיר בשלשים וחמש שנים הייתי אולי מסוגל לתאר את הדמות הקדושה של מורי ורבי מהרי"א זצ"ל מספינקא. נפשו הזכה של ילד תמים היתה יכולה לתפוס את הקדושה והרוממות ששכנו בנשמה עילאית זו. כיום לצערי ודאבוני הרב, איננו מסוגל לכך. אנשים ועולמות פשטו מאז צורה ולבשו צורה וחסר לנו אותו החוש הדקיק והמיוחד שבו תפסנו את האור המזוקק של חסידות זידיצ'וב הסוערת, ובעל־כרחנו אנו עומדים כיום מלאים פליאה והפתעה ושואלים: האמנם זו היתה מציאות? האמנם התפללנו פעם בהתלהבות כזו? האמנם היתה קיימת פעם דמות שופעת אהבה ויראה כזו? האמנם פיעפעה פעם אש רוחנית כזו בגוף של בשר ודם? ובעיקר אני שואל בהשתוממות: האמנם זכיתי לראות עולם כזה במו עיני? האם כה השתנה הכל במשך זמן קט? האם ה„אני" של היום הוא אותו ה„אני" של תמול?

קשה להאמין. אבל מתוך זכרונות עמומים ומעורפלים צף ועולה עולם שכנראה הייתי פעם קשור ודבוק אליו בכל נימי נפשי, למרות המרחק הקיים כיום מימים מאושרים וזוהרים אלה. זכרונם של אותם ימים ממלא את הלב מתיקות נפלאה, שכזו יכולה להרגיש רק נשמה הנזכרת מה שהמלאך למדה בטרם גזר עליה שר של שכחה לשכוח. אין זה העולה מנבכי הזכרונות — אלא השורש של ההויה האישית. בכורי החיים. שירת אבות וסבים. והפרפור הראשון של האני האישי שלו. זהו עולם חצוב מתחת כסא הכבוד, שהכל אשר בו היה כה רענן ומלא רוך, כה טהור וזך, כה גדוש אמונה ותום, שמי שלא יודע את פירושה של המלה חלום או תום־ילדות לא יבינו לעולמים. עולם זה עולם הדממה היה שלא נשמע בו דבר מלבד שירתו החרישית של הלב, ובתוך הדממה גועשת סערתו־תפלתו הבוקעת רקיעים של האדמו"ר הזקן: — הכל־יודוך.

* * * * *

התפללנו, ועוד איך התפללנו. אני הילד הקטן בן השבעה ועוד אלפי חסידים ואנשי מעשה שנקבצו ובאו אז בשנת תרפ"ג לספינקה על יום היארצייט של האדמו"ר בעל אמרי־יוסף זצ"ל ושבהזדמנות זו זכיתי להכיר בראשונה את האדמו"ר מהרי"א זצ"ל. הרבי היה מעוטף כולו בטליתו ומתוך הטלית בקעו נעימות זידיצ'באיות שירדו לתוך חדרי לב. עמדתי בשכנותו של אבא ורעדתי

כצפור. הרגיש אבא ז"ל שלבו התמים של הילד גדוש התרגשות אין קץ הגביה עין דומעת, אדומה מדם, וחנן בה את הילד במבט של רחמים, כאילו מרמז ואומר: שמור בני רגע זה בלבך כי הוא רגע נדיר בחיי אדם עלי אדמות. הבחין הילד באביו שהוא בוכה פרץ גם הוא בבכיה צעקנית שנהפכה לשאגה שהחרישה אזנים, לקחו את הילד באמצע התפלה והובילוהו לביתו של ר' סנדר וויס, אך גם שם לא הצליחו להרגיעו והתייפחותו קרעה שחקים, החריש את ההתייפחות רק קולו הרועם של הרבי שהדהד בחללה של ספינקא והגיע עד לביתו של ר' סנדר כנהם הים בסערו.

והרבי התפלל. האם מוכשר מישהו לתאר זאת? האם יאמינו אנשים בימינו שלאחרי תפלה של חול היתה הטלית רטובה כאילו נפלה למים? האם יאמינו כי בהימתו ב־„והאר עינינו" סימרה שערות ממש והעינים זלגו דמעות כנחלי־מים? האם יאמינו כי בשעת אמירתו שלום־עליכם בליל־שבת כשהוא מעוטף בטליתו יצאה הנפש בדברו והאנשים הרגישו רעד בעצמות, כאילו התרחשה רעידת־אדמה? האם יאמינו כי בשעות היום והלילה הדהדה בחללה של העיירה תפלה זכה שמילאה את הלב תשוקות רוחניות בלתי־פוסקות וגעגועים לעולם נסתר ונעלם?

אין בכחי לתאר את עולם ההוא ואת הרגשותיו ואני בטוח שגם לו הייתי מצליח לא היו מאמינים לי. אשרי למי שהבליע את מה שלא ניתן להאמין בעצמותיו והוא נושא את זה בלבו כקמיע של אש. שמירה בפני המזיקים קמיע כזה לכל שנות החיים. עולמות יורדים ועולמות עולים, צורות משתנות וחולפות, אך מזכרת אחת נשארה חרותה באותיות של אש בלב לאמר: זכור בן־אדם כיצד עבד יהודי בדורנו את בוראו, כיצד שפך נפשו בתפלתו לאביו שבשמים.

* * * * *

עשרות פעמים חזר הרבי זצ"ל על תפלת והאר עינינו בתורתיך, בתחנונים, בדמעות ובהשתפכות־הנפש שזיעזעה לב אבן. בכל אמירה ואמירה נעשה קולו תקיף וחזק יותר עד שבסוף היתה לשאגה אדירה שהדהדה כקול רעם. שמע יהודי פעם בימי חייו את השאגה ההיא לא רק שנתמלא רוח טהרה ויראת שמים, אלא שהבין גם את סיבת גדלותו הבלתי נדירה של האדמו"ר זצ"ל בתורה שהפליאה כל רואים. רבנים גדולים השתוממו מנין חריפות ובקיאות כזו בכל מכמני־תורה לאדם שמחו דבוק וקטיר כל יומא בחי העולמים ושתפלתו תופסת מקום כה רב ביומו, ברם אילו היו שומעים אפילו פעם אחת את בכייתו השתפכות־נפשו בתפלת והאר עינינו, אילו היו רואים את הסתערותו בשעת תפלה זכה זו היו מבינים כי אחרי הסתערות כזו מוכרחה ההארה ממרומים לבוא ולנבוע כמעין טהור, אחרי תפלה כזו מוכרחים כל המכשולים להסתלק הצדה

בפני הרצון הכביר של האדם העליון.

והמכשולים אמנם הסתלקו. כל חוקי הטבע נכנעו בפני הדר אישיותו של צדיק מושל ביראת־אלוקים. כל אותם שבאו למחיצתו יודעים כי בנוגע ללמוד התורה ניטשטשו אצלו גבולות יום ולילה. שינתו היתה קצרה מאוד ופומיה לא פסק מגירסא עשרים שעות ביממה ללא הפסק. למודו היה בלהבת־שלהבת ובקול אדיר וחזק כקול הארי. מי שלא שמע את הרבי לומד את שעוריו בלילה לא יבין את כח תורתו גם אם נתאר זה בתיאור הקולע ביותר, אך מי ששמע זאת השיג אפס קצהו את מובנם של הקולות והברקים בשעת מתן־תורה. קולו היה חוצב להבות, רעשו — הר געש ובתוך הרעש זעקת כל הדורות אשר שפכו נפשם בדפי הגמרא הקדושים. נפשו יצאה בדברו ממש. היה בלמוד זה משום פירוש נכון לתפלתו, לדמעותיו הקודחות ב„והאר עינינו". יהודי המתגעגע כל כך להארה בתורה, המתייגע כ"כ בתורה, האם פלא שנפתחו בפניו מעייבות החכמה והיה שר־התורה במלוא מובן המלה?

היה מהרצוי שארחיב את הדיבור ואספר על קדושתו ופרישותו, על התמדתו הפלאית בתורה, על מידת חיבוב המצוות שלו, על תפלותיו והתנהגותיו, על האש הגדולה שבערה בלי הפסק וחיממה אלפי לבבות באור תורה ויראה. על כל נושא ונושא היה אפשר לכתוב ספרים שלמים והגיירות לא יכילו את כל מה שניתן להיאמר. זכיתי להתאבק שלוש שנים בעפר רגליו ולהיות מבאי־ביתו יומם ולילה, אז כשהראייה היתה עדיין בהירה ולא מטושטשת בערפלי זמנים, שכיסו בינתיים שמי ילדות בהירים. הייתי צריך לכתוב הערכה ממצה על דמות אגדית זו ואני בטוח שרבים היו פוקחים עינים בהשתוממות ושואלים — האמנם? כשם שגם אני שואל שאלה זו עת אני מרענן את זכרונותי. אולם לצערי הרב אין בי הכח הנפשי לעבודה ספרותית זו. עבודה זו קפיצה אחורנית היא לעולמות של זוהר ותמימות שהתרחקנו מהם, ואנשים פשוטים המתגלגלים בגלגלי החיים אשר כמונו יסתפקו בריענון פעם בשנה את זכרונות־הילדות המכניסים אותם לעולם האצילות והטוהר, עת הקדוש מהרי"א מספינקא זצ"ל הדליק את השלהבת בלבבות אלפים ורבבות ומעל הרי הקרפטים נישאה הנעימה הזידיצ'ובאית המסעירה — הכל יודוך.

משה יעקב וויס

דרכו של רבנו בפרד"ס

הספר „חקל־יצחק" שנדפס מרבנו הקדוש הוא בבחינת מועט המחזיק את המרובה. נמצאים בו דברי תורה מכל הסוגים: פשט, רמז, דרוש וסוד. אבל זה רק אחד מני אלף מאוצר התורה אשר השאיר אחריו רבינו הקדוש בכתובים. בעוה"ר נאבדו כתבי הקודש בשנות השואה וידי זרים שלטו בהם וגם המעט הזה אשר זכינו ניצל רק בדרך נס. חשוב לכן לציין כמה מאמרי תורה אשר הם מפוזרים בספרו הקדוש, והפרט יעיד על הכלל. על דרכו בקודש של רבינו בדברי תורתו שנאמרו בדרך פרד"ס. ובדרך החסידות.

א) בפרשת ציצית; והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' וכו' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. לכאורה המלים והיו לכם לציצית מיותרות דהא כבר כתיב ועשו להם ציצית. ומפרש רבינו עפ"י דברי מרן הרמ"א באו"ח ס' א': שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה וכו' כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו עומד עליו, מיד יגיע אליו היראה. והאר"י הקדוש בספרו עץ חיים כתב: שיצייר האדם במחשבתו את השם „הויה" ואותו אות אשר לא יוכל לצייר במחשבתו הוא האות אשר פגם בו וצריך לתקן אותו בתשובה. והנה בספרי בפרשת שלח כתב: דציצית הוא מלשון הסתכלות משורש „מציץ" ולמה נקרא שמה ציצית על שם שהציץ המקום על בתי אבותנו במצרים. וע"כ אמרה תורה והיה השם „הויה" לכם לציצית להסתכלות שכל אדם יצייר את השם לנגד עיניו כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד, וראיתם אותו וזכרתם וכו' ולא תתורו אחרי לבבכם, כי ע"י ראיית השם תכירו באיזה אות פגמתם ח"ו ועל ידי זה תשובו ולא תתורו עוד אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, שהם תרין סרסורי דעבירה, כי איך לא יפחד האדם מלחטוא והמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו. (הקדמת אמרי יוסף מאמר תשיעי אות ט').

ב) בש"ס ברכות דף ה': פליגי בה רבי יעקב בר אידי ור' אחא בר חנינא, חד אמר אלו הם יסורין של אהבה כל שאין בהן בטול תורה וכו' וחד אמר אלו הם יסורין של אהבה כל שאין בהן בטול תפלה. ורחב"א א"ר יוחנן אלו ואלו יסורין של אהבה הן וכו' תיינו דרשב"ל דאמר רשב"ל נאמר ברית

במלה ונאמר ברית ביסורין. וכו'. וקשה להבין באיזה סברא סליגו וגם למה מסיים והיינו דרשב"ל ומה חידש בזה. ומפרש רבינו דהנה בעין יעקב מפרש דריב"ח ורחב"א סליגו אי תורה עדיפה או תפלה עדיפה וטעמא דרחב"א וריב"ח הוא עפ"י הגמ' קידושין מ' ע"א דאר"א חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ולכאורה יש להקשות על זה מירושלמי גיטין פרק ז' וקידושין פ"ג דפליגי בזה תנאי באם אירע לו אונס ר' יוחנן אמר אונסא כמאן דלא עביד וריש לקיש אמר אונסא כמאן דעביד ובש"ך חו"מ סי' כ"א ובקצות החושן קיימ"ל כר' יוחנן דאונסא כמאן דלא עביד וא"כ למה אר"א מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. אולם יש לתרץ עפ"י דברי הרמב"ם בפרק ב' מהלכות גירושין: שאין אומרין אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחויב בו מן התורה וכו' אבל למי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו וכו' אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנס עצמו בדעתו הרעה וכו' וכיוון שהוכה ותשש יצרו וכו' כבר גרש לרצונו. ולפי זה יש לומר שר"י ור"ל סליגי דוקא בדבר הרשות דאז אמר ר"י דאונסא כמאן דלא עביד, דשמא אף אם לא היה אונס היה ממליך ולא עביד, אבל בדבר מצוה דכל נפש הישראלי רוצה לעשותה רק דהאונס מונעה אז אמרינן דמעלה עליו הכתוב כאלו עשאה.

ובזה מתרץ רבינו גם מה שקשה על דברי הגאונים שכתבו טעם להא דעשה דוחה לא תעשה. עפ"י הירושלמי הנ"ל דאונסא כמאן דלא עביד ועל כן אם יעבור הל"ת פטור מטעם שהיה אנוס על ידי המצוה שהיה מוטל עליו לעשות. אבל אם לא יקיים העשה יאבד המצוה, דאונסא כמאן דעביד לא אמרינן, דלפי הנ"ל דבמצוה אמרינן אונסא כמאן דעביד, למה איפוא תידחה הל"ת בפני העשה הלא הוא יכול לקיים שניהם היינו לא לעבור על הל"ת וגם אז מעלה עליו הכתוב כאלו קיים העשה דבמצוה אמרינן אונסא כמאן דעביד, ואין לך אונס יותר מזה שצריך לעבור על ל"ת. אולם יש לחלק דדוקא אם המצוה מוזמנת לפניו ורוצה לעשותה רק שאירע לו אונס המונעו מלעשותה אז אמרינן מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה, וע"כ מדייק גם ר"א בלשונו ואמר „חשב לעשות מצוה" אבל בעשה דוחה ל"ת דהל"ת דחי לעשה מעיקרא ואין המצוה מוזמנת לפניו על כן לא אמרינן במצוה כזאת עשה דוחה ל"ת.

וזהי סברתה של פלוגתת האמוראים, דריב"א ורחב"א ס"ל דגם במקרה כזה אמרינן אונסא כמאן דעביד וכיוון שהיסורין של אהבה צריכים להיות מדעת כמו אשם, בלי כפיה כלל, א"כ אם יש בהם בטול תורה או תפלה למה יקבל את היסורין הא אמרינן עשה דוחה ל"ת ועל כורחך לומר דאין אלו יסורין של אהבה. אבל רחב"א בשם ר"י ס"ל דבמצוה המוזמנת אמרינן מעלה

עליו הכתוב כאלו עשאה, על כן אמר אלו ואלו יסורין של אהבה. דאם הוא יכול לקיים את המצוה על ידי זה דמעלה עליו הכתוב כאלו עשאה, הוא מקבל כבר את יסוריו באהבה, וע"כ מסיים הגמרא והיינו דר"ש ב"ל דהוא סבר דאפילו בדבר הרשות אמרינן אונסא כמאן דעביד וכל שכן בדבר מצוה. וגם ר' יוחנן צוה לחוש לדריש לקיש כמבואר שם בירושלמי וע"כ הוא סובר דאלו הן יסורין של אהבה (הקדמת אמרי יוסף מאמר רביעי אות ה—ו).

ג) קנים תעשה את התבה, ובמדרש: מה הקן הזה מטהר את המצורע כך תבתם מטהרתם. ומפרש עפ"י המבואר במפרשים דנח חטא במה שהסכים על המבול ועשה התבה. משום שהיה עליו להתאמץ להחזיר את דורו בתשובה ולבטל הגזירה. אולם לפי דברי הזוהר הקדוש התיאש נח מבני דורו, משום שהם היו רשעים גדולים ועשו עבירות גדולות בפרהסיא וע"כ חשש נח שלא יועיל להם תשובה, אולם גם על זה קשה הלא אנן קימ"ל דבעלי חיים אינם נדחין ואפילו על עבירות גדולות בפרהסיא מועיל תשובה. אבל במצורע הדין דצפרי מצורע נידחין, ממילא מוכח דגם מי שחטא בעון גדול כזה אשר עונשו הוא להיות מצורע, גם כן נדחה ואין תשובה מועלת אצלו, וממילא יש לנח סענה צודקת על כך שלא התאמץ להחזיר בתשובה את בני דורו, כי בין כה לא היתה התשובה מועילה אצלם בגלל חטאיהם הגדולים, ולזה נתכוון המדרש באמרו, קנים תעשה את התבה, מה הקן הזה מטהר את המצורע, דמשם ילפינן דבעלי חיים נידחים, כך תיבתך מטהרתך, ולא חטא נח בזה שהסכים לבוא המבול, משום שבני דורו עשו חטאים גדולים כאלה אשר גם התשובה לא מועילה להן (חקל יצחק, נח).

ד) והמבול היה מים על הארץ. תיבת מים מיותר, כי הלא ידוע שהמבול היה מים. ומפרש עפי"ד חז"ל דאם היו עושים תשובה, היו הגשמים נהפכים לגשמי ברכה, למרות שכבר נגזרה גזרה על המבול. ואז היה המבול מוציא לחם מן הארץ ועל כן "מבול" אותיות "לחם", רק משום שלא עשו תשובה, לא נהפך המבול לטובה וע"כ אמרה תורה והמבול היה "מים" על הארץ ולא לחם כפי שהיה מיועד ליהפך אלו היו עושים תשובה (חקל יצחק שם).

ה) ויבן נח מזבח לה'. ובמדרש ויבן כתיב ולא כתיב ויבנה, נתבונן נח. ומפרש עפ"י הירושלמי שהקשה האיך היה מותר לבנות בית המקדש על הר המוריה, הלא אין לך הר וגבעה שלא עבדו עליו עבודה זרה. ומתרץ דנבנה עפ"י נביא. ובזהר הק' הקשה למה היה נח בכלל צריך לבנות מזבח, הרי המזבח היה כבר בנוי ע"י אדם הראשון. אולם קושיא חדא מתורצת בירך חברתה, דבאמת לא היה צריך לבנות מזבח, כי הרי היה לו מהמוכן המזבח של אדה"ר, רק שהיה חושש מקושית הירושלמי, שמא עבדו אנשי דורו עבודה

זרה על מזבח זה, וע"כ בנה מזבח חדש, אבל המדרש סובר כתי' הירושלמי דעל פי נביא נבנה וא"כ גם נח שהיה צדיק, יכול היה בכח נבואתו לברר אם עבדו עבודה זרה במקום או לא, ועל כן דורש המדרש ויבן מלשון התבונן, כי באמת לא בנה מזבח רק התבונן במצבו של המזבח שהיה קיים מאדה"ר. (חקל יצחק שם).

ו) ורב יעבוד צעיר, יש לרמז בזה דברי החובת הלבבות (שער יחוד המעשה, פרק ה') דמעט מן האמת דוחה הרבה מטענות היצר הרע שהם כמו חושך הנדחה מפני האור, וידוע שהיצה"ר נקרא מלך זקן וכסיל משום שהוא בא לאדם מעת אשר נגער ממעי אמו, לא כן היצר טוב שהוא צעיר, שבא רק כשהאדם הוא בן י"ג שנה, וע"כ אמרה תורה ורב, היינו היצה"ר שהוא זקן יעבוד צעיר, יתבטל ויהיה עבד להיצר טוב שהוא צעיר ממנו (חקל יצחק תולדות).

ז) ויהי כי זקן יצחק ותכהנה עיניו מראות. וברש"י כדי שיטול יעקב את הברכות, וקשה מאד שפירושו של רש"י הוא נגד מה שמפורש בתורה, שעיניו של יצחק כהו מחמת הזקנה, ומפרש רבינו עפ"י דברי החתם סופר שמתרץ את קושיית המפורשים על הרמב"ם בפי' המשניות שכתב דר' אלעזר בן עזריה, מחמת רוב שקידתו וטרחתו בחכמה נעשה זקן בנעוריו, דהוא נגד הש"ס בברכות שם שכתב מפורש דנעשה לו נס לראב"ע בזה שקבל שערות שיבה, ומתרץ החת"ס; דמצד הטבע היה צריך תלמיד חכם הטורח הרבה בתורה להזקין עוד בימי נעוריו רק שזה דרך נס שאין טרחת התורה מביאה זקנה, אבל בראב"ע, שהיה זקוק לזקנה כדי שיוכל לקבל הנשיאות סילק הקב"ה את הנס ונשאר אצלו הטבע המזקין את הת"ח מרוב יגיעה בתורה. כן י"ל גם אצל יצחק אבינו שבאמת היה גם אצלו צריך להיות כמו אצל משה רבינו שהתורה מעידה עליו שלא כהתה עינו, משום שהיה זקן ויושב בישיבה כדברי חז"ל, רק בכדי שיעקב יטול את הברכות סילק הקב"ה את הנס ונשאר כפי הטבע שעיניו כהו מחמת זקנה (חקל יצחק, שם).

ח) וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל. עפ"י דברי הרה"ק רבי צבי הכהן מרימנוב, שפי' הפסוק בפרשת שלח: ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשנים. דידוע אשר המרגלים היו גדולי ישראל וכפי שהתורה מעידה עליהם, כולם אנשים ראשי בני ישראל, והנה בבריאת העולם צוה הקב"ה להארץ שתוציא עץ פרי שיהיה טעם עצו ופריו שוה ואחרי שהארץ קלקלה ושינתה ועשתה עץ עושה פרי על כן נתקללה הארץ, והמרגלים שהיו אנשים צדיקים רצו לתקן חטא הארץ ולפעול בקדושתם שיהיה טעם עצו ופריו שוה, וזה הפירוש: ויכרתו משם זמורה ואשכול אחד, שבכח עבודתם פעלו לתקן את קלקול הארץ וטעם הזמורה שהוא העץ היו שוה לטעם האשכול

שהוא הפרי והיה אחד. אכן אם האדם פועל דבר גדול צריך לשמור עצמו שלא יקבל התנשאות וגאווה וזה אפשרי על ידי שהאדם משפיל עצמו ואינו מחשיב את עבודתו, אולם המרגלים לא נשמרו מהתנשאות ועל כן נתמוטטו וירדו מגדולתם וחזר החטא לקדמותו. וזהו: וישאוהו, היינו שהיתה להם התנשאות, ועל כן, במוט נתמוטטו רגליהם, בשנים, ואז שוב היו הזמורה והאשכול שנים כי החטא חזר לקדמותו.

ועל כן מזהירה תורה את בני ישראל, שכאשר יבואו לארץ הקדושה, יקחו עמם את מדת הענוה וההכנעה בחינת ארץ, כמו שאנו מתפללים: ונפשי כעפר לכל תהיה, וזה שאמרה תורה וכי תבואו אל הארץ, תרתי משמע, שיגיעו לארץ ישראל וגם יזכו לבחינת הכנעה וענוה בחי' הארץ, ונטעתם, תוכלו לפעול בעבודתכם, כל עץ מאכל, שכל העץ יהיה ראוי לאכילה. כי על ידי זה יתוקן חטא האדמה ויחזור להיות כפי שציווה השם שהארץ תוציא פירות שיהיו טעם עצם ופרים שוה. (חקל יצחק, קדושים).

* * * * *

כאמור לעיל אין אפשרות במסגרת מאמר אחד לצטט את כל סוגי דברי התורה אשר העלה רבינו הקדוש שהיה כמעין המתגבר והבאנו את הדברים הנ"ל רק לאות ולדוגמא על דרך לימודו של רבינו וסגנון החידושי תורה שלו, שהיו בדרך פרדס, וזה רק אחד מני אלף, ממש טיפה מהים, ומאלפים כהגה וכהנה חדו"ת באגדה, חסידות, סוד, רמז, דרוש ופלפול ואסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בכל דף מדפי הספה"ק „חקל יצחק". במיוחד יש לציין את הפלפולים ושאלות ותשובות שנדפסו מאת רבינו בשם „בן פורת יוסף" בסוף ספרי „אמרי יוסף", אשר שם הראה כחו וחילו לאורייתא ובא במשא ומתן של הלכה עם גאוני דורו, הגאון רבי יצחק אלחנן מקובנא, מהרש"ם מבערזאן ועוד, ואת הפלפולים על סוגיות הש"ס אשר חלק מהן מודפסים בספר חקל יצחק בדרושים לחג השבועות, אשר בהם שקיל וטרי רבינו ושוחה בים התלמוד בפלפול וחריפות ובקיאות כחד מן קמאי.

כן עלינו לציין כי מה שנשאר בכתובים היה רק חלק קטן מיעוטא דמיעוטא ממה שחידש רבינו הקדוש בכל מקצועות התורה, כי את רובי תורתו לא העלה על הכתב מגודל טרדותיו בהנהגת העדה הקדושה של אלפי חסידיו שהשכימו לפתחו וסדר עבודתו בקודש — כאמור. גם כתבי יד אלה, נאבדו בימי השואה ורק בדרך נס הצליח אדמו"ר הגאה"צ מוהרי"י שליט"א ללקט פזורים ולסדר את הספה"ק „חקל יצחק" אשר זכינו לאורו וכן את השו"ת והפלפולים אשר בסידורים טורח כעת האדמו"ר שליט"א. יתן השי"ת שנזכה לקבל בשלמותה את תורת רבינו הקדוש ותהיה זו נחמתנו עביגו"צ.

יצחק זוקס, ירושלים

מצאתי מקום מתאים לפרסם רוה"ק נגלה שראיתי אצל כ"ק אדמו"ר הח"ר זצלה"ה.

כשאדמו"ר הק' בא לשבות בווישא בפעם האחרונה לא יכולתי ללכת לקראתו לקבל פניו הק' אף שכמעט כל העיר נסעו לקבלת פניו. הסיבה לכך היתה כי הילד בן יחיד שלי הי' חולה מסוכן במחלת אסכרה רחמ"ל והרופאים אמרו נואש למחלתו. חכיתי בכליון נפש לרגע שבו אוכל להודיע צערי לכ"ק ולהעתירו שיתפלל בעדו. פתאום נודע אשר עם אותו רכבת בא גם פרופיסור מומחה מפורסם מסיגט. הלכתי אצל הרופא שהתאכסן אצלו הפרופיסור ובקשתים מאד שיבואו שניהם לבקר את בני. הם באו ואמרו נואש ולא הכתיבו לו שום תרופה. אח"כ רצתי ישר לכ"ק אדמו"ר אבל מכיוון שהשעה כבר היתה מאוחרת נח כ"ק קצת לישון. מובן שכל הלילה היינו נעורים ובשעה 4 לפנות בוקר הלכתי לראות אם כ"ק כבר נעור. שמעתיו לומד שיעור בגמ' בקול נעים חוצב להבות אש כדרכו בקודש. תיכף חזרתי הביתה אמרתי לאשתי ניקח את הילד נביא אותו אצל רבינו הק'. היא התנגדה באמרה הלא רואים שהילד גוסס אך אני אזרתי כל כחי לקחתי הילד ועמדתי בדלת חדר רביה"ק. הגבאי לא נתן לנו לכנס, באומרו שלא יתכן בשום אופן להפריע את כ"ק מלימוד שיעוריו. בו ברגע ממש פתח רבה"ק את הדלת והכניסנו עם הילד בזריזות רבה. שאל שם הילד, אמרנו אליהו. אז רבינו ענה בקול גדול חיים אליהו! ברגע הזו פתח הילד את עיניו והביט בפני אדמו"ר הק', לקח רבינו הק' בעצמו כוס עם קצת מים ואמר אם נותנים שם צריך לשתות לחיים ואמר בזה"ל לחיים אליהו תיכף רפו"ש מן השמים שלש פעמים. ונתן בידו הקדושה לילד לשתות. והילד שרק לפני איזה רגעים היה ממש מאובן פתח פיו ושתה שלש פעמים מקצת מים שהשקה אותו רבה"ק. ורבנו המשיך ואמר חיים אלי' זה הקטן גדול יהיה אי"ה אל תחזרו הילד לביתו, ואם אפשר תסעו אתו תיכף למקום אחר. ונסענו למיטל ווישו לבית חותני רזיאל שטרן. ביום השלישי בשרתי לכ"ק שהילד כבר שוחק ורוצה לצאת מהמטה ואח"כ הי' נער נחמד, עילוי ומתמיד גדול בלימוד ובאושוויץ נפל קרבן עם אמו וכל המשפחה הי"ד.

ישראל בן יעקב

ספר הקדוש חקל-יצחק

יוצר החסידות מורנו הבעש"ט הקדוש זי"ע אומר: „האדם נמצא במקום שרצון־מחשבתו מעמידו" כלומר שע"י מחשבה וציור יכול האדם להעביר את עצמו לזמנים עברו, להרגיש את אותן ההרגשות, לחיות אותן החויות הנפשיות של זמנים מופלגים ומקומות רחוקים. בספרי החסידות מבואר היטב, הענין של שלשה לבושי הנפש „מחשבה דבור ומעשה". לבוש המחשבה הוא העדין מכולם, ונקרא לבוש המאוחד, המתאחד תמיד עם הנפש.

ספרו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מספינקא זצוק"ל, מכניס אותנו לעולם האצילות של מחשבות נשגבות. ספר זה מעלה לנו זכרונות של אותם ימי הזוהר „הוד שבתפארת" כשזרחה שמש ספינקא בעיצומה, ורבבות הלכו לאורה. אנו מרגישים מחדש את שולחן השבת, מזבח רם ונישא, עליו אמר והשמיע דברי א־לקים חיים אלו.

ברצוני לרשום רק אי אלה קטעי הרהורים אשר גם רבים כמוני שזכו להסתופף בצלא דמהימנותא כ"ק אדמו"ר הי"ד זי"ע חושבים בעת שמונח לנגדם הספר הקדוש „חקל יצחק".

עוד מצלצל באזני קולו הטהור, נפשו יצאה בדברו וירד חדרי לב, כשזיקוקין דינורא נתזו מפיו, בעת השמיע דברי תורה וחסידות ליד שולחנו הטהור. ודברים אלו נרשמו בכתי"ק וז"ל (ח"ש דף ז') „בעזהי"ת אור ב' א"ך בטו"ב למב"י אתחיל לכתוב חידושי תורה מש"ק שאמרתי". האם אפשר לתאר בעט פשוט את אופן ישיבתו ליד שולחנו בהתפשטות הגשמיות וביטול הישות? מעולם לא היה משעין עצמו על מסעד הכסא, אלא ישב בקצהו.

אבא מורי ז"ל סיפר לי שמרגלא בפומיה דרבינו זצ"ל לפני אמירת התורה נוסח זה: „איכה מעיזה בריה שפלה כמוני להשמיע ד"ת לעם קדוש זה" בחלק ראשון דף פ"ד: מתנצל ואומר: „ולאשר שאחז"ל (ב"מ פ"ד ע"ב) באתר דמרי ביתא תלא זייני וכו', ע"כ הרהבתי עוז לכתוב את אשר עלה ברעיוני בעזה"י, ואם שגיתי, השי"ת הטוב והמטיב יכפר בעדי וירום קרניו למעלה".

הספר מכיל רק חלק קטן ומצומצם מבין כתביו שהשאיר. רובם נאבדו לצערינו הגדול בתוך השריפה אשר שרף ד'. יד הצוררים הנאצים י"ש היתה בכל. ספריו וכתביו של רבינו ז"ל, כמו כל הספרים שנשארו מהיהודים שנלקחו

לאושוויץ, נקרעו ונפזרו כחומן על פני השדה, בחלקם אף שמשו בדוכני הסוחרים הערלים לעטיפת דברי אוכל. הבית שהיה לתל־תלפיות נהפך לתל חרבות. שממה היתה מסביב. כמה דפי כתבים היו מונחים על גבי הקרקע כל החורף, ופתותי השלג היה להם כנרתיק. ככה נשמרו הכתבים מאבדון בדרך נס ופלא. וכשחזר נכדו האדמו"ר מספינקא הגאוה"צ רבי יעקב יוסף שליט"א כעת בברוקלין ממחנות ההשמדה נתגלו לעיניו הכתבים השמורים.

הספר „חקל יצחק" מראה את האפקים הרחבים של יצירה וחדוש של האי סבא קדישא המטייל ב„פרדס" בעמקות ובהתלהבות עצומה. וכל מגמתו ושאיפתו לרדת לעומק מכמני נפש האדם, ללמדו בינה ודעת ויראת השם. להפיץ מעיינות החסידות חוצה ועל ידי זה להביא להתגלות האלקית ואורו של משיח. לא זכינו לראות את כל הכתבים. לא זכה הדור להכיר את האור המופלא הזה. „תנא ושייר" שייר יותר מאשר תנא.

ואף כל זאת, הפוך בה והפוך בה דכולא בה. אוצר של חסידות פלפול ואגדה, מלבד חלק חשוב רזין דאורייתא בחכמת הנסתר. פרד"ס פשוטו כמשמעו יבינו בעלי הבתים, יתרשמו הגאונים, ויתעמקו המקובלים, כל אחד לפי טעמו ומדריגתו.

בדף ראשון מבאר מחלוקת ב"ש וב"ה (חגיגה י"ב ע"א) בוויכוח חסידי בין האחים הקדושים רבי אלימלך ורבי זוסיא זי"ע. הרר"א אומר: שעל איש הישראלי להתבונן תחילה בגדלות הבורא ואח"כ בשפלות עצמו והרר"ז אומר: שראשית ההתבוננות בשפלות עצמו ואח"כ בגדלות הבורא. והכריע רבם הקדוש המגיד הגדול זי"ע כדעת הרבי זוסיא ז"ל. ומבאר רבינו, גדלות הבורא היא בבחינת „שמים" כי אראה שמיך וכו', שפלות עצמו בבחינת הארץ, כמאמר נפשי כעפר לכל תהי'. וזהו שרמזו ב"ש אומרים שמים בבראו תחילה, היינו שכוונת הבריאה היתה שתחילת ההתבוננות תהיה בגדלות הבורא, ובית הלל אומרים הארץ בבראת תחילה, שקודם על בן האדם להתבונן בשפלות עצמו והכריע המגיד הגדול זי"ע כשיטת בית הלל, שהלכה כמותם.

בדף ו' אתה רואה פלפול עמוק בסוגי' דמצ"כ (ר"ה כ"ח ע"א) מבאר דברי הרמב"ם בפ"ו מחו"מ בכפאו ואכל מצה יצא שסותרים לכאורה דבריו בה' שופר שפסק המתעסק בתקיעת שופר לא יצא. המגיד משנה מתרץ דשאני אכילת מצה דעשה מעשה הנחשב לכוונה לא כן בתקיעת שופר שעיקר השמיעה ואין בו מעשה לפיכך צריך כוונה. וע"ז העיר רבינו ז"ל דגם במצה ליכא מעשה דהא לא אכל מדעתו רק דכפאוהו ומבואר בירושלמי גיטין פ"ז כר"י אונסא כמאן דלא עביד עיי"ש, ובש"ך חו"מ סי' כ"א סק"ג ובקה"ח וכיון שעשאו באונס לא נחשב כמעשה עיי"ש.

כמעשהו בעבודה שבלב זו תפילה, כך מעשהו בלימוד התורה. בתורתו

התפלל, בתפילתו התעמק ולמד. בתורתו זעק זעקת בני ישראל בגלותם, מיצר ודואג בוכה ומקונן (ראה דף ס"ה) "דהגלות האחרונה הוא גלות הדעת כמו במצרים שלא היתה להם דעת להבין ולהשכיל לעבוד את השי"ת ולמאס את כל תאות עוה"ז", "וע"כ הגאולה ע"י משה רבינו ע"ה דנשמתו מסוד הדעת, דהוא הי' מקור הדעת התוה"ק" ומרמז בפירוש הפסוק (דף ל"ו ע"ב) וישכם יעקב בבוקר בעת הגאולה, כטעם אתא בוקר, ויקח את האבן (אבן השתיה — זוה"ק פ' נח) אשר שם מראשותיו, בסוד אשת חיל עטרת בעלה, וישם אותה מצבה דהוי נפילא בגלותא. ואוקים לה, ובאיזה כח עשה זאת, ויצוק שמן על ראשה היינו בכח התוה"ק המכונה בשם שמן (אוה"ח עה"ת תצוה) ויקרא את שם המקום ההוא בי"ת א"ל עולה "באמת" עפמ"ש בהקדמת התק"ז, דבדרגא דיעקב תליא קץ דפורקנא דדרגי' אמת ההי"ד תתן אמת ליעקב סי' "אלף "מאתים "תשעים ואית דאוסיף בי' ב' באמת ע"ש ובכסא המלך, דהוא הקץ אשר תהי' במהרה.

ראה בהקדמת הספר, למה נקרא שמו "חקל יצחק" וז"ל נכדו האדמו"ר שליט"א, ע"כ קרא כ"ק רבינו זי"ע את ספרו חקל יצחק לרמז שמו "יצחק אייזיק", כי חקל בגימ' אייזיק וכך הי' דרכו לחתום את שמו ביוד גם אחר הזיין ומצאתי מכתב אשר כתב אל בעהמ"ח ספר שדה חמד ז"ל, וז"ל וגם אל יתפלא עלי במה שאני הצעיר חותם את שמי אייזיק ביוד אחר הזיין, דהלוא כתבו כל האחרונים דלא לכתוב שם יוד רק אייזק, דבאמת לא נעלם ממני זאת, רק יען ששמי נקרא על שם רבינו הגה"ק מזידיטשוב ז"ל והוא היה חותם את שמו אייזיק לטעם הכמוס ע"כ גם אני חותם את שמי כך, כי אני נקרא על שמו, עכ"ל.

כפי שהזכרתי, רשמתי רק אי אלו זכרונות מזמנים עברו לעדות כי עוד חי ותוסס בקרבינו ניצוץ מעץ החיים שצמח גדל והתרחב בתורת רבינו הקדוש זי"ע"א.

מרן הגאוה"ק בעל האמרי יוסף

עם הסתלקותו של הגה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע מזידיטשוב, הוכתר בעל „אמרי יוסף" זצ"ל לאדמו"ר ולמנהיג רבבות חסידי זידיטשוב. הרבי מזידיטשוב האציל עליו מרוח קדשו, ומסר לידיו את המנהיגות. — מנהיגות זו, פירושה, המשך חישול שרשרת הפאר והשגב, וכתר הת"ן, ששזר שר בית הזוהר הגה"ק בעל „עטרת צבי" זי"ע, בתורת החסידות.

כקבלתה כן נתינתה. הוא אשר קבל את ההשראה האדמורי"ת ממרא דרזין בעל „עטרת צבי" זי"ל, מסרה לרבנו זי"ל אשר יצק מים על ידיו. בין תלמידיו הגדולים, שעסק להם בנסתרות ובלמודי האצילות, נתן עיניו ברבנו הקדוש, שהבחין בו כל הסגולות המיוחדות, תכונה של תמימות, וסמל קדושת הנפש, שאליהן זוכים להגיע רק המשתלטים על יצרם, כובשים אותו תחתם, ומושלים עליו.

בילדותו התבלט בכשרונות עצומים. חריפותו והתמדתו בתוה"ק היו לאגדה. וכשהיה ילד קטן לקח אותו אביו זצ"ל לאדמו"ר הגה"ק מהר"ש מבלוא זי"ע, הגביה הרבי מבעלז זצ"ל הכובע של רבנו, והסתכל במוחו, ואמר „אשיין מוח'ל — אשיין מוח'ל" (מוח יפה). וז"ל בנו הקדוש זי"ל בהקדמתו לספה"ק „אמרי יוסף": „כאשר היה עוד עלם קטן מתיגע לחדש חדושי תורה. וסיפר לי שבעתים הללו פירש בפסוק ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, עפ"י מה שנודע דיצחק הי' מדתו מדת הגבורה, ויעקב מדת התפארת, וע"ז אמר הכתוב „ויצא יעקב מבאר שבע, שיצא ממדת הגבורה, כי „באר שבע" במ"ק עה"כ עולה חי' כמנין גבורה במ"ק, וילך „חרנה" חרנה במ"ק עולה כ' כמנין תפארת עה"כ במ"ק, ושניהם יחד, „באר שבע חרנה עולים במ"ק גבורה תפארת וחידוש זה אם כי מצער הוא, היה בעיניו כמוצא שלל רב" עכ"ל.

משנות נעוריו סלל את עליותיו והכשיר עצמו לעלות במדרגת הסולם אשר ראשו מגיע השמימה. למד אצל כמה גאונים וצדיקי דורו. כולם התרשמו מעדולתו ושגב עצמיותו, עד שהתידדו עמו וגלו לו רזי תורה. הדרת גאונו ועוז צדקתו, פרצו מתוך מעטה ענוותנותו ותמימותו. פרישתו וקדושתו חבקו זרועות עולם, והתפרסם בנגוד לרצונו. ספריו הקדושים, חמשה כרכים עה"ת, ושני חלקים על המועדים, ספרי קבלה וחסידות מפורסמים, חיבר וכתב בצעירותו.

על עוצם פרישותו וקדושתו, רוממות מדרגותיו, השתלשלות הסמיכה ע"י רבו המובהק הגה"ק מזידיטשוב זי"ע, מספר לנו בנו הקדוש ז"ל בהקדמתו ל„אמרי יוסף", ואלה הם דבריו בין השאר:

„רבינו הקדוש היה קורא אותו בכל יום, ודבר אתו כמה שעות דברי חכמה ויראה, וכמה פעמים הי' לומד עמו בספה"ק לקו"ת וש"ס. ובפרוש אמר לי כ"ק אאמו"ר כי רוב הדרושים שבספה"ק הנ"ל, הי' לומד לפני רבנו, וחזר ואמרם לפניו. וכשהי' רבה"ק לומד עמו, לא הי' אדם רשאי לגשת אליהם, אפילו בני רבנו כשבאו באמצע המדובר, היו עומדים מנגד ויראים מגשת. וכ"פ נתן לו ספרו הנ"ל בכתי"ק לאכסניה ללמוד בו, ולומר אח"כ לפניו. ופעם אחת לאחר שאמר לפניו מאמר שאל לו רבנו גם על המאמר שלאחריו, השיב לו כ"ק אאמו"ר, שלא עיין בו, ושאלו רבנו מדוע לא עיינת גם להלן, השיב לו, אחרי שרבנו לא ציווני לראות רק המאמר הזה, חשבתי בנפשי שאינני כדאי לראות גם המאמרים האחרים. וע"פ דרך זה שמעתי מכ"ק אאמו"ר ז"ל לפרש דברי חז"ל המובא ברש"י פ' ויקרא על כל דברות ואמירות וצוים קדמה קריאה לשון חבה, ולכאורה אינו מובן מדוע הוצרך לקרא אותו בכל פעם, ואמר כ"ק אאמו"ר עפ"י מה שאמר רבה"ק מלובלין ז"ע, דאם יאמר לו מלאך או שרף שהוא צדיק לא יאמין לו, כי הוא יודע בעצמו שאינו כן, אבל אם יאמר הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא צדיק, יאמין לו על אותו רגע בלבד, אבל לא אח"כ, כי שמא אבד צדקתו עכדה"ק, ומשה רבנו הי' במדרגה זו, שהיה חושב תמיד שהוא גרוע מכל האדם, והשי"ת לא יקרא לו רק לאדם אחר מישראל, ואע"פ שהשי"ת קורא לו ומדבר עמו, הי' חושב שעד כאן הי' כדאי, ומעכשיו אינו כדאי שידבר עמו השי"ת עוד, וע"כ חשב בדעתו לירד משם, ע"כ הצריך השי"ת לקראו בכל דבור ודבור, ודפח"ח".

מסר לו ענין קבלת פתקאות, כפי שקבל מרבותיו איש מפי איש עד רבנו הבעש"ט הקדוש זי"ע, שהיתה אצלו עבודה גדולה ויחודים גדולים ונוראים. „כהנה וכהנה עבר בין רבנו הקדוש, ובין כ"ק אאמו"ר, דברים נוראים ונפלאים, תקצר היריעה מהכילם, עד כי סמכו בשתי ידים ועשאו כלי מלא וגדוש למלאות מקומו ולהנהיג הדור אחריו".

שח לי אבי מורי הי"ד, ששמע ממנו שספר, שבקר כמה פעמים אצל כ"ק הגה"ק ר' מנחם מנדיל מוויזניץ זצ"ל בעל ה„צמח צדיק", ושמסר לו כוונות קבלת פתקאות, כפי שקבל מחותנו הקדוש האדמו"ר מרוזין זי"ע.

עד שלא שקעה שמשה של זידיטשוב זרחה שמשה של ספינקא. העיירה ספינקא במחוז מרמורוש נתגלה ככח המושך. נמשכו אליה יהודים מכל השכבות, רבנים, בע"ב, אברכים חובשי ביהמ"ד, וסתם יהודים מכמה מדינות, הונגריה, רומניה, חלק מגליציה, סביבת הרי הקרפטים וכו'. כולם באו לטהר לבם ומחשבותיהם, ללמוד את רצון הבורא לאמיתו ובפשטות. הסתופפו בצלו גדולי תלמידי זידיטשוב, וגם הגאון האדיר מהרש"ם מברוז'ן זצ"ל ביקר פעמיים בספינקא.

הפליא עצה, הגדיל תושיה לחזק ולתקן את כל הנפשות החלושות והעייפות, אפילו המונחות למטה בעשר כתרין דמסאבותא, לכולן עורר לבל יתיאשו מן

הרחמים. רוח הקודש ששרתה בבית מדרשו הלכה ונתפשטה, ונתגלה לבעל מופת.

וז"ל הקדוש להקדמתו לספה"ק „לקוטי התורה והש"ס": „נתיבות פליאות החכמה, אורחות התבונה, דרכי הדעת והמזימה, אשר חיי עולם נטע בתוכנו, הוא תורתנו הקדושה אשר ע"י יכול האדם הישראלי לקרב עצמו להקדושה לאהבה וליראה את השם הנכבד והנורא וכו', וחסדי השם כי לא תמנו ולא עזב חסדו מאתנו בכל דור ודור, לנטוע בתוכנו, חסידים, גבורים, מארי תורה, חוזים, נביאים, צדיקים, קדושים ואנשי מופת להשכיל ולהורות את בנ"י עפ"י דרכי התורה, להעיר הלבבות מחשכת הגלות ולהדריכם בדרך היהדות אשר זה כל מגמתנו".

הרבה אגדות וספורים התרקמו סביבו. ולדוגמא ארשום ספור מופלא ששמעתי מפי אבי זקני החסיד ר' בנימין יצחק כהנא ז"ל, שהיה מארי דעובדא, והריני מוסר אותו כלשונו:

— היה זה ערב חג השבועות. יומיים לפני פרוס החג חשקה לפתע נפשי לעלות לרגל לספינקא. אם כי נמניתי על חסידי ויזניץ, הרי חששתי שלשם לא אספיק כבר להגיע לחג, לכן החלטתי לגשת ולהתיעץ עם אבי אשר התגורר בכפר בידעוולי הסמוך לספינקא. בזמנים ההם עוד לא פעלו שרותי הרכבת, ולרגל עסקי המזהירים השתלם לי תמיד יותר ללכת רגלי.

שמתי את פעמי בשבילי שדות מוריקים, והגעתי לכפר אבי. אבי היה אחד מחסידי ויזניץ הידועים והמכובדים. ספרתי לו על השתוקקותי לבלות את החג אצל הרבי מספינקא. בהשתוממות רבה קבל אבי את דברי. וכי מה קרה כאן, הרי הרבי מספינקא עוד לא נתפרסם אז, ורק מעטים באו בצל קורתו. החסידים שנסעו אליו, התיחסו אליו כלבעל מופת, אולם המתנגדים רבו אז ועלו על מעריצי הרבי. השיחה ביני לבין אבי קלחה בינתיים, והיא נסבה על דברי תורה וחסידות, בשלהי השיחה נפלה ההחלטה: שנינו עולים לספינקא.

ערב שבועות אחרי תפלת השחר שמנו את פעמינו בכוון הנהר טאס (הנהר המפסיק בין כפר בידעבלי לספינקא). ישבנו על הסירה ששטה לעבר הגדה השניה כשהיא קשורה בכבל ברזל לגלגל ברזל, העושה את מסלולו, בגרפו את הסירה במימי הנהר, כשהוא מתגלגל על כבל מתוח על אורך הנהר. בזמן השיט על הנהר שוחחנו על בילוי החג בספינקא, ואבי הפליט אימרא בשטף השיחה: אמאהל קויפט מען איין אין א קליין גיוועלב בעסער וויא אין אגרוס גיוועלב. (לפעמים יותר טוב לקנות בחנות קטנה מבגדולה).

בבואנו לספינקא מצאנו אכסניה, לבשנו בגדי חג והלכנו להקביל את פני רבנו. בחצר הרבי וליד שער הכניסה הצטופפו כבר הרבה חסידים אשר רצו לקבל שלום. לפתע נפתחה הדלת והרבי בפניו הזוהרים התקרב לחסידים והושיט לכל אחד ידו לשלום. בהושיטו לאבי את ידו הקדושה, הוסיף הרבי בחיוך אבהי: „ברא מזכה אבא". חג זה התקדש אצלנו והתעלה למדרגות העליונות של חדות־

שיא, רוממות הנפש, עטוף בטלית שכלו דביקות, חסידות עילאית, מלוה התפשטות הגשמיות. במוצאי חג השבועות, בזמן שנפרדנו מהרבי והגשנו לו את ה„קוויטל" בירך אותנו, שם ידו על שכם אבי, והוסיף בחיוך טוב לב על שפתיו: ר' משה ליב „אמאהל קויפט מען אין א קליין גיוועלב בעסער וויא אין אגרויס גיוועלב".

ישיבתו הקדושה שנוסדה בספינקא, תחת השראתו, ע"י בנו הקדוש ז"ל, נדדה יחד אתו ממקום למקום, מונקטש, סליש, והסתעפה לכמה מקומות תחת הנהלת נכדיו הקדושים הי"ד. יחד עם שקיעת השמש של יהדות אירופה בשואה האחרונה, עלה הכורת על הישיבות הללו. גרעין אחד נשאר לנו לפליטה בעזהשי"ב, הישיבה „אמרי יצחק" בירושלים עיה"ק ת"ו, תחת נשיאות אדמו"ר מרן ר' יעקב יוסף וויס שליט"א המתגורר בברוקלין, הממשיכה את שלשלת חסידות זו.

נסיתי במאמץ של ננס לרענן את זכרונם ולדלות מן השכחה, את דיוקנו של הענק המזהיר גברא עילאה זה, הקורן מבוסתן הצדיקים, כמגדל אור לנתיבנו. הצדיק הוא אור הדור, ונשמת חייו של הדור, זכותו תגן עלינו.

י. ח. ב.

חסידות ספינקא ואדמו"ריה

הנצוץ החסידי שיצא מאשו של מרן אור שבעת הימים הבעש"ט זצ"ל, בהפך במשך הדורות לשלהבת גדולה ונתחלק לניצוצים רבים. וכפטיש יפוצץ סלע, כן הכתה החסידות שרשים עמוקים בעם ישראל והתפתחה לתנועה המונית של אדמו"רים וחסידים. כל אחד לפי דרכו בקודש פיתח שיטה משלו בהתאם לשורש נשמתו והתקשרותו בנשמת יוצר החסידות. כתוצאה מהשתלשלות זו, קבלה החסידות במרוצת השנים גוונים וכיוונים שונים ותורת החסידות רקומה ושזורה בשלל חוטים בעלי גוונים וצבעים שונים כשלל צבעי הקשת.

מבין השיטות אשר להן מהלכים בקרב המוני החסידים בלטו במיוחד א) שיטת הקבלה המחקרית של „הרב" בעל התניא שהיא שיטת חב"ד, הממשיכה גם כיום לרכז מסביבה אלפים מבני ישראל בכל רחבי העולם. ב) שיטת הפילוסופיה המדרשית על דרך המהר"ל מפראג, אשר נושא השיטה ומפתחה היה הה"ק רבי בונם מפשיסחא, אדמו"רי בית קוצק ושושלת גור המפוארת אשר גם דורנו זה עוד זוכה ללכת לאורה. ג) שיטת הפשטות והעממיות מיסדו של הרבי ר' אלימלך מליזנסק ותלמידיו הקדושים. ד) ולאחרונה השיטה של לימוד תורת הקבלה של האר"י הקדוש, שנוסדה לפני כמאה וחמשים שנה ע"י הה"ק שר בית הזוהר רבי צבי הירש מזדיצ'וב, שהיה יושב ודורש ברבים בכבשי דרחמנא ועוסק במעשה מרכבה ורזין דאורייתא כאשר היה דורש רבנו בעל „מגלה עמוקות" לפני מאות בשנים.

כל שיטה ודרך חדשה בחסידות, נתקלה בזמנה בהתנגדות מצד ראשי החסידות אשר חונכו בדרך ובשיטה אחרת ולא רצו להכיר בדרך החדשה את השיטה המקורית של תורת החסידות כפי שנמסרה מפי יוצר החסידות ומחוללה הבעש"ט זצ"ל. כל אחד מנושאי דגל החסידות ראה בשיטתו הוא את ההמשך הטבעי של תורת הבעש"ט.

נעשו אמנם נסיונות שונים על ידי יוצרי השיטות החדשות למזג את שיטתם ודרכם עם שיטות אחרות בחסידות ולשוות לדרכם החדשה צורה ממוזגת ורב־גוונית כדי להפוך את השיטה לנחלת ההמונים ולעשותה דבר השווה לכל נפש, אבל לא כל הנסיונות הצליחו כפי שהדברים ידועים ומפורסמים בספרות החסידית, ולא נפרט איפוא במאמרנו הנוכחי את השיטות השונות ותהליכי התפתחותן. במאמרנו זה נתרכז בעיקר לברור השיטה הזדיצ'ובית, התפתחותה והשתלשלותה עד לחסידות בית ספינקא המפוארת.

האדמו"ר הראשון לבית זדיצ'וב הגה"ק רבי צבי הירש איכנשטין אשר

ידוע ומוכר בתולדות החסידות כגאון הקבלה ותורת הנסתר ומפורסם בספריו הקדושים „עטרת צבי" על הזוהר ועוד כמה ספרי קבלה ידועים, היה נוסף לגאונותו בקבלה גם גאון אדיר בתורה הנגלית ואף עמד במשא ומתן של הלכה עם גאוני דורו ר' יעקב מליסא בעל „חוות דעת", ר' ענזיל מסטריא בעל „תשובות מהריא"ז", רבי מאיר א"ש בעל „אמרי אש" מאונגוואר ועוד. נוסף לגדלותו בתורת הנגלה היה הרה"ק מזדיצ'וב גם מעמיק גדול בתורת החסידות והכיר

מרן שליט"א בריקוד רעים ביומא דהילולא של מרן מהרי"א זצ"ל, בבני־ברק בחבורת הרה"ג **מטורדא**, הרה"צ ר' **נחמן כהנא** ממסמיה, הרה"צ ר' **יוסף מאיר כהנא** מירושלים, הרה"ג מנוה־אחיעזר, הרה"צ ר' **שלום איכנשטיין** ועוד רבנים וחסידים.

לדעת את כל השיטות החסידיות, כי עוד בצעירותו וגם כאשר כבר היה אדמו"ר מפורסם שימש כמעט את כל צדיקי דורו ומכולם למד את הדרך החסידית המקורית. הוא בעצמו היה נמנה בתור „מקבל שלישי מהבעש"ט" כי בימי חורפו נסע אחד מתלמידי הבעש"ט דרך מקומו ורבי צבי עכבו אצלו לכמה ימים ולמד ממנו הרבה. כך שהשיטה הזדיצ'ובית מיסודה היא שיטה ממוזגת ומקורית ביותר ולה שרשים הנובעים מעץ החיים של יוצר החסידות.

ממלא מקומו של רבי צבי היה בן אחיו ותלמידו המובהק הגה"ק ר' יצחק אייזיק מזדיצ'וב, אשר גם הוא יצק מים ע"י כל צדיקי דורו והוסמך על ידם עוד בצעירותו והוא גם פיתח את תורת רבו המובהק ושילב בה את הטוב והמועיל מבין כל השיטות. עם פטירתו של רבינו הקדוש מוהרי"א מזדיצ'וב נשארו בניו הקדושים אשר מילאו מקומו והנהיגו עדה בכמה ערים בגאליציה, אולם המוני החסידים נתפזרו וכמה מהתלמידים גם נעשו בעצמם לאדמו"רים ידועים ומפור־

סמים. אבל השלשלת לא פסקה וההנהגה של חסידות זדיצ'וב ההמונית עברה מגאליציה ונדדה עד לעיירה הקטנה ספינקא אשר במרמרוש. מקום שם קבע את מקומו אחד המיוחד מתלמידי הגה"ק רבי יצחק אייזיק מזדיצ'וב, ה"ה הגה"ק רבי יוסף מאיר וויס, הנודע בשם האדמו"ר הראשון לבית ספינקא. ומחבר ספרי „אמרי יוסף" על התורה ומועדים, אשר מוניטין יצאו לו כאחד מספרי המופת של החסידות בכלל והקבלה הזדיצ'ובית בפרט.

שלשלת יחוסו ותולדותיו

מרן רבי יוסף מאיר נולד בעיר מונקטש בשנת תקצ"ח לאביו הגה"צ ר' שמואל צבי וויס שהיה דיין במונקטש והיה תלמיד המובהק של הגה"ק רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב בעל „בני יששכר" ואדמו"רי בית זדיצ'וב. רבי שמואל צבי היה בנו של הה"צ רבי אברהם שהיה תלמיד מובהק להה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב ורבי יצחק מראדוויל. וכאשר הה"ק מקאלוב ראה שהוא עומד להסתלק מן העולם שלח שליח מיוחד אל תלמידו הנאמן רבי אברהם והזמינו אליו, ולפני פטירתו בקש את רבי אברהם שיגיד אחריו קדיש בשנה הראשונה לפטירתו וביום הזכרון, כי הוא חביב אצלו כבן נאמן. כמובן שרבי אברהם קיים את דברי רבו ואמר אחריו קדיש וכן גם בנו רבי שמואל צבי ואחריו מרן בעל „אמרי יוסף" והאדמו"ר בעל „חקל יצחק" קיימו את הצוואה של הה"ק מקאלוב ואמרו אחריו קדיש ביום הזכרון שחל בז' אדר.

אמו של רבי יוסף מאיר היתה בתו של הרה"ק רבי צבי הירש מדרוהוביץ ואח"כ במונקטש שהיה צדיק ידוע ומפורסם ושימש כמה וכמה צדיקים וקדושים ונמנה על תלמידיו המובהקים של החוזה הקדוש מלובלין. החוזה מלובלין אמר על תלמידו זה: „אשריך אברהם שיצא זה מחלציך". וראה בהקדמת רבינו הקדוש בעל אמרי יוסף לספר „ליקוטי התורה והש"ס" לרבו הקדוש מהרי"א מזדיצ'וב, בו מפליג רבינו בשבחו של סבו זה וכותב עליו גדולות ונפלאות.

בשנת תקצ"ד כאשר רבי שמואל צבי נשא לאשה את בתו של רבי צבי נזדמן אז בעל הבני־יששכר למונקטש וסידר את הקידושין לזוג קדוש זה ואחרי החופה אמר הבני־יששכר להמחותן רבי צבי: „אלמלי לא באתי לכאן אלא בשביל זה דיי לי" והיה אז מאמרו לפלא. ובסוף ימיו של רבי שמואל צבי אמר לבנו רבינו בעל אמרי יוסף: „הן מצדי לא ידעתי מה היה כוונתו של רבה"ק מדינוב בדברים הללו. רק אולי היה כוונתו עליך, שראה ברוה"ק שאתה עתיד לצאת ממני וכמאמר הכתוב (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך. (הקדמת הסה"ק אמרי יוסף מאמר השלישי אות ב').

עוד בהיותו ילד קטן נתברך רבי יוסף מאיר ע"י כמה מצדיקי וגדולי דורו ה"ה הצה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב, רבי צבי הירש מרימנוב, רבי יהודה צבי מראזדיל ועוד, וברכתם הטהורה עשתה פרי להופיע עליו רוח טהרה וקדושה וגם במעלליו התנכר נער כי זך וישר פעלו, והיה מתמיד מאד בלימודו והתפרסם לעילוי נפלא וכבר אז היה מתייגע לחדש חידושי תורה. בפרק זמן זה למד אצל דודו הגה"צ ר' יצחק אייזיק מסוואליוע עד שנת תרי"ב. אחרי זה נסע ללמוד בישיבת הגה"ק מהר"ם אש באונגוואר ולמרות שהיה צעיר התלמידים כי היה רק בן שש עשרה, חיבב אותו רבו מאד ופלפל עמו בחכמה וכאשר נפטר רבו זה נשאר שמה ללמוד אצל בנו הגאון ר' מנחם ומשם הלך ללמוד בישיבת הגה"צ ר' שמעלקי מסעליש מקום שיצא לו שם טוב כגדול בתורה וביראה.

בימים ההם היה אביו הצדיק ר' שמואל צבי רגיל לנסוע בקביעות להגה"ק רב שר שלום מבעלזא ולקח אתו את בנו רבינו כמה פעמים ואח"כ היה נוסע כמה פעמים בעצמו לבעלז ונתברך מפי קדשו, ולמד אצלו הרבה מדרכי העבודה.

בשנת תרי"ד נשא את אשתו הראשונה וישב בבית חמיו בבארשא מקום ששם לילות כימים על התורה והעבודה והתנהג בקדושה וטהרה. בפרק זמן זה נסע כמ"פ לקבל פני הה"ק ר' מנדל מויזניץ והוא קרבו וחבבו עד מאד. אולם ימי שלוותו בבית חמיו לא ארכו כי מתה עליו אשתו ואז חזר לבית אביו למונקטש. שם נשא את אשתו השניה וישב בבית חמיו שהיה נגיד מופלג ות"ח מפורסם והוא נתן לו בגד ללבוש ולחם לאכול, ואז התחיל רבנו להתבודד ולשקוד על דלתי התוה"ק ולעבוד את עבודתו הטהורה. אבל כמעט קט נהפך עליו הגלגל ונחלה רח"ל במחלת הריאה, חולי אנושה אשר כל הרופאים אמרו עליו נואש. בימים הללו כבר התנוצץ אור השחר של רבינו הקדוש מהרי"א מזדיצוב ואז נסע אביו מהרש"צ לזידיצוב להתחנן לפניו על אודות בנו ולאחר שהפציר ברבו להבטיח לו שבנו יתרפא ממחלתו האנושה אמר הה"ק מזדיצוב: „אני נותן לך ידי ומבטיח שיבריא, אבל שיהיה מהאנשים שלנו". ברכתו של צדיק נתקיימה ובמשך הקיץ חזר לאיתנו עד שבחודש אלול כבר אזר את כוחותיו ונסע לקבל פני רבו הה"ק מזדיצוב, ואז קבל בשניה את ברכתו עד שנתרפא לגמרי.

עבודתו בקודש בימי שבתו במונקטש אינה ניתנה לתיאור ולימודו ותפילתו היה בכח נפלא ממש למעלה מכח האנושי. בכל יום לאחר התפלה היתה טליתו לחה כאילו נשרה במים מעוצם תפילתו והתלהבותו. בכל ימי השבוע מחוץ לשבת לא ישן במטה ולא עברה עליו חצות לילה בשינה. חותנו לא האריך ימים ואז נשבר מטה לחמו של רבינו וגם אשתו ושתי בנותיו נחלו ואז סבל

רחוקות נוראה וממש היה מחוסר לחם ובשנת תרכ"ח מתה עליו אשתו השניה ואז נשא לאשה בשנת תר"ל את בתו של החסיד המפורסם ר' עזרא יעקב באש מספינקא. חותנו זה שהיה עתיר נכסין וחסיד מפורסם, הכיר את גדולתו של חתנו ופרנס אותו בכבוד כדי שתהיה לו מנוחה והרחבת הדעת בלי שום טרדה ואז עלה במעלות התורה והיראה בלי כל מניעות.

בשנים הללו היה מסתופף רבינו בצל קדשו של הה"ק מהרי"א מזדיצ'וב תיה נוסע אליו בימי אלול והיה יושב שמה עד אחרי סוכות, וגם בימי הספירה עד אחר שבועות וכמה פעמים נסע גם בחדשי החורף ובכל פעם ישב שמה כמה שבועות ובכל ימי ישיבתו בזדיצ'וב היה הה"ק מזדיצ'וב מזמינו לביתו כל יום והיה משוחח אתו כמה שעות בדברי חכמה ויראה ולומד עמו בתורת הנסתר. הה"ק מזידיטשוב כבדו וחבבו כבנו ופתח בפניו את כל אוצרות התורה והחסידות וגם מסר לו סדרי הנהגת העדה של החסידים וסמך ידיו עליו.

אחרי פטירת רבו הקדוש מזדיצ'וב בשנת תרל"ג נסע רבינו להסתופף בצל קדשו של הגה"ק בעל „דברי חיים" מסנז וקבל אותו בתור רבו מובהק. הה"ק מסנז כיבד אותו למאד ומסר לו אורחות חיים.

בשנת תרל"ה נולד לו בנו יחידו הוא רבינו הקדוש רבי יצחק אייזיק הי"ד בעל „חקל יצחק" ואז היתה השמחה שרויה במעונו של צדיק, כי נתקיימו בו ברכות רבותיו הקדושים אשר הבטיחוהו שיזכה לבן. ובשנת תרל"ו עוד בימי חיי רבו הקדוש מסנז, האיר אורו של רבינו ורבים השכימו לפתחו ומכל אפסים באו אנשים לקבל ברכתו, כי כל היוצא מפיו הק' היה מתקיים ומני אז נהל עדה גדולה של חסידים ואנשי מעשה שבאו אליו לשמוע אל הרינה ואל התפלה. נהרו אליו אלפים מבני ישראל ונהג נשיאותו ברמה והרבה באותות ובמופתים ופרסם גדולתו של הקב"ה עד פטירתו ביום ר' אייר שנת תרס"ט כאשר עלתה נשמתו הטהורה לשמים ונשבה ארון הקודש.

רבינו הקדוש לא מת כי הניח אחריו ברכה את בנו יחידו ברא כרעא דאבוהו הי' ניהו כבוד רבינו הקדוש בעל „חקל יצחק" אשר המשיך דרכו בקודש וניהל את עדת חסידי אביו במשך שלשים וחמש שנה. עד יום י"ג סיון שנת תש"ד כאשר עלה על המוקד וקדש את שמו של הקב"ה במחנה ההשמדה באושויץ הי"ד.

רבינו הקדוש בעל „חקל יצחק" למד תורה וחכמה ויצק מים על ידי אביו הקדוש. עוד בהיותו צעיר לימים נתפרסם בתור גאון גדול וחריף נפלא ועמד במשא ומתן של הלכה עם גדולי דורו, הגאון ר' יצחק אלחנן מקאווגא, מחותנו הגאון מהרש"ם מבערזאן, הגאון בעל „שדי חמד", הגאון ר' יצחק שמעלקיש מלבוב ועוד.

בגיל צעיר מאד נשא לאשה את בתו של הה"ק רבי ישכר דב אייכנשטין

בנו של הה"ק ר' אלכסנדר ליפא בן רבינו הקדוש מהרי"א מזדיצוב. מספר שנים ישב בבית חמיו ואחר כך חזר לבית אביו ושקד על התורה והעבודה, למד תורה בשקידה נפלאה ובמסירות נפש ממש ואביו הקדוש עזר על ידו ומסר לו את דרכי העבודה והחסידות ועוד בחיי אביו נראו בו סימני גדלות והיה בקי בסתרי תורה וכפי שהוא עצמו כותב בהקדמת ספר „אמרי יוסף: לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. ודווקא ה' אלקים שרומז למדת הדין, כי אין הקב"ה מביא יסורין על הצדיק אלא אם כן מודיע לו מקודם וכו' וכן ידעתי נאמנה שהיה אצל כ"ק אבא מארי זצ"ל הכ"מ בשנת תרס"ד אשר בו חלה את חליו האנושה. מראשית השנה הזאת הודיעו לי מן השמים את אשר יעבור עליו: — בר"ה — ואלי דבר יגונב, ותקח אזני שמץ מנהו — אילין דיניא די תסד"ר, יעבורו על כ"ק אאמו"ר ומאד נבהלה רוחי, ותהי זאת בחמתי, אחרי שעכ"פ הוא נכתב בספר החיים יש פנאי בעה"י לבטל רוע הגזרה והיסורין ר"ל. אמנם בתר דנא מלתא מני אזדא, ונשכחה מלבי. ובערב יוה"כ בנוקר השכם פתאום בא כ"ק אאמו"ר לחדרי מה שלא הרגלתי שיבוא אלי לעת כזאת, ואמר לי שיש לו עג"נ גדול באין יודע לשות עצות בנפשו, ותוכן הדברים לא הגיד לי ונבהלתי מכ"ז מאד אבל בעוה"ר את אשר שכחתי לא נזכרתי, עד אשפיזא דיוסף צדיקא, ואז עשיתי השתדלות בזה. אבל בעוה"ר מעט אשר פעלתי. עיי"ש בלשונו הקדוש.

אחרי פטירת אביו הקדוש נהרו אל רבינו בעל „חקל יצחק" אלפי חסידים ואנשי מעשה מכל יישובי המדינה. רבינו נהג נשיאותו ברמה ועבודתו הקדושה ותפלתו עשו רושם, כי ברכותיו נתקיימו ותפילתו בקעה רקיעים, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

בשנות המלחמה העולמית הראשונה, נדד רבינו ועזב את מקומו בספינקא. מספר שנים ישב במונקטש ונהל עדה גדולה, ואחר כך אזה למושב לו את העיירה סעליש אשר בקרפטיה, שם קבע מקומו והקים בית מדרש גדול לתורה וטהרה ומשם החלו קרני אורו לבקוע על פני כל מדינות הונגריה, צ'כיה ורומניה ומכל קצווי ארץ באו אליו אלפים מבני ישראל להתבשם מתורתו ולהתברך מאמרי פיו, כי היה כחו כמעיין המתגבר ופיו ממלל רברבין בתורת הנגלה והנסתר וברכותיו נתקיימו וכל היוצא מפיו ייעשה. רבינו זצ"ל היה נמנה על גדולי דורו והתפרסם כאחד האדמו"רים המפורסמים ביותר. גם בימי נשיאותו ולמרות טרדותיו המרובים בהנהגת העדה הגדולה של החסידים אשר השכימו לפתחו, לא החסיר מלמודו ולא בטל את שיעוריו הרבים בתורת הנגלה והנסתר ולא בטל אף רגע אחד ביממה מתורה ועבודה ואפילו בעת שהיה נוסע בדרכים ועשה דרכו במסילת הברזל היתה גמרא פתוחה לפניו וקולו נשמע

ברמה והיה הוגה בתורה בקול חוצב להבות אש.

בן ששים ותשע שנים היה כ"ק רבינו הקדוש כאשר הובל ע"י הנאצים הארורים למחנה ההשמדה באוסשוינ"ם והועל על המוקד ונשרף על קידוש השם וכן בניו הקדושים, בתו וחתנו, ניניו ונכדיו.

אלה תולדות יצחק הצדיקים הקדושים אשר בחייהם ובמותם לא נפרדו: בנו בכורו הגה"צ ר' ישראל חיים וזוגתו הרבנית ובניו הה"ג ר' אברהם יקיר והב' החו"ב מאיר, עם יוצ"ח, חתנו הגה"צ ר' אברהם איש הורביץ האב"ד קראלי בן הגה"ק ר' נפתלי ממעליץ, זוגתו הרבנית הצדיקת מרת הינדא שינדל בת רבינו הקדוש ובניהם הקדושים הה"צ ר' יוסף מאיר זוגתו וילדיהם, הה"ג ר' נפתלי אב"ד בודעשטי עם זוגתו ויו"ח, אחותם ואחיהם הב"י החו"ב ר' ישכר בעריש. בנו השני של רבינו הגה"צ ר' נפתלי צבי האבד"ק בילקא. עם זוגתו הצדיקת שינדל בת הגה"ק ר' נחום אהרן רוקח ממאגרוב עם יוצאי חלציהם, ובנם הב' החו"ב מרדכי. השם ינקום דמם.

בחמלת השם עלינו עוד השאיר לנו שריד לבית יצחק, הי ביהו כ"ק מרן האדמו"ר רבי יעקב יוסף שליט"א בנו בכורו של בן רבינו ר' ישראל חיים זצ"ל אשר גם הוא היה כלוא בארץ אויב והתענה תחת יד הנאצים בעבודת פרך במחנות ריכוז ובזכות רבינו הקדוש הוציא השם ממסגר נפשו ויצא מאפילה לאור ואחרי שבנה מחדש את ביתו ונשא לאשה את בתו של הגה"צ ר' אברהם איש חתן רבינו הקדוש, קבע את מושבו בעיר ברוקלין אשר בארצות הברית מקום שהוא ממשיך לשזור את השרשרת המפוארת של בית ספינקא וקרני אורו בוקעים בכל קצווי ארץ, מקום שנמצאים שרידים מחסידי בית ספינקא. כולם נקבצו ובאו לחסות בצל מרן אדמו"ר שליט"א אשר הוא נשיא ראש וראשון ל„אגודת חסידי ספינקא", אשר נוסדו בכמה מדינות בעולם הרחב ויוסף הוא המשביר ומפקח על כל מוסדות התורה והצדקה של בית ספינקא והוא אשר הקים עולה של תורה והקים בנין גדול לישיבת „אמרי יצחק" בעיר הקודש ירושלים וכמה בתי חסידים בערי הארץ ומושבותיהם בארצנו הקדושה ובארצות הברית.

זכותם של רבינו הקדוש בעל „אמרי יוסף" ובנו הקדוש בעל „חקל יצחק" תגן עלינו ועל כל ישראל ונזכה לשבת במנוחה וקדושה על התורה והעבודה וללכת בדרכי ישרים ולאורה של חסידות־ספינקא נסע ונלכה לקראת משיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו.

מרן הגאוה"צ מו"ה יעקב יוסף שליט"א

מרן הגאוה"צ ר' יעקב יוסף שליט"א מברוקלין הוא הראש והראשון לבית ספינקא, האדמו"ר היושב על הכסא אשר ירש את כתר האדמו"רות מאבותיו הקדושים ומנהל ומדריך את מחנה ספינקא והמוסדות התורתיים, החינוכיים והסוציאליים שלמחנה זה בארצנו הקדושה ובחוץ־לארץ.

מרן שליט"א הוא בנו הבכור של רבנו הגאוה"ק מו"ה ישראל חיים זצ"ל, בנו הבכור של מרן רשכבה"ג מהרי"א זצ"ל. אדמו"ר שליט"א ניתן בסגולות הנדירות של בר אבהן קדישין לנהל את עדת השם ולהיות מורה דרך לכל אלה אשר הסתופפו בצלם של אדמו"רי בית ספינקא ושתו מבאר תורתם וחכמתם. מועטר רבנו שליט"א בכתר תורה וחכמה, מוכתר בעיטור עבודה שבלב ואיש האשכולת הוא במלוא מובן המלה. שמו ידוע בעולם התורני והחסידי כאחד מהמנהיגים המוכשרים ביותר. אילו לא היתה ניתקת שושלת ספינקא על ידי הצר הצורר ששרף בכבשניו את מרן קדוש ישראל זצ"ל ובניו הקדושים ואילו היו חיים וקיימים האלפים והרבבות אשר התאבקו בעפרם, כי אז היה עובר כתר ההנהגה מורשת לרבנו שליט"א ושמו היה יוצא בעולם כאחד מגדולי האדמו"רים, שגם פאר אבות וגם כשרונות וסגולות נדירים מפארים את שם תפארתו. לצערנו נגנז פאר ספינקא בצהרי יום ונגדע הארז אשר בלבנון במיטב גידולו. הקדוש בעל „חקל יצחק" זצ"ל, בניו וחתנו ואלפי בית ישראל עלו על המוקד על קידוש השם. גם האדמו"ר ממלא מקום אבותיו הקדושים שליט"א שתה את כוס התרעלה ועברו עליו צרות ויסורים של המחנות בגרמניה. אח"כ בשובו בעזהי"ת שלם בנפשו ובגופו ואיתן ברוחו התיישב בעיר אראד ברומניה ובנה ביתו המקודש מחדש, ניהל עדה וגם פעל בעסקנות ציבורית ועמד בראש היהדות החרדית המאורגנת ומפעליה. חפץ לישב בשלוה והנה קפץ עליו רוגזם של הקומוניסטים והייבסקים מרשיעי־הברית אשר עלו לשלטון ברומניה, לחצם הכביד על היהדות התורתית והשתיק את קול החיים המחודשים שהחלו פורחים אחרי החורבן הנורא. רבינו שליט"א נאלץ לקחת מקל הנדודים בידו ולהרחיק נדוד מעבר לימים. הוא קבע משכנו בברוקלין אשר בארצות הברית והקים שם את מרכזו, מרכז לתורה, ליראת שמים ולחסידות בית ספינקא, וב"ה חפץ ד' בידו הצליח וביתו היה לתל־תלפיות ומעין גובע אשר ממנו ישקו העדרים. למחיה שלחהו ה' להחיות את הדר בית ספינקא ולהדליק שוב את זוהר תורת רבנינו הקדושים אשר בארץ החיים. רבנו שליט"א ביזמתו איחד וליכד את המחנה וקיבץ את הנפזרים, הקים

מוסדות לשם ולתפארת והיה לרבם ומנהיגם של כל אלה אשר התחממו באש ספינקא והלכו לאור רבותיה ואדמו"ריה.

מרן שליט"א הוציא לאור את ספרי מר אביו זקנו מרן הגאוה"ק מוהרי"א זצ"ל. הוא הציל את הספרים במסירות־נפש, הגיהם, תיקנם והעניקם לצבור בהוצאה מהודרת בשם „חקל יצחק" ב' חלקים ופתח שערי זוהר לתלמידי וחסידי ומעריצי בית ספינקא ללמוד ולהגות בדברי רבם, להיטהר במעינות חכמתו ולינוק ממקור הדעת והאמונה אשר בדבריו הקדושים, החוצבים להבות.

השלישי משמאל מרן שליט"א במסיבת יומא דהילולא של רבנו מוהרי"א זצ"ל בבני־ברק

בכ"ד אייר תשי"ד הופיע מרן שליט"א בשערי ארצנו כדי לבקר במקומות הקדושים, לחזק ולבצר את אח"ס ומפעליה ולהלהיב את הזיק הטהור של תורה וחסידות בלב אלפי אנ"ש.

הופעת רבינו עשתה רושם כביר. עם בואו חיכו לו בשדה התעופה מאות חסידים ואנשי־מעשה ובראשם רבנים חשובים ומנהיגי היהדות החרדית. אישים צבוריים ואנשי שם. במשך זמן שהותו ביקר ושבת את שבתו בירושלים עיר הקודש, בני ברק, צפת, חיפה ובתל־אביב. בכל מקום ומקום חרדו לקראתו המונים עצומים אשר באו לשמוע אל הרינה ואל התפלה והתקשרו על ידו ובאמצעותו עם מקור מחצבתם. הופעתו בכל עיר הפכה לחג חסידי במלוא מובן המלא ואלפי חסידים ואנשי מעשה הסתופפו בצלו והפגינו את זיקתם לתורה ולחסידות כבימים מקדם.

את היומא דהילולא של כ"ק זקנו זצ"ל ביום י"ג סיון חגג רבינו שליט"א בבני־ברק. המון עצום של חסידים ואנשי מעשה וגדולי הונגריה התאספו והתקבצו לכבודו. בהזדמנות זו נערכה הכתרה ורבינו שליט"א הוכרז במעמד כולם לראש וראשון לבית ספינקא, לשומר תפארת הבית וממשיך השושלת בהדר קודש ובתפארת.

רבינו ביקר במקומות הקדושים בארץ, השתטח על קברי צדיקים במירון ובטבריה, ביקר גם בערי וישובי הארץ ובכל מקום מקודש שיש בו זכר מימים קדומים.

נתכבד ביותרת הכבוד על ידי גדולי וצדיקי ארצנו הקדושה. הוא שבת את שבתו אצל כ"ק סבא קדישא מבלז זצוק"ל אשר כיבדו מאוד מאוד. ביקר גם בביתם של האדמו"רים הגאוה"צ מגור, מוויזניץ, הגאון מפרסבורג, רבני וגדולי ירושלים, הגאון הגדול מטשיבין שליט"א, הגאון ר' פנחס עפשטיין שליט"א ראב"ד העדה החרדית. כולם התזירו לו ביקור והראו לו חיבה והערצה.

ביקורו של מרן שליט"א תרם תרומה גדולה ונכבדה לביצור חומת הדת והחסידות בארצנו הקדושה והיה לברכה רבה ליהדות המסורתית בכלל ולתלמידי וחסידי בית ספינקא בפרט.

הקדמת מרן שליט"א לספר חקל יצחק

פתחא זעירא

ישמחו אנשים היודעים דעת ויגילו נבונים המבקשים יראת ד' בהגלות נגלות, אמרות טהורות, אשר מפז ומפנינים יקרות, להורות הדרך בית אל לעלות, להאיר הלבבות מחשכת הגלות, לעבוד עבודה תמה לנורא עלילות, ללמוד וללמד להבין ולהורות, לפאר ולרומם ליוצר המאורות, שהחינו וקימנו לזה היום שקוינו, להוציא לאור תעלומות, הספר הקדוש מן כ"ק אזמו"ר רבנו הגאון הקדוש, רשכבה"ג, בוצינא דנהורא, נר ישראל, אספקלריא המאירה, איש אלקים, מרן כקש"ת מוה"ר יצחק איזיק מספונקא זי"ע, הי"ד, אשר אלפי ישראל הלכו לאורו, והסתופפו בצלו, וביום י"ג לחודש סיון תש"ד, הועל על המוקד באויסשוויץ, ונשרף על קידוש השם, ואנחנו השרידים אודים המוצלים מאש נשארנו בעוה"ר כצאן בלי רועה, אך בזאת נחמתנו, את הברכה אשר השאיר אחריו לנו בכתובים, ה"ה הספר "חקל יצחק" אשר אני נותן לפניכם היום, ועוד שו"ת שהשיב לשואליו בהלכה ובקרוב יופיעו בעזהי"ת. וזה הוא רק מעט מזעיר, אשר בחסדי ד' ניצל בדרך נסי ובאופן פלא, כי לדאבוני הגדול נאבדו בימי הזעם ספר שו"ת על ארבע חלקי שו"ע, וכן הדרשות והפלפולים בסוגיות הש"ס בעניני חנוכה, אשר כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש זי"ע הי' רגיל לומר בכל הלילות, אחר הדלקת הנרות וכבר היו מסודרים לדפוס ולא נדפסו, כי כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש זי"ע אמר לי כ"פ, שלמרות תשוקתו העזה להביא בעצמו את ספריו לאור, אינו רוצה לשנות את מנהג אביו רבנו הגה"ק האמרי יוסף זי"ע ורבו הגה"ק מזידיטשוב זי"ע, שלא הוציאו את ספריהם בחיים חיותם.

הנה לספר את שבחי כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש זי"ע הוא דבר שאי אפשר כי תהלתו מי יספר, אחרי שנודע ומפורסם לאלפים מישראל שהתחממו לאורו וחסו בצלו גודל קדושתו, צדקתו, ועבודתו (איזה עבודה שבלב זו תפלה) במסירת נפש, בהתלהבות נוראה, ובקול חוצב להבות אש, ממש כחד מן קמייא, ולו דומי' תהלה, ואם אמרתי אספרה מקצת גודל עבודתו, ועוצם פרישתו, וקדושתו, ג"כ תקצר היריעה, וזה יכיל ספר שלם שקובע ברכה לעצמו, ויצא בקרוב לאור בעזהי"ת.

וקראתי את שם הספר חקל יצחק כי כן מצאתי כתוב בכתב ידו הקדושה שקרא בשם זה את הקונטרס הגהות על מס' ברכות, אשר יצא לאור ביחד עם הספר שו"ת, ובודאי כיון בזה לדעת הקדמונים, שדקדקו שהנוטריקון

או הגימ' של שמותיהם יהי' נמצאים בשם הספר או בתחילתו, כמו שמצינו שהזהר הקדוש מתחיל בתיבת „בריש" וכתב האריז"ל שתיבת „בריש" הוא ר"ת רבי שמעון בן יוחאי שנרמז שמו בהתחלתו, והובא בהקדמת רבנו הקדוש הרוקח ז"ל, כל אדם צריך לרשום את שמו בספרו, כמו תדב"א מתחיל „ויגרש" בגימ' תנא דבי אליהו, ומדרש תדשא מתחיל „תדשא" בגימ' זה רבי פנחס בן יאיר, ומדרש פרקי דר"א מתחיל „מי ימלל גבורות ד'" בגימ' אליעזר בן הורקנוס, ע"כ קרא כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש זי"ע את ספרו חקל יצחק כי חקל בגימ' אייזיק וכך הי' דרכו תמיד לחתום את שמו ביוד גם אחר הזיין, ומצאתי מכתב אשר כתב בפלפולא דאורייתא אל הגה"צ בעהמ"ח ספר שדי חמד ז"ל, וז"ל וגם אל יתפלא עלי במה שאני הצעיר חותם את שמי אייזיק ביוד אחר הזיין, דהלוא כתבו כל האחרונים דלא לכתוב שם יוד רק אייזק, דבאמת לא נעלם ממני זאת, רק יען ששמי נקרא על שם רבנו הגאון הקדוש מזידיטשוב ז"ל והוא הי' חותם את שמו אייזיק לטעם הכמוס ע"כ גם אני חותם את שמי כך, כי אני נקרא על שמו, עכ"ל.

הובא באמרי יוסף פ' בראשית וז"ל עי' בספר אגרא דכלה בצירופי בראשית אות נ"ה שכתב וצירוף את רשב"י ר"ת אור"ר תור"ת רב"י שמעון ב"ן יוחא"י הוא אשר שלחו אלקים למחי' להאיר עיני ישראל באור תורתו וכו' ובאות נ"ו כתב וצירוף את ריב"ש ר"ת אור"ר תור"ת רבינ"ו יצח"ק ב"ן שלמ"ה הוא רבינו רש"י ז"ל ומרן האריז"ל אשר האיר עיני הגולה באלף השישי וכו' ובאות נ"ו כ' ג"כ בראשית יצורף אור"ר תור"ת רבינ"ו ישרא"ל בע"ל ש"ם שהוא מקרוב סמוך לדורותינו ופתח לנו פתחים להבין דברי מרן האריז"ל על סדר העבודה עיי"ש וניתן לומר על פי דרכו כי צירוף בראשי"ת רשב"י א"ת והוא ר"ת רבינ"ו שמעו"ן ב"ן יוחא"י אלי"ו תשמעו"ן ור"ת רבינ"ו יצח"ק ב"ן שלמ"ה אלי"ו תשמעו"ן ור"ת רבינ"ו ישרא"ל בע"ל ש"ם או ר"ת רבינ"ו ישרא"ל ב"ן שר"ה (כי שם אמו הי' שרה כנודע) אלי"ו תשמעון ונרמז ג"כ רבינו הגאון הקדוש המגיד מקאזניץ אשר פתח עינינו בחכמת סודי התורה ור"ת אר"ר (וכן הוא ר"ת אליו תשמעון) תור"ת רבינ"ו ישרא"ל ב"ן שבת"י הוא אשר שלחו אלקים למחי' להאיר עיני ישראל בתורתו זי"ע ועכ"י אמן עכ"ל ועל פי דבריו הקדושים אפשר לרמז שתיבת בראשית ר"ת רבינ"ו יצח"ק אייזי"ק שהאי"ר באו"ר תורת"ו.

השמימה אפרוש את כפי, בשבח ותודה לנורא עלילה, אשר שם נפשי בחיים ולא נתן למוט רגלי, וחסדי ד' כי לא תמנו, שגם בהיותי כלוא בארץ אויב במחנות הריכוז דיהרענפורט, ופינפטייכען, שבור ורצוץ תחת עבודת הפרך, וכפסע בין המות וביני, אשר חשבתי כמעט בגזרתי, אז ברגעים הכי קשים ונואשים, דמות דיוקנא קדישא של כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש זי"ע, שמתי לנגד

עיני, ונתקיים בי, ועת צרה ליעקב וממנה יושע, וזכותו עמדה לי שד' הוציא ממסגר נפשי, ויצאתי מאפילה לאורה, משוחרר מכבלי הנאצים ימ"ש, ואז קבלתי עלי להוציא לאורה, את זאת התורה כדי לרווות את צמאונו ואת צמאונם של התלמידים והחסידים, אשר שמעו דבר ד' מפיו הקדוש, בקול חוצב להבות אש, בעת עריכת השלחנות, זה השלחן אשר לפני ד', ומחכים להופעת הספרים כדי להשביע את נפשם השוקקה בדברי אלהים חיים.

וזאת למודעי שאם המצא תמצא בספר הקדוש הזה מאמרים כפולים, סגנונים שונים או שגיאות, בל יפלא בעיני הקורא, כי הכתב יד הי' מונח מן החיסול עד אחר החורבן, בחוץ תחת גשם ושלג, הדפים נמצאו בודדים, רטובים וקרועים, לפעמים הכתב הי' במחק, או שחסרו שורות שלימות, מעתיקים אחדים עבדו את עבודת הקודש, להעתיק, לסדר, ולאחד את הקרעים ולחברם לאוהל אחד.

ועתה אודה לאל צורי וגואלי, על כל הטוב אשר גמלנו, ועד הנה רחמיו עזרונו, וזכיתי לעשות רצון צדיק, להוציא לאור את חלק הראשון מהאי שופרא דיצחק, כדי שיהא שפתותיו דובבות (יבמות צ"ז ע"א) להמליץ ולהעתיר בעדינו, להתברך בדבר ישועה ורחמים, ומה כאן הי' עומד ומשמש בתפלה ובתחנונים, אף שם יצא יצחק לשוח בשדה, אשר ברכו ד', עבור כל מי שמסייע לברר מקחו של צדיק (ב"ר פ' נ"ח) להתברך בשפע ברכה והצלחה, חיי אריכא, מזונא רויחא, ובריות גופא, עם כל משאלות לבבם לטובה, **וזכות כ"ק אזמו"ר רבנו הקדוש הי"ד תגן עלינו, שהחוט המשולש לא במהרה ינתק, והברכה המשולשת, ברכת ולא ימישו מפיך, ומפי זרעך, ומפי זרע זרעך וגו', יעמוד לנו, שנזכה לעבוד את השי"ת בלבב שלם מתוך הרחבת הדעת הקדושה, ולעשות את רצונו אני וזרעי וזרע זרעי, ויתרומם קרננו למעלה למעלה, ונזכה לעלות לציון ברנה בבי"א.**

היום י"ג סיון תשב"י לפ"ק

הכ"ד המצפה לישועה,

ה"ק יעקב יוסף ווייס

מכתבי עידוד של רבנו שליט"א לאנ"ש בארה"ק

מכתב להתאספות ביומא דהילולא של מרן כ"ק בעל חקל־יצחק זצ"ל שנשלח ע"י האדמו"ר שליט"א מניו־יורק:

ל"ט למבנ"י תשט"ו לפ"ק.

שוכט"ס לכבוד ידידי היקרים אנ"ש הי"ו

אחדש"ה באה"ר

הנני בזה לעורר את תשומת לבבכם להתאסף ביום י"ג סיון, שהוא יומא דהילולא של **אבינו רועינו רבן של ישראל הוד כ"ק אאזמו"ר מרן רבנו מוהרי"א הי"ד זי"ע.**

בהעלות על לבנו, לזכור ימים מקדם, הזיו והנועם האלקי שהרגשנו כאשר זכינו לעמוד מול פני המנורה, אשר האירה נפש כל חי, לשמוע אמרי פי צדק, להתחמם באור תורתו, תפלתו, ועבודתו, ולהתברך בכח ברכתו בבחינת

מרן שליט"א במסיבת התוועדות עם חסידי ותלמידי בית ספינקא בארה"ק.

ותגזר אומר וכו' וכעת בעוה"ר חסר לנו כל זאת, ע"כ אבקש את כאו"א מאנ"ש הי"ו די בכל אתר ואתר שיתאספו ביום הנ"ל לקדש יום עלות נשמתו בג"מ בדיבוק חברים מקשיבים, להתעורר לילך בדרך ד' בדרך שסללו אבותינו הק' ולחנך את צאצאינו עפ"י דרך התוה"ק, ולקיים את פקודתו אשר דרש תמיד מאת תלמידיו וחסידיו אנ"ש הי"ו לקבוע עתים לתורה.

ובגלל הדבר הזה, נזכה אשר הוד כ"ק מרן רבנו זי"ע אשר מסר את

נפשו תמיד בתפילתו עבור הכלל ישראל ימליץ טוב בעדנו לפני אל רם ונשא לעורר רחמי אבינו שבשמים על עמו ונחלתו.

הכ"ד המעתיר ומצפה לישועה הק' **יעקב יוסף ווייס**

התעוררות לקביעת שעורים לתורה שנכתב ע"י האדמו"ר שליט"א בקשר להתיסדות ביהמד"ר „בית נפתלי צבי" של חסידי ספינקא בבני-ברק

ב"ה א' לס' אכן יש ד' במקום הזה תשי"ג לפ"ק.

שפע ברכה והצלחה וכט"ס לכבוד אנ"ש הי"ו מיסדי מנהלי ומתפללי בית המדרש דחסידי ספינקא, בני-ברק יע"א.

אחדש"ה באה"ר

ברגש שמחה של מצוה, וממעמקי הלב, הנני לברך אתכם לרגלי התיסדות בית המדרש דחסידי ספינקא בבני ברק יע"א ויה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם, והביהמ"ד ישמש למקום תורה ותפלה ובית ועד לחסידים להתפלל על פי נוסח רבותינו הקדושים ה"ה כ"ק אדוננו מורינו ורבינו הגה"ק מרן האמרי יוסף זי"ע, וכ"ק אדוננו מורינו ורבינו הגה"ק החקל יצחק הי"ד זי"ע.

אחשוב למותר לתאר לפניכם את גודל נחיצות הדבר, אשר אנ"ש הי"ו יתפללו במקום אחד ואיש את רעהו יזכירו את העבודה שבלב זו תפלה שהיתה ממש עד כלות הנפש, והתפשטות הגשמיות, אשר זכינו לראות ולשמוע אצל רבותינו הקדושים זי"ע.

הובא בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתק"י בענין תפלה במקום שלבו חפץ וז"ל כי בהביט האדם אל אוהביו, או לקרוביו, או לרבו או למי שדעתו נוחה, תתעורר נפשו אל הכונה השלימה, עכ"ל. לזאת הנני לחלותכם אנא להיות אחוזים קשורים בדבוק חברים, לעשות רצון אבינו שבשמים, ליסד שיעורים של לימוד תה"ק ברבים, ואני תפלה שהשי"ת יאיר אור נשמתינו שנהי' מכונים אל האמת, ותתברכו מן השמים בברכה כפולה ומכופלת להושע בדבר ישועה ורחמים.

הכ"ד ידידכם עוז המעתיר לישועה
יעקב יוסף ווייס

מכתב מאדמו"ר שליט"א מספינקא לאנ"ש בצאתו את ארצנו הק'

ב"ה ג' לס' מטהו יפרח תשי"ד לפ"ק ירושלים עיה"ק.

שלו' וכט"ס לכבוד אנ"ש הידידים והחסידים דרי ארעא קדישא הי"ו.

אחדשה"ט באה"ר

כצאתי מירושלם אפרוש כפי השמימה על כל החסד אשר גמלנו ועד

הנה רחמיו עזרונו לעלות לציון ולהסתופף בשערי ירושלים ולהתפלל על המקומות הקדושים חמדת כל ישראל, ויה"ר שתקובל תפלתי לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ונזכה לעלות בקרוב לציון ברנה בביאת ינון בב"א.

אין בפי מילים לתאר את גודל שמחתי ועונג הרוחני שהי' לי בראותי שאותו הכח האדיר שכ"ק אאזמו"ר מרן הקדוש מספינקא זי"ע-הי"ד שתל על תלמי לבבנו נתעורר ע"י, והבה נקוה שאותן הניצוצות הקדושים יתלהבו ויתגדלו עד שתהא השלהבת עולה להאיר לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה שיהא לנחת רוח לרבותנו הק' זי"ע.

וכעת הנני מבקש ומטיל חוב על כאו"א

א. לקבוע עתים לתורה בשעה מיוחדת בכל יום.

ב. לתמוך תמידית בישיבתנו הק' בירושלים עיה"ק ואשר מצב התלמידים דחוק.

ג. לייסד חבורות של אגודת חסידי ספינקא בכל מקום ולהתאסף מזמן לזמן, ואיש את רעהו יעזורו וכו'.

זכות אאזמו"ר מרן זצוק"ל תגן עליכם באלף המגן להתברך בכל משאלות לבכם לטובה.

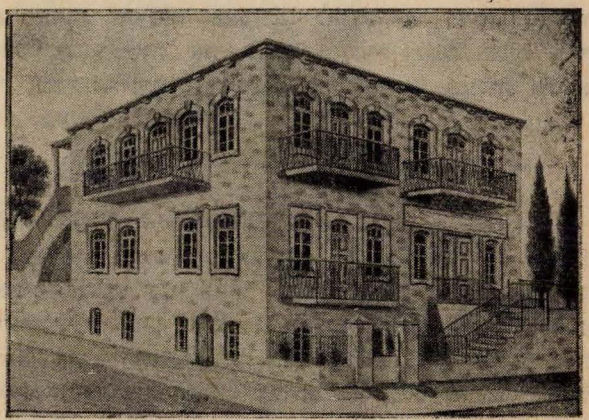
הכ"ד המעתיר והמצפה לישועה

ה"ק יעקב יוסף ווייס מספינקא

אגודת חסידי ספינקא (אח"ס)

אגודת חסידי ספינקא בארצנו הקדושה חלק בל ייפרד הוא מאגודת חסידי ספינקא העולמית, שמרכזה היא בברוקלין — בארה"ב ובראשה עומד כ"ק אדמו"ר הגאוה"צ מרן יעקב יוסף וויס שליט"א.

מטרתה ותכליתה של אגודת חסידי ספינקא העולמית היא: לאגד ולקשר בקשר אחיד את המוני חסידי, תלמידי ומעריצי בית ספינקא בעולם, ללכדם לחטיבה אחת כדי להחזיק ולקיים את מסורת בית ספינקא ולטפח את גידוליה ברוח תורה וחסידות, כמקובל עלינו מאת רבותינו הקדושים. כוונתה של אגודה זו להיות לאחיעזר ולאחיסמך לממשיכי דרכנו בחומר וברוח, בנפש ובגוף. להקים מוסדות תורה ויראה, ישיבות ובתי אולפנא, מוסדות חסד וצדקה בכל מקום ומקום בו התיישבו חניכי ספינקא ואוהדיה והמעונינים להמשיך את

בנין אגודת חסידי ספינקא וישיבת „אמרי יצחק" בירושלים עיה"ק
שנרכש ע"י כ"ק מרן שליט"א.

השושלת ולשאוב מים חיים מבאר בית ספינקא. האדמו"ר שליט"א העומד בראש הפעולה מקיים בידו את כל רשת החוטים המחברת את אנ"שׁ בעולם כולו ומכוון את עבודת החינוך וההדרכה וכן הפעולה הסוציאלית בהשראת אבותיו הקדושים ולפי נוסחאות ונוהגי בית ספינקא בהתאם למטרת האירגון. הוא מנהל את אגודת חסידי ספינקא לכל סעיפי פעולותיה, ממנן את מעשיה ובאמצעות מכתביו והדרכותיו בתורה ובחסידות משרה הוא על האירגון מרוח אבותיו הקדושים, שכל יחיד ויחיד ירגיש עצמו חוליה בשרשרת וענף מאילנא דחיי של חסידות ספינקא המפוארת.

בארצנו הקדושה התרכז והתאסף בשנים האחרונות קיבוץ גדול ורב של חסידים ואנשי־מעשה ובתוכם צבור חשוב של אנ"ש ומעריצי בית ספינקא. נמצאים בתוכנו גדולי־תורה וגאוני הונגריה שהיה להם קשר ויחס עם בית רבנו ז"ל, חלק גדול של תלמידי וחניכי ישיבות ספינקא וכן צבור אשר הסתופף בצילא דמהימנותא. צבור זה מעונין בהידוק הקשר עם בית ספינקא ומסורת רבותיה. אדמו"ר שליט"א נענה לבקשת רבים וכן שלמים והקים מרכז לאגודת חסידי ספינקא בירושלים וגם השקיע סכומים עצומים לפיתוח מוסדות חינוכיים וסוציאליים לשירותם של אנ"ש. מרכז זה שבראשו עומדים אברכים חניכי בית ספינקא, מובהקים בתורה וביראה ומומחים במקצועם ממלאים את שליחותם באמונה. הם איחדו את המחנה וליכדו את שורותיו וגם מנהלים את המוסדות בכשרון ובטוב טעם לפי מסורת בית ספינקא וברוח התורה והחסידות של רבותינו זצ"ל.

אגודת חסידי ספינקא מעבירה לאנ"ש את דבר אדמו"ר שליט"א והדרכותיו בקודש, מממנת את פעולות אח"ס בכל מקום בארץ ועומדת לשירותם של אנשי־שלומינו המעונינים להרחיב את גבולות הקדושה ולעשות פעלים בתורה, ביראה ובחסידות.

מפעלי אח"ס בארצנו הקדושה

ישיבת אמרי יצחק — ירושלם

אחרי טירחות יגיעות ומאמצים מרובים, בעזרת אדמו"ר שליט"א עלה בידי אח"ס לרכוש בנין נהדר בלב ירושלים ולהקים שם ישיבה וכולל כשם אמרי־יצחק ע"ש מרן הגאוה"ק מהרי"א מספינקא זצ"ל. בבנין נמצאים משרדי הישיבה, אח"ס וקופת גמ"ח, בית המדרש „בית־ישראל" ע"ש הגאוה"ק ר' ישראל חיים זצ"ל בנו הבכור של אדמו"ר מהרי"א זצ"ל ואולם הישיבה ובעתיד יתווספו בו אולמות נוספים לצרכים תורתיים וחינוכיים שונים.

ישיבת אמרי־יצחק הינה המשכה של הישיבה הקדושה „בית יוסף ספינקא" שנתיסדה בשנת תרנ"ה בשם בית־יוסף ע"י כ"ק מרן הגאוה"ק מהרי"א זצ"ל בספינקא. בשנת תרפ"א עברה הישיבה יחד עם רבנו הקדוש לעיר מונקאטש ומשם לעיר סעליש. אלפי תלמידים עברו דרך הישיבה וקיבלו שם חינוך תורתי וחסידי עד אשר נחרבה ונהרסה ע"י הצר הצורר היטלר ימ"ש והוקמה מחדש בארצנו הקדושה בשם „אמרי יצחק", המנהלת ומוחזקת ע"י האדמו"ר שליט"א ובאמצעות הנהלה, המודרכת על ידו.

מנהל הישיבה הוא הרה"ח מו"ה יעקב אליעזר וויס נ"י בנו של הרב החסיד המפורסם ר' אליהו ווייס ז"ל מטורגו־מורש אחד מהמקורבים של רבנו הק' מרן מהרי"א זי"ע ונכדו של הגאוה"ק ר' יצחק איזק וויס זצ"ל הגאב"ד

סוליובה, דודו ורבו המובהק של מרן בעל אמרי יוסף זצ"ל. ר' יעקב אליעזר נ"י הוא גם מנהלו בפועל של אח"ס בארץ ומנהלם של מוסדות אח"ס המסועפים, והוא איש אמונו של מרן שליט"א לכל פעולותיו בארצנו הקדושה.

חברים להנהלת הישיבה: מו"ה מרדכי שמואל שטויבר, מו"ה יצחק ווקס ומו"ה שלמה זלמן שפיצר.

גם נכד מרן הגאוה"ק בעל אמרי יוסף זצ"ל הרה"צ מוה"ר יוסף מאיר כהנא שליט"א מחזיק ישיבה בירושלים על שם זקנו זצ"ל, מרן בעל אמרי יוסף.

קרן גמ"ח של הרב והרבנית ברגמן שליט"א

הרב והרבנית י' ד' ברגמן שליט"א הקימו קרן קופת גמ"ח ע"י אגודת

הנהלת קופת גמ"ח של הרב והרבנית י' ד' **ברגמן**. החמישי מימין הרב **ברגמן** שליט"א חתן הגאוה"צ מבילקא זצ"ל.

חסידי ספינקא לזכר משפחת אביהם הגאוה"ק מו"ה נפתלי צבי ויס האב"ד דק"ק בילקה בנו הצעיר של אדמו"ר הגאוה"ק מהרי"א ז"ל.

קרן זו מנהלת פעילות רחבה בכל חלקי הארץ וביחוד בירושלים עיר הקודש. הונה היסודי מאפשר לה להגיש שירות לאנשי שלומנו בארץ ולמאות תלמידי חכמים ובני־ישיבות בירושלים עיה"ק. יש תקוה להרחבת המפעל והפיכתו למפעל סוציאלי מרכזי של אח"ס בארץ.

בראש הקרן עומדים הרה"ח מו"ה דוב ויס יו"ר, מ. שטויבר, יצחק ווקס מו"ה יעקב אליעזר ויס, מו"ה יעקב ספירשטין. מזכיר הקופה הוא הרה"ח מו"ה שמואל צבי ויס נ"י.

בית המדרש „בית נפתלי צבי" בבני־ברק

אח"ס, בתמיכת אדמו"ר שליט"א ובהשתדלות קבוצת חסידים ותלמידים לבית ספינקא בבני־ברק רכשו בית המדרש ע"ש בנו הצעיר של רבינו קוה"ק מהרי"א זצ"ל וקבעוהו לבית תורה ותפלה לתלמידי ואוהדי בית ספינקא בבני־ברק.

בבית המדרש מתקיימים שעורי תורה ותפלה בשבת ובחול, זמן ממושך התפלל בו גם הגאוה"צ מו"ה נחמן כהנא שליט"א אב"ד מסמיה שהעתיק דירתו לבני־ברק. גם אדמו"ר שליט"א התפלל בו בעת ביקורו בבני־ברק לרגל שהותו בארצנו הקדושה.

בית המדרש משמש מקום מפגש לאנ"ש בעיר ובסביבה לרגל יומא דהילולא של רבותינו הקדושים וגם בהזדמנויות אחרות. באחרונה הוזמן הגאוה"צ בנש"ק מו"ה אברהם צבי ויס שליט"א האב"ד נוה־אחיעזר לשבות שם את שבתו ולקשר את החבורה בקשר של תורה ותפלה. לרגל הביקור נתאספו הרבה מאנ"ש והתפללו בצוותא כביטוי לזיקתם לבית ספינקא.

ת"ת בעכו

חדר לפי המתכונת הישנה של חדרים בישראל, כפי שהיינו רגילים בהם

בקהלות הקדש לפני חורבן בית ישראל הוקם בעיר עכו ע"ש מרן הגאוה"צ ר' ישראל חיים זצ"ל, בנו הבכור של מרן הגאוה"ק מהרי"א זצ"ל.

החדר הוקם על ידי האדמו"ר שליט"א בעת שהותו בארצנו לאחרי שביקרה אצלו משלחת של אנשי עכו ושפכו לפניו מר שיחם כי אין בכחם להחזיק בתי־אולפנא כרוחם מחוסר אמצעים. אדמו"ר שליט"א נענה לבקשתם וקיבל את עול החזקת החדר על עצמו והוא תורם את תרומתו למטרה זו ללא הפסק.

עזרה סוציאלית לת"ח ובני־תורה

באמצעות אדמו"ר שליט"א הוקמה קופת עזר לרבנים ובני־תורה בירושלים עיה"ק ובשאר ערי הארץ. הקופה תמכה עד היום בעשרות ת"ח, רבנים ובני־תורה שעלו מארצות הגולה והשתקעו בארץ הקדושה, היא איפשרה להם להשתכן, עזרה להם בהזדמנויות שונות והושיטה להם עזרה חודשית או תקופתית כפי הצורך.

קרן גמ"ח ברוינשטיין

בהזדמנות שהותו בארצנו של הרה"ח מו"ה משה ברוינשטיין בעל אחותו של האדמו"ר שליט"א מברוקלין וחתן רבנו הגאוה"צ מו"ה ישראל חיים זצ"ל הציע לייסד קופת גמ"ח ע"י אח"ס ע"ש אביו הרה"ח המפורסם מו"ה ישכר דוב ברונשטיין זצ"ל, המיועדת לעזר יולדות, לת"ח ובני ישיבה.

אח"ס קיבלה את ההצעה בשמחה. הקופה כבר התחילה לפעול והיא עומדת לשירותם של בני־תורה מכל הסוגים.

מפעל הכנסת־כלה יד אליהו

ע"י אח"ס הוקם מפעל הכנסת כלה ע"ש הרה"ח המפורסם מו"ה אליהו וויס זצ"ל מטורגו נכדו של הגאוה"ק ר' יצחק איזק וויס, בעל „בית יצחק". האב"ד דק"ק סוואליובה, וראב"ד דק"ק מונקטש.

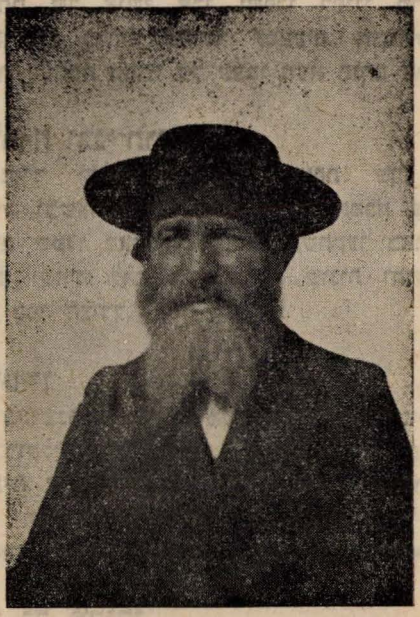
הקרן הוקמה ביזמת ובאמצעות בניו הרה"ח מו"ה משה, הרה"ח מו"ה יעקב אליעזר והרה"ח מו"ה שמואל צבי נ"י, והועמדה לשירותם של אנשי אח"ס בירושלים ובשאר המקומות בארץ.

קופת גמ"ח תפארת בית מנחם

קרן גמ"ח תפארת בית מנחם היא קרן פרטית ע"ש הרה"ח המפורסם מחשובי חסידי ספינקא ר' מנחם רזמיבש ז"ל שו"ב בק"ק נירוואיא והיא הוקמה ע"י בניו האברכים מאנ"ש מו"ה יעקב נחשי בירושלים ומו"ה צבי נחשי בבני־ברק.

אח"ס משתתפת בחלק חשוב של מניות הקרן וגם העמידה את משרדיה לרשות המפעל החשוב. אדמו"ר שליט"א הדריך את יוזמי הקרן בעצותיו וגם

החליט בדבר השם וכן קשריה עם אח"ס. בכך יצרנו תקדים של עידוד מוסדות פרטיים העומדים לשירות אנ"ש ושנתייסדו לזכרו של אחד מבני החבורה, מחשובי תלמידי וחסידי בית ספינקא.

הרה"ח ר' **מנחם מנדל רזמיבש**, מחשובי חסידי ספינקא שעל שמו הוקדש הקרן.

אח"ס מיוצגת בהנהלת הקופה וגם משפיעה על מהלכה, תוך הכרה באופיה הפרטי וביזמה הפרטית שהושקעה בייסודה.

* * * * *

מפעלים הנ"ל נתמכים ומנוהלים ע"י האדמו"ר שליט"א ומקבלים את עזרתו והדרכותיו והם משמשים אבני יסוד לשרשרת מפעלים חדשים שבדעת אדמו"ר שליט"א והנהלת אח"ס בארץ ובחו"ל להקים ולייסד בארץ.

פטרונם ואפוטרופסם בארצנו הקדושה של המוסדות הללו והעתידים להיווסד היא אח"ס באמצעות ההנהלה העומדת בראשה.

הבעת תודה

הנהלת גמ"ח של אח"ס מביעה בזה את תודתה להאשה החשובה מרת לאנע בר"מ מאיר ז"ל שתרמה תרומה נכבדה לגמ"ח של אח"ס על שם בעלה המנוח ישראל בר' משה מעשל ווענ.

יזכור לה א-ל למושעות את צדקתה ויחונגה בכל משאלות לבבה לטובה.

המרכז לאח"ם (אגודת חסידי ספינקא) בברוקלין שבארה"ב